Un avion portughez doborît de forțele patriotice din Angola

Luptător din forțele patriotice angoleze

(Fotografiile ne-au fost transmise de autorul articolului)

secretari responsabili pentru administrație, informație, afaceri externe și coordonare reprezintă organul executiv, în timp ce comisiile specializate sînt însărcinate îndeosebi cu strategia militară și conducerea acțiunii în domeniul cultural și educativ.

Experiența dobîndită în ultimii 10 ani în crearea unor organisme militare, identitatea care se degajă din opțiunile acceptate de fiecare din organizațiile anticolonialiste și similitudinea modalităților de acțiune împotriva inamicului direct dau C.O.N.C.P. elementele care îi permit să constituie cadrul în care se elaborează o doctrină politică pentru toate mișcările de eliberare națională din coloniile portugheze.

PERSPECTIVE

Această reluare a inițiativei găsește o prelungire pe planul politicii interne portugheze ca și pe planul relațiilor africane și internaționale.

Schimbările intervenite în cabinetele ministeriale, justificările în cadrul organizațiilor internaționale, măsurile de constrîngere adoptate în interiorul sistemului, toate duc la agravarea unei crize de regim, provocate de războiul colonial. Apărarea „provinciilor de peste mări" constituie în momentul de față obiectivul prioritar al guvernului de la Lisabona.

Procentajul din bugetul de stat (40 la sută) consacrat acestui scop este elocvent. Amploarea luptei de eliberare a coloniilor se poate măsura și prin întărirea conștiinței antifasciste și lărgirea prăpastiei dintre regim și masele populare. Curentele politice ale opoziției portugheze față de regimul lui Salazar se definesc și prin pozițiile adoptate față de conflictul colonial.

Devenită una din componentele conjuncturii politice ale continentului, lupta popoarelor de sub dominație portugheză include, prin caracteristicile sale evidente de eliberare din lanțurile colonialismului clasic, condițiile pentru a se crea o unanimitate a pozițiilor statelor africane în ce privește acordarea asistenței și adoptarea unei linii de conduită privind boicotarea Portugaliei.

Faptele sînt destul de cunoscute. Gradul de maturitate al aspirațiilor acestor popoare în ce privește atributele suveranității îmbogățește și lărgește cîmpul de aplicare al unității africane.

Desigur că largi sectoare ale opiniei publice internaționale se alătură condamnării unei țări care refuză cu încăpățînare să păsească pe calea decolonizării. De curînd, s-a putut degaja un consens în sînul Adunării Generale a O.N.U. cu privire la recunoașterea caracterului legitim al luptei popoarelor împotriva colonialismului și cu privire la aplicarea „embargoului economic" față de Portugalia. Este totuși clar că principalii parteneri în domeniul exploatării coloniilor portugheze nu numai că refuză să aplice acest boicot, dar își sporesc chiar schimburile cu Portugalia. Împreună cu N.A.T.O., care continuă echiparea armatelor guvernului portughez, trusturile profită din plin de starea de slăbiciune în care se află economia colonială, în special în Angola și Mozambic. În felul acesta, amploarea investițiilor capitalismului occidental furnizează regimului de la Lisabona răgazul economic de care are nevoie.

Acesta este cadrul în care trebuie situate perspectivele mișcării de eliberare națională din coloniile portugheze.

În condițiile actuale, obiectivele principale pe termen scurt cît și pe termen lung ale organizațiilor patriotice sînt consolidarea a ceea ce au dobîndit prin război în Guineea, Angola și Mozambic și lărgirea frontului de luptă armată la alte două teritorii : arhipelagul Capului Verde și Sao-Thomé.

reflector

RĂSPUNSUL...

Va reveni guvernul argentinian asupra decretului de interzicere a partidelor politice ? Întrebarea circulă, de cîteva luni, fără ca autoritățile să fi formulat vreun răspuns, deși poate chiar ele au deschis poarta speculațiilor pe această temă. Este cunoscut că, după lovitura de stat din iunie 1966, care a răsturnat guvernul fostului președinte, Ilia, noul regim instaurat de militari a interzis activitatea partidelor și a diferitelor organizații de masă. Singura excepție a fost Confederația Generală a Muncii. Din două motive. Primul — guvernul voia să evite o grevă politică, organizată de sindicate ; al doilea — speranța noilor conducători că unii lideri ai sindicatelor, ca neoperonistul Vandor, tentați să ocupe „vidul" politic creat prin interzicerea partidelor, vor impune sindicatelor un „armistițiu cu guvernul".

Dar relațiile regimului, atît cu partidele politice, cît și cu sindicatele, au devenit tot mai încordate. Reacția de împotrivire a muncitorilor în fața menținerii situației economice grele (pe care guvernul nu a reușit s-o îmbunătățească) a obligat și grupul Vandor să renunțe la ideea colaborării cu regimul. „Planul de luptă" al Confederației pentru care a votat și acest grup a pus capăt speranței autorităților într-o perioadă de „pace socială".

Autoritățile nu pot ignora nici schimbarea atitudinii acelor grupări și personalități care, încercînd să faciliteze revenirea lor în viața politică, se arătaseră inițial favorabili actualului regim. Arturo Frondizi, fost președinte al Argentinei, care a „sprijinit fără rezerve lovitura de stat... în prezent promovează o linie opozițională dură și publică" („Visión"). Liderii partidului „Uniunea civică radicală a poporului" tatonează terenul pentru un acord cu celelalte formații politice, în vederea desemnării unui candidat comun pentru „viitoare alegeri prezidențiale".

Deși recent au fost lansate speculații despre eventualitatea ca partidele să poată acționa legal, se pare, totuși, că factorii puterii consideră riscantă abrogarea decretului prin care partidele au fost interzise. Întrebării referitoare la eventualitatea unor schimbări în acest sens, președintele Juan Carlos Ongania le-a răspuns, implicit, dar destul de clar, declarînd — la o recentă adunare militară — că „în planurile politice ale guvernului nu figurează perspectiva organizării de alegeri într-un viitor apropiat".

MOSCOVA 1917—1967

În ultimii cincizeci de ani suprafața Moscovei a crescut de cinci ori — de la 17 700 la 88 600 de hectare, iar populația sa de la 1 850 000 la 6 500 000 de persoane. La sfîrșitul anului 1967 marea capitală a Uniunii Sovietice va avea 1 600 000 de locuințe, față de 217 000 cît a avut în anul 1917.

GEOMETRIA VARIABILĂ A MURIT, TRĂIASCĂ AEROBUZUL !

După abandonarea proiectului anglo-francez de construire a unui avion cu „geometrie variabilă" — așa-numitul proiect G. V. — se pare că guvernul englez nu a renunțat la ideea construirii unui avion în comun cu partenerii vest-europeni, avînd în vedere și necesitatea impulsionării activității din industria aeronautică britanică în căutare de noi comenzi. Este aproape sigur — arată „The Times" — că, în cursul acestei luni, Anglia, Franța și R. F. a Germaniei vor lua o hotărîre pentru a trece la punerea în aplicare a proiectului de construire a unui „aerobuz", pentru zboruri de scurtă durată, cu o capacitate de 270—300 locuri.

Guvernul federal a arătat întotdeauna interes pentru construirea unui aerobuz „european" contribuind la reluarea discuțiilor într-un moment cînd atît Anglia cît și Franța nu mai erau dispuse să coopereze la noi proiecte. Acum, cele trei guverne par dornice să grăbească lucrările, întrucît este de presupus că marile firme constructoare din S.U.A. nu vor rămîne indiferente la intențiile concurenților europeni.

Aterizarea lui Chombe

1947

După ce, lansat în afaceri, suferă trei falimente succesive, Alunda Chombe (n. 1911), botezat mai tîrziu la misionarii metodiști Moise, fiul primului milionar autohton din Congo, decide să-și încerce norocul în politică.

1947

Poziția socială (membru al familiei regale Lunda) și suportul material („fiul" din firma „Joseph Kapenda Chombe și fiul") îi permite să devină consilier municipal iar apoi membru în Consiliul Consultativ al Katangăi.

FEBRUARIE 1957

Fondează asociația tribală Lunda, care va deveni peste doi ani nucleul Conakat, partid ce va milita pentru transformarea Congoului independent într-un stat federal. Această atitudine, în contradicție cu politica primului guvern independent al țării, condus de Patrice Lumumba, va sta la originea marilor încercări prin care va trece Congoul în anii următori.

MAI 1960

„Masă rotundă", consacrată apropiatei proclamări a independenței Congoului. Prima înfruntare directă cu Patrice Lumumba. Viitorul premier al țării îl califică pe Chombe drept apărător al intereselor societății Union Minière du Haut Katanga.

11 IULIE 1960

A doua zi după proclamarea independenței Congoului, anunță secesiunea Katangăi, acțiune care declanșează un război civil între armata guvernului central și trupele lui Chombe.

FEBRUARIE 1961

În drum spre Elisabethville, unde urma să ducă tratative cu Chombe, Patrice Lumumba este arestat și masacrat într-un sat din Katanga. „Uciderea lui Lumumba s-a produs sub ochii lui Chombe" — Agenția U.P.I.

26 APRILIE 1961

Este arestat la Coquilhatville de către trupele guvernului central. La 6 mai, ministrul de externe Bomboko îl acuză de : 1. masacrarea populației baluba din nordul Katangăi ; 2. rebeliune împotriva guvernului central, în slujba unor interese străine ; 3. însușire ilegală de arme, muniții și monedă ; 4. emitere ilegală de monedă ; 5. asasinate politice, inclusiv uciderea lui Patrice Lumumba.

21 IUNIE 1961

Eliberat din detenție, promite încetarea acțiunilor secesioniste. Întors la Elisabethville, își încalcă, peste șapte zile, în public, angajamentul. Mișcarea secesionistă se intensifică. În aceste împrejurări, un avion al O.N.U. se prăbușește în Congo, provocînd moartea secretarului general al Organizației, Dag Hammarskjoeld.

OCTOMBRIE 1961

În ciuda semnării unui armistițiu, luptele cu armata guvernului central și cu forțele O.N.U., masacrarea populației, devastările comise de trupele lui Chombe continuă în timp ce acesta, la Geneva, Paris, Bruxelles, New York (O.N.U.) cere cu insistență recunoașterea secesiunii katangheze.

IANUARIE 1963

Acțiunea secesionistă eșuează ; lui Chombe i se fixează domiciliu supravegheat — la 9 ianuarie — dar a doua zi este eliberat.

5 FEBRUARIE 1963

Pleacă în Europa occidentală „pentru un tratament medical" lăsînd ca „președinte ad-interim al Katangăi" pe Evariste Kimba. Se întoarce în Katanga la 12 martie.

31 MAI 1963

Presa informează din Elisabethville că Chombe a părăsit orașul pentru a evita arestarea sa de către autoritățile centrale, care l-au învinuit de pregătirea unei noi acțiuni secesioniste.

IUNIE 1963

„Pentru Chombe, partida în Congo e pierdută", apreciază Agenția France Presse. La 14 iunie părăsește Katanga spunînd : „Mă voi întoarce cînd situația va fi mai liniștită" și lăsîndu-l din nou ca înlocuitor la „președinția Katangăi" pe Kimba.

17 MARTIE 1964

Într-un raport prezentat Consiliului de Securitate, secretarul general al O.N.U., U Thant, declară că Chombe recrutează și antrenează din nou foști jandarmi katanghezi în Angola, lîngă granița congoleză, cu ajutorul mercenarilor străini.

26 IUNIE 1964

Aterizează la Leopoldville ; la 10 iulie devine prim-ministru. În ziua următoare recheamă în Congo cele cîteva mii de ex-jandarmi katanghezi cantonați în Angola.

6 OCTOMBRIE 1964

Deși e declarat indezirabil, Chombe sosește la Cairo pentru a participa la lucrările conferinței africane la nivel înalt. Este reținut sub pază două zile, iar apoi expulzat.

23 NOIEMBRIE 1964

La cererea lui Chombe, trupe de parașutiști belgieni transportate de avioane americane aterizează la Stanleyville, pentru a reprima mișcarea forțelor patriotice.

13 OCTOMBRIE 1965

Kasavubu îl demite pe Chombe (care se reinstalează în Europa occidentală la Madrid) și îl înlocuiește cu Kimba.

20 NOIEMBRIE 1965

La Leopoldville se anunță oficial că, sprijinit de cercuri străine, Chombe pune la cale un nou complot antiguvernamental.

2 IUNIE 1966

Fostul subaltern al lui Chombe, Evariste Kimba, și alți trei politicieni congolezi sînt executați la Kinshasa. Cei patru au fost găsiți vinovați de înaltă trădare.

IULIE 1966

La Kisangani (fostul Stanleyville) eșuează o revoltă a foștilor jandarmi katanghezi, finanțată de Chombe.

13 MARTIE 1967

Tribunalul militar excepțional din Kinshasa îl condamnă pe Chombe, în contumacie, la moarte sub învinuirea de înaltă trădare și atentat la siguranța statului.

IUNIE 1967

La Kinshasa se anunță descoperirea unui nou complot împotriva regimului congolez pus la cale de Chombe.

29 IUNIE 1967

Contrar intențiilor lui Chombe, avionul închiriat de el aterizează pe teritoriul Algeriei.

2 IULIE 1967

Comisia politică a guvernului congolez formulează cererea de extrădare a lui Chombe.

4 IULIE 1967

Mercenari străini în slujba lui Chombe antrenează foștii jandarmi katanghezi într-o nouă revoltă împotriva guvernului de la Kinshasa.

1967

În timp ce opinia publică africană și internațională se întreba care va fi soarta lui Chombe, în ziua de 5 iulie postul de radio congolez anunța că parașutiști mercenari în slujba fostului conducător katanghez au fost lansați deasupra orașelor Kisangani și Bukavu, în cadrul executării unui plan urmărind lichidarea guvernului Mobutu.

Știrea a fost anunțată de însuși șeful statului congolez. El a adăugat că, în regiunea Bukavu, coloniști europeni s-au constituit în grupuri înarmate, pentru a ataca armata națională congoleză. Consiliul de Securitate și Organizația Statelor Africane au fost sesizate de această situație.

De altfel, încă de la anunțarea aterizării neașteptate a lui Chombe la Alger, guvernul congolez dezvăluise existența unui plan denumit „Planul Kerelis", care prevedea, printre altele, sabotaje economice în Katanga și în Congo central, o răscoală în armata congoleză și asasinarea generalului Mobutu. Potrivit autorităților de la Kinshasa, numărul mercenarilor destinați să aplice acest plan este evaluat la 2 000. Intrarea în acțiune a prietenilor lui Chombe aruncă oare o nouă lumină asupra condițiilor în care a fost răpit ? Răspunsul nu ar trebui să întîrzie. Pentru moment, în capitala congoleză prevalează părerea că Chombe a putut fi atras într-o cursă de membri ai propriului său anturaj, sub pretextul organizării unei întîlniri între el și Karim Aga Khan. Societatea „Investments Promotion Service", condusă de Karim, bine implantată în Africa Orientală, urma să construiască un imobil de 20 de etaje în plin centrul orașului Kinshasa pe un teren care fusese cedat de guvern (participarea acestuia la societate se ridica la 50 la sută). La șase luni după ce a acordat această concesie, văzînd că lucrările nu au început, autoritățile congoleze au retras societății concesia acordată.

Se crede că oamenii care au silit avionul lui Chombe să aterizeze în Algeria l-ar fi lăsat pe acesta să înțeleagă că ar putea să profite de pe urma unei întîlniri cu Aga Khan. Urmînd

Corespondenţă din Kinshasa
de la Mohamed Bahri
redactor şef adjunct al revistei „Jeune Afrique"

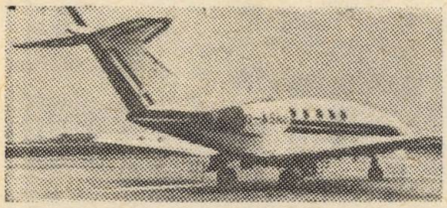

Bireactorul Hawker-Siddeley cu care a fost răpit Chombe

şi „Planul Kerelis"

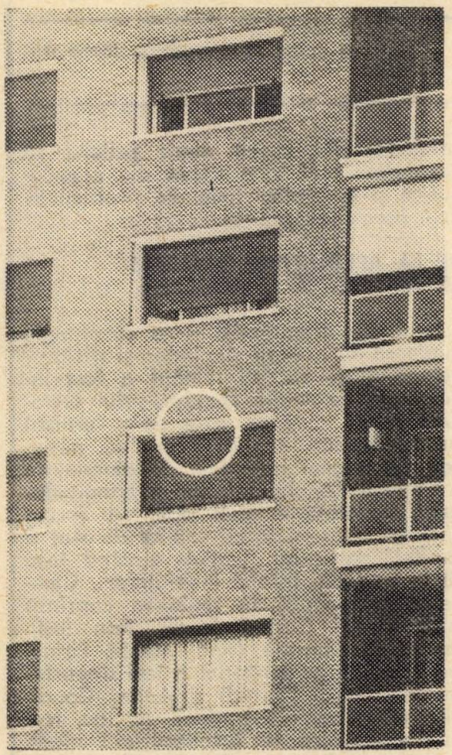

Storurile sînt lăsate la apartamentul de pe str. Dr. Fleming 48 din Madrid (ultimul domiciliu în exil al lui Chombe)...

sfatul lor, Chombe a închiriat un avion pentru a face o călătorie-fulger în Italia şi a lua legătura cu Karim Aga Khan. După decolarea avionului de la Palma de Mallorca, doi pasageri au silit pilotul să cedeze comenzile pilotului secund, care participa la complot. Avionul s-a îndreptat spre Alger, unde sosirea lui Chombe a provocat o adevărată surpriză.

Căci nouă persoane şi nu opt, aşa cum s-a crezut iniţial, au luat loc spre ora 18,30, după o masă bună la Ibiza, în micul bireactor care se îndrepta spre Palma : doi piloţi englezi, doi poliţişti spanioli, Chombe, o familie de belgieni — avocatul lui Chombe şi soţia lui —, faimosul Bodenan şi Marcel Ambursin, un fost mercenar belgian.

Se pare că la restaurantul din Ibiza, unde toţi băuseră mult, pasagerii avionului s-au luat la ceartă. În avion era foarte cald ; toată lumea moţăia. Agenţii spanioli au continuat să bea în fundul avionului. Spre ora 18,45 Bodenan se îndreaptă spre cabina pilotului şi trage două focuri de revolver — în aer şi spre sol — pentru a-i speria pe piloţi şi a-i obliga să schimbe direcţia. De altfel, aceştia au timp să trimită un mesaj prin radio. Apoi se îndreaptă spre salonul din spatele avionului pentru a-i dezarma pe agenţi — Chombe şi belgienii nu erau, pare-se, înarmaţi — trăgînd încă două focuri în aer.

Potrivit celor doi agenţi spanioli care au reuşit să ia legătura cu ambasadorul lor şi care, după cum se pare, vor fi eliberaţi în curînd, nimeni nu şi-a dat seama de ceea ce se întîmpla decît atunci cînd avionul a început să coboare deasupra Algerului. Se pare că Marcel Ambursin i-ar fi dat lui Bodenan un ajutor... pasiv.

Piloţii cer atunci turnului de control din Dar el Beida autorizaţia să aterizeze.

În ce scop au acţionat cei doi pasageri şi pilotul secund ? Pentru moment, nu se fac decît ipoteze, firește foarte numeroase. De fapt, aşa cum scrie un cotidian din Kinshasa, „problemele referitoare la această răpire nu vor primi, probabil, atît de repede, un răspuns complet".

Totuşi, observatorii din capitala congoleză au tendinţa să facă o legătură între deplasarea lui Chombe cu avionul şi aruncarea în aer, în ajunul zilei de 30 iunie, a podului de la Mutshatsha. Pe acest pod de 150 de metri se transportau cuprul şi cobaltul congolez spre portul angolez Lobito.

În legătură cu aceasta, în cursul conferinţei sale de presă din 29 iunie, generalul Mobutu a declarat : „Nu-i facem răspunzători pe toţi belgienii de acţiunile unora dintre ei". Preşedintele Congoului l-a atacat pe Davignon, şeful de cabinet al ministrului afacerilor externe al Belgiei, reamintind că el a

fost direct implicat în secesiunea katangheză. Generalul Mobutu a făcut aceste declaraţii cu două zile înainte de aterizarea forţată a lui Chombe la Alger.

■

După înăbuşirea revoltei pusă la cale de mercenari, guvernul congolez a lansat un mandat de arestare internaţional împotriva mercenarului Bob Denard, unul dintre conducătorii grupului de mercenari, care a luat parte activă la atacul împotriva oraşelor Kisangani şi Bukavu. După cum anunţă agenţiile de presă, Denard s-ar afla în momentul de faţă în Rhodesia şi se pare că el ar fi fost grav rănit în cursul luptelor de la Kisangani.

Bob Denard, fost caporal în infanteria marină, a fost multă vreme cunoscut ca unul dintre oamenii de încredere ai lui Chombe pe vremea cînd acesta deţinea puterea în Katanga şi mai tîrziu în guvernul congolez. În vîrstă de 37 de ani, Denard, care — scriu ziarele — se laudă că „războiul este meseria mea", ajunsese la un moment dat şeful armatei katangheze. Cînd Chombe a părăsit Congoul, după ce secesiunea Katangăi fusese lichidată, Denard şi-a urmat „patronul" şi s-a reîntors atunci cînd Chombe a redobîndit puterea. În ultima vreme el fusese comandantul unei brigăzi de infanterie din care făceau parte toţi mercenarii albi din Congo.

O altă căpetenie a mercenarilor, spaniolul Valesco, a fost arestat în capitala congoleză. În acelaşi timp, a fost recuperată de către trupele guvernului de la Kinshasa o mare cantitate de arme şi material de război.

reportaj pe glob

Languedoc în orbita marilor proiecte

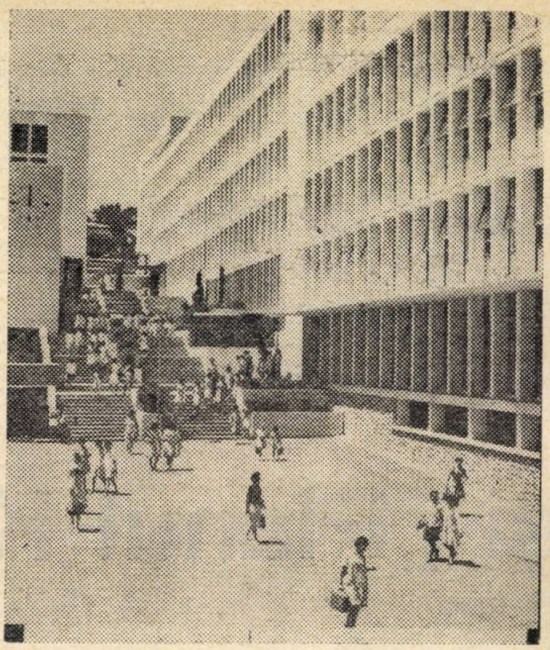

Clădirea celui mai modern liceu din Nîmes

Peisajele luminoase ale Languedocului, oamenii primitori ai acestei vechi provincii franceze, situată în dreapta gurilor Ronului, au atras dintotdeauna atenția vizitatorului străin. Istoria a fost generoasă cu aceste colțuri însorite ale sud-vestului francez pe care le-a înzestrat cu numeroase monumente de cultură și civilizație : celebrele arene romane datînd din secolul I e.n., care găzduiesc în fiecare sezon estival animate „corridas" și renumita Casă Pătrată din Nîmes (unul dintre cele mai frumoase monumente ale artei greco-romane), Universitatea (inaugurată în 1289) și Muzeul de pictură și sculptură Fabre din Montpellier, Catedrala Saint-Nazaire, în stil gotic din secolul XIII, și cîteva biserici romane din Béziers constituie tot atîtea puncte de atracție ale Languedocului.

Celor care îl vizitează astăzi, Languedocul le oferă însă și o altă față a sa, poate și mai însemnată prin implicații decît cele mai sus amintite : în ultimii ani, regiunea a intrat într-o perioadă de transformări menite să asigure ridicarea vieții ei economice la nivelul regiunilor mai dezvoltate ale Franței. Este vorba de o experiență de amploare, făcînd parte dintr-un program mai general inițiat de autoritățile franceze în scopul dezvoltării multilaterale a unora din regiunile mai puțin dezvoltate din sudul și vestul țării.

Imaginea livrescă și tradițională totodată a unei țări „eminamente culturală și artistică" a dispărut, desigur, încă mai de mult din însemnările celor ce vizitează Franța ultimelor decenii. Ea a fost tot mai mult înlocuită, mai bine zis completată, cu imaginea unei țări dezvoltate din punct de vedere economic, în care eforturile de modernizare și adaptare la cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane trezesc, de fiecare dată, interesul și atenția celor ce încearcă să descifreze sensul și amploarea acestui proces.

Într-adevăr, după cel de-al doilea război mondial, economia franceză a cunoscut — deși în mod inegal și cu implicații contradictorii pe plan social — o dezvoltare relativ accentuată. Față de anul 1938, producția industrială a crescut de peste două ori, iar randamentul în agricultură cu circa 25 la sută. Realizînd un ritm mediu anual de creștere a producției de 5,8 la sută (în anii 1959—1965), Franța s-a situat în această privință pe un loc de frunte în rîndul țărilor vest-europene. Progresul industrial a fost însoțit de extinderea și modernizarea transporturilor, dezvoltarea cercetării științifice, reconstrucția orașelor.

Totuși, dezvoltarea industrială postbelică nu a reușit să rezolve una din problemele complexe, apărute încă în etapa anterioară a evoluției economiei franceze, și anume problema decalajelor existente între diferitele regiuni ale țării. În cursul acestei evoluții, disparitățile regionale s-au agravat, ceea ce a dus la o adevărată împărțire a Franței în două zone net delimitate. Astfel, în primii ani postbelici, zona situată în estul și nordul Franței grupa circa 85 la sută din totalul investițiilor industriale și beneficia de un venit mediu pe locuitor de două ori mai ridicat decît acela din zona situată în sudul și vestul țării, în care predominau regiunile cu specific agricol. Agravarea acestor disparități, de natură să frîneze creșterea puterii economice naționale, a determinat, încă în urmă cu un deceniu, elaborarea unor „planuri de dezvoltare și amenajare regională" chemate să asigure o ridicare de ansamblu a economiei regiunilor mai puțin dezvoltate. În acest sens, cel de-al cincilea plan francez (1966—1970) prevede, pentru anii următori, importante investiții în scopul intensificării eforturilor de lichidare a disparităților regionale. Unul din principiile fundamentale ale acestei politici de „amenajare a teritoriului" îl constituie acțiunea coordonată și simultană în mai multe direcții (industrie, agricultură, transporturi, turism etc.) avînd drept scop final dezvoltarea armonioasă și concomitentă a fiecăruia din elementele constitutive ale activității economice, precum și a acestei activități în ansamblu. Vizita și convorbirile pe care le-am avut la Nîmes, la Compania națională de amenajare a regiunii Ronului inferior și Languedocului, ne-au oferit prilejul să cunoaștem mai bine cîteva din coordonatele și în același timp din problemele unei asemenea politici.

DE LA APEDUCTELE ROMANE LA AMENAJĂRILE MODERNE

La sediul Companiei — o construcție modernă de 15 etaje din beton și sticlă — delegația de ziariști români a fost întîmpinată de André Dupuys, șeful sectorului relații externe, care ne-a furnizat cu bunăvoință explicații privind misiunea Companiei naționale de amenajare a regiunii Ronului inferior și Languedocului. Înființată în anul 1955, sub forma unei societăți mixte cu capital de stat și capital particular (statul alocînd însă 90 la sută din totalul investițiilor), Compania acționează în regiunea cuprinsă între Munții Ceveni (nord), Ron (est), Marea Mediterană (sud), Munții Pirinei (vest), adică pe teritoriul a trei departamente : Gard, Hérault și Aude. Condițiile climatice ale regiunii nu au fost de loc darnice cu locuitorii ei : ploile sînt în cantitate insuficientă și repartizate extrem de inegal (atît geografic cît și de-a lungul anului). Singura cultură care s-a acomodat acestor condiții a fost vița de vie care furnizează încă două treimi din venitul agricol total al regiunii. Caracterul predominant agricol al celor trei departamente se oglindește semnificativ în nivelul de trai al populației, cu 20 la sută mai scăzut decît nivelul de trai mediu pe scară națională.

Relicvele antichității atestă existența, încă în urmă cu aproape 2 000 de ani, a unor preocupări de amenajare a regiunii. Și astăzi pot fi văzute, păstrate într-o stare surprinzător de bună, cele trei etaje de apeducte, construite în apropiere de Nîmes de către Agripa, ginerele împăratului roman Augustus. În secolele următoare, irigarea regiunii Ronului inferior și Languedocului a făcut obiectul a numeroase proiecte. Cel mai cunoscut dintre ele, elaborat acum un secol, a aparținut inginerului de poduri și șosele Aristide Dumont.

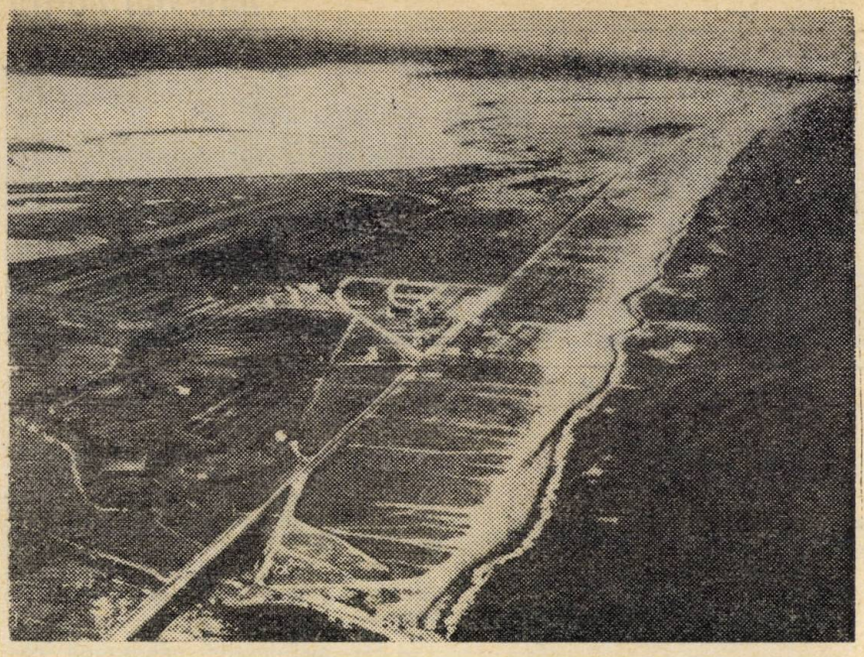

Canalul de apă din regiunea Bas-Rhône a permis sporirea cu 10 la sută a suprafețelor irigate

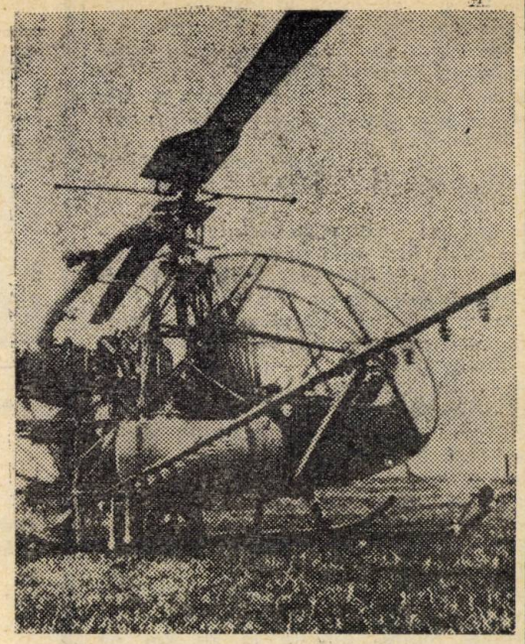

„Agricopter" este numele dat acestui tip de elicopter pentru lucrări agricole

În prezent, principalele obiective ale programului de dezvoltare a regiunii Ronului inferior și Languedocului sînt următoarele : 1) crearea unui sistem de irigații capabil să asigure lichidarea monoculturii viticole (vița de vie ocupă 60 la sută din totalul suprafețelor agricole, dar numai 30 la sută din culturile viticole sînt de calitate superioară) și diversificarea producției agricole ; 2) industrializarea regiunii în scopul asigurării unei mai bune folosiri a mîinii de lucru (calculele arată că în perioada următoare, în fiecare an, vor trebui să fie create peste 5 000 de noi locuri de muncă) ; 3) dezvoltarea turismului, în special prin amenajarea modernă a porțiunii de litoral cuprinse între Marsilia și coasta Spaniei ; 4) modernizarea și sistematizarea orașelor și satelor. Aplicarea acestui program, eșalonat pe cîteva decenii, a fost încredințată mai multor organisme, printre care un loc central îl ocupă Compania națională de amenajare a regiunii Ronului inferior și Languedocului, care are o dublă misiune : prima — organizarea și exploatarea unei vaste rețele de irigație pe o suprafață de 250 000 de hectare, lucrare care constituie axul central al întregii opere de reconstrucție economică ; a doua — încurajarea și stimularea tuturor inițiativelor tinzînd la dezvoltarea diferitelor sectoare economice, precum și participarea la activitatea organismelor de realizare a lucrărilor de amenajare în sensul unei coordonări generale.

Am vizitat cîteva din amenajările hidrotehnice, printre care stația de pompare „Aristide Dumont" de la Pichegu, una dintre cele mai mari din Europa. Stația primește apele Canalului Principal de aducțiune a apei Ronului (proiectat a avea în final o lungime de 130 km), pe care le „ridică", printr-un sistem de pompe cu funcționare în întregime automatizată, la două etaje : primul — înalt de 20 metri, alimentează în continuare Canalul Principal ; al doilea — înalt de 68 metri, alimentează rețeaua de irigație din apropierea orașului Nîmes (circa 40 000 de hectare). În general, suprafețele acoperite de canalele de irigare deja construite se ridică pînă în prezent la circa 100 000 de hectare. În final, regiunea va dispune de o rețea de canale principale în lungime de 300 km, de canale secundare subterane, în lungime de 9 000 km, precum și de 30 stațiuni de pompare ; volumul apei distribuite prin această vastă rețea de irigare va fi de 800 milioane m³ pe an.

Ca urmare a lucrărilor hidrotehnice executate, în ultimii ani au putut fi constatate unele progrese în dezvoltarea economică a regiunii : pe terenurile irigate a luat extindere pomicultura, care mai înainte nu se bucura de atenție, a sporit ponderea viței de vie de calitate superioară ; de asemenea, în anul 1966, creșterea venitului brut obținut din producția agricolă a fost de 150 milioane franci. Dl André Dupuys ne-a informat, totodată, despre unele probleme care se ridică în legătură cu extinderea sistemului de irigații ca și în general cu aplicarea programului de amenajări. Este vorba de faptul că organizarea pe baze științifice a producției agricole, folosirea rațională a rețelei de irigații cer, evident, existența unor loturi cu o suprafață mai mare ; dar comasarea terenurilor, pe de o parte, introducerea unor noi culturi agricole, mai rentabile, pe de altă parte, întîmpină unele împotriviri generate de proprietatea privată asupra pămîntului și de marea sa fărîmițare ca și de ceea ce dl Dupuys numea „mitul viței de vie". Superioritatea metodelor științifice moderne de organizare a producției se impune însă tot mai mult datorită avantajelor materiale pe care le prezintă.

În încheierea convorbirilor pe care le-am avut la sediul Companiei naționale de amenajare din Nîmes, dl André Dupuys și-a amintit cu plăcere de întîlnirile sale și ale altor factori de răspundere ai Companiei cu grupul de ingineri români care, acum cîțiva ani, au fost oaspeții Companiei de amenajare, unde au studiat experiența acesteia în materie de irigații. În același timp, el și-a exprimat satisfacția pentru dezvoltarea continuă a colaborării economice și tehnice dintre Franța și România, concretizată între altele și în protocolul încheiat în 1965 între cele două părți și care prevede participarea unor specialiști ai Companiei din Nîmes la acțiunea de studiere a unor sectoare de irigații în Cîmpia Dunării.

„CETĂȚILE VACANȚEI"

Pe o lungime de 180 km, litoralul mediteranean Languedoc-Roussillon, cuprins între Grau du Roi și frontiera spaniolă, oferă tabloul unora dintre cele mai frumoase și mai întinse plăji de nisip fin din bazinul occidental al Mării Mediterane. Aparent uniform, peisajul descoperă vizitatorului o mare varietate de locuri pitorești : lagune prinse între lacuri și mare, canale, mici golfuri stîncoase ; viile și alte culturi avansează pînă la marginea plajelor, dominate de coline și lăstărișuri.

Din păcate, litoralul Languedoc-Roussillon nu este suficient echipat și pus în valoare. Această situație a fost determinată nu numai de costul ridicat al lucrărilor de amenajare, dar, de asemenea, printre alte cauze, de lipsa apei dulci în cantități suficiente și de existența unor imense zone de lagună, focare de înmulțire permanentă a roiurilor de țînțari. Resursele de apă furnizate de canalul principal de irigație (despre care am vorbit mai înainte), precum și lucrările de desecare și împăduriri întreprinse de Compania din Nîmes, au oferit noi posibilități pentru dezvoltarea regiunii.

Nevoia amenajării moderne a litoralului Languedoc-Roussillon a izvorît din creșterea, într-o proporție tot mai mare, a numărului turiștilor francezi și străini atrași de soarele și peisajele Sudului.

Sarcina de a coordona și supraveghea acțiunea de amenajare turistică a celor 180 km de litoral a fost încredințată unei misiuni interministeriale, instituită în 1963,

→

Constantin FLOREA

care a stabilit concepția generală a lucrărilor și a elaborat un plan de dezvoltare urbanistică a regiunii, în general, și a stațiunilor de odihnă ce vor fi construite aci în următorii 10—15 ani. Pentru a se evita crearea „unui zid de beton" — prin dezvoltarea unei urbanizări continue de-a lungul litoralului — ceea ce ar dăuna frumuseților naturii, proiectanții au prevăzut construirea a șase unități turistice (Grau du Roi-Palavas ; Agde-Marseillan ; Valras-Embouchure de l'Aude ; Saint Pierre-Gruissan ; Leucate-Barcarès ; Canet-Argelès), fiecare dintre acestea avînd anumite trăsături specifice și comportînd trei elemente constitutive : noua stațiune, vechea stațiune existentă și „orașul-suport" (Nîmes, Montpellier etc.). Între cele șase „cetăți ale vacanței" vor exista mari spații libere în care natura va fi nu numai protejată dar și încadrată în ambianța unor „zone verzi" nou create.

Însoțiți de dl Edouard Bonnaud, directorul Serviciului regional de studii pentru amenajarea turistică a litoralului Languedoc-Roussillon, am vizitat una din cele două stațiuni noi aflate într-un stadiu mai avansat de construcție : La Grande Motte. Situată la 20 km de Montpellier și cuprinzînd o suprafață de 450 hectare, stațiunea La Grande Motte va putea oferi vizitatorilor ei circa 40 000 de locuri din care 20 000 în hoteluri, 10 000 în vile și 10 000 în campinguri. În ce privește drumurile de acces de la vile și hoteluri spre plaje, ele vor fi construite în subteran, cu alte cuvinte își vor „croi" calea spre mare pe sub blocurile de locuințe (evitîndu-se astfel circulația autovehiculelor în apropierea imediată a mării).

Principalele eforturi financiare necesare amenajării turistice a litoralului Languedoc-Roussillon sînt suportate de stat. În acest scop, cel de-al cincilea plan francez a prevăzut acordarea de credite în valoare totală de aproape 340 de milioane de franci, ceea ce reprezintă desigur numai o parte din valoarea globală a amenajărilor care vor fi executate. Aceste fonduri vor servi la realizarea unui întreg program de lucrări implicînd diferite lucrări de „infrastructură", cum le denumesc oficialitățile franceze. Printre acestea se numără : amenajarea unor șosele și aeroporturi moderne (o autostradă va lega valea Ronului inferior de frontiera cu Spania) ; aprovizionarea cu apă potabilă în cantitate suficientă ; lucrări de împădurire pe o suprafață de 15 000—20 000 de hectare ; curățirea și punerea în valoare a principalelor lacuri existente în regiune ; combaterea eficientă a țînțarilor (circa 73 de milioane de franci au fost alocate numai pentru această acțiune care presupune executarea unor importante lucrări de asanare definitivă a terenurilor) etc. Pe măsura executării acestor amenajări, terenurile cumpărate de stat vor fi predate unor societăți mixte departamentale, care vor executa toate lucrările de echipare necesare (rețele de electricitate, apă, edificii de interes public, parcuri, stadioane etc.) și care, la rîndul lor, vor ceda terenurile astfel amenajate unor persoane sau societăți particulare care iau asupra lor sarcina construcțiilor propriu-zise.

Lucrările de amenajare a regiunii Ronului inferior și Languedocului (inclusiv dezvoltarea complexă a litoralului francez) sînt, desigur, într-o fază de început, avînd un caracter experimental. Totuși, se poate spune, încă de pe acum, că ele oglindesc o viziune modernă asupra a ceea ce francezii numesc „amenajarea teritoriului".

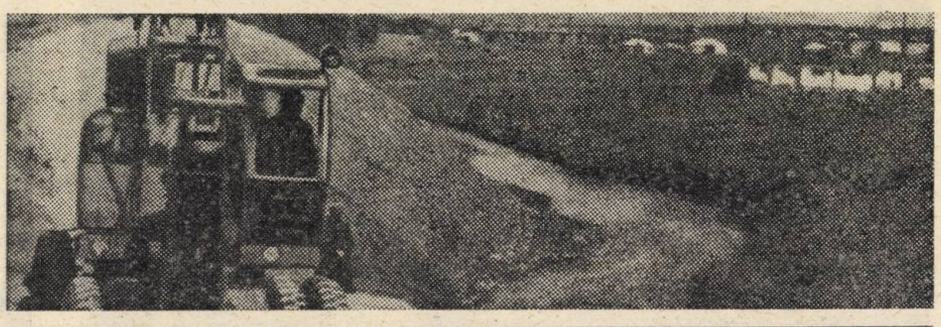

Lucrări pe un șantier de prospecțiuni geologice în R.P. Mongolă

HURT

ministru adjunct la Ministerul Geologiei al R.P. Mongole

Valorificarea resurselor naturale

Interlocutorul nostru, pe al cărui rever distingem insigna de deputat în Marele Hural, își începe expunerea despre dezvoltarea geologiei mongole prin evocarea trecutului îndepărtat :

— Avem date despre existența unor exploatări miniere pe teritoriul țării noastre încă în urmă cu cîteva sute de ani. Pe atunci fuseseră descoperite unele zăcăminte de aur, pietre prețioase și semiprețioase sau cupru. Dar abia revoluția populară din 1921, care a trecut solul și subsolul în proprietatea poporului, a creat premisele exploatării bogățiilor minerale în folosul poporului. În acest scop era necesară în primul rînd cunoașterea resurselor geologice, inventarierea și aprecierea lor științifică.

— Care au fost etapele acestei activități ?

— Începutul l-au făcut expedițiile unor geografi și geologi europeni care, spre sfîrșitul secolului trecut și în primele două decenii ale secolului nostru, au întreprins primele investigații. Perioada trecerii la studiul efectiv al subsolului nostru și a „marilor descoperiri" se situează între 1921 și 1957. Treptat, mai ales spre sfîrșitul acestei etape, s-au descoperit zăcăminte de petrol, de staniu și wolfram, molibden, cărbune, metale feroase. Harta geologică a cuprins 50 la sută din teritoriul țării noastre avînd o întindere de 1 531 km pătrați, respectiv cît Spania, Franța, Portugalia și Irlanda la un loc. A treia etapă a fost inaugurată prin crearea geologiei naționale și trecerea la o dezvoltare planificată a cercetărilor, paralel cu începerea exploatării industriale a zăcămintelor. În legătură cu planul cincinal pe perioada 1961—1966, studiile au fost orientate spre obiective legate direct de cerințele economiei naționale și anume : descoperirea și valorificarea resurselor de materiale de construcții și crearea unor baze de asemenea materiale (calcar, nisip, argilă) în toate cele 16 aimacuri ale țării ; punerea în valoare a resurselor de cărbune necesare mai ales centrelor urbane în construcție (s-au găsit asemenea zăcăminte în 14 regiuni) ; îmbogățirea rezervelor cunoscute de minereuri feroase și neferoase și extinderea cercetărilor geologice pe întreg cuprinsul țării.

— Care sînt rezultatele acestor cercetări în ce privește rezervele minerale ale Mongoliei ?

— Ele au dovedit neadevărul concepției tradiționale că Mongolia n-ar dispune de alte bogății decît cele legate de creșterea vitelor. Dimpotrivă, bogățiile minerale cunoscute numai pînă la această dată dovedesc resurse importante nu numai pentru dezvoltarea industriei naționale ci și pentru export. Printre zăcămintele mai importante descoperite în ultimul timp amintesc pe cele de cupru și molibden, de fosforit, de wolfram și staniu, fier și mangan. De altfel, exploatările de țiței de la Zumbaian, minele de cărbune de la Nalaiha și alte asemenea unități arată că, pe urmele tîrnăcopului geologilor, au început să se înfiripe, spre a smulge comorile ascunse sub pămînt, ciocanul pneumatic al minerilor sau sapele sondorilor.

— Vă refereați mai înainte la crearea geologiei naționale. În ce constă acest proces ?

— El înseamnă în ansamblu orientarea și valorificarea cercetărilor geologice în funcție de cerințele economiei noastre naționale. Dar, mai direct, el se leagă de formarea cadrelor naționale de specialiști. Trebuie să precizez că, pînă în 1957, numărul geologilor mongoli cu pregătire superioară nu era mai mare de 10. Acum, ca urmare a efectuării studiilor în țări socialiste, numărul inginerilor noștri geologi este de 120, iar alți 200 urmează în prezent studiile în țară și în străinătate. La Universitatea din Ulan Bator a fost creată o secție specială a facultății de științe naturale.

— Amintind cooperarea în domeniul formării cadrelor, ați abordat și problemele colaborării internaționale. Ce perspective credeți că se deschid în acest domeniu legăturilor româno-mongole ?

— Cred că există toate premisele pentru o colaborare rodnică. Știm că România este o țară cu frumoase tradiții, atît în cercetarea științifică pe tărîmul geologiei și geografiei, cît și în exploatarea industrială a resurselor sale naturale. Întîlnirile pe care le-am avut cu specialiști români ne-au confirmat valoarea înaltă a specialiștilor români, experiența lor în aplicarea metodelor moderne de prospecțiuni și exploatări geologice. Consider că există mari posibilități de a dezvolta colaborarea economică dintre țările noastre în ce privește punerea în valoare a marilor bogății ce le ascunde încă pămîntul mongol.

Fred MAHLER

Intrevederile franco-vest-germane

Sînt oare florile colaborării franco—vest-germane — de care cu cîtă străduanie s-au îngrijit artizanii marii coaliții ! — din nou pe cale să se ofilească ? — se întreabă astăzi cei mai mulți observatori politici din capitala federală. Și n-au trecut mai mult de șase luni de cînd, după vizita cancelarului, în ianuarie, la Paris, se vorbea despre reanimarea celebrului tratat, care, din 1963, a fost supus atîtor intemperii.

De atunci, ceva poate s-a schimbat. La Congresul Uniunii creștin-sociale, patronat de Strauss — cu acest prilej, reales președinte al aripii bavareze a U.C.D. —, cancelarul federal Kurt Georg Kiesinger și-a exprimat speranța ca, prin discuții deschise cu generalul de Gaulle, să „poată lămuri multe din cele ce s-au tulburat" în relațiile Bonn-Paris.

Dar, remarca un comentator al săptămînalului „Die Zeit", „a tulbura" e un cuvînt destul de diplomatic, la care acum mulți din politicienii creștin-democrați cu ușurință ar renunța — cum de altfel și făcuse, mai înainte, fostul ministru de externe Gerhard Schröder. Iar dintre aceștia, nu puțini, precum Strauss și partizanii lui, au fost ani de zile numiți (impropriu) „gaulliști" vest-germani. Mai calmi — sau, în orice caz mai puțin decepționați — par să fie social-democrații, căci, prin tradiție, ei au păstrat anume rezerve față de modul în care politica franceză era înțeleasă de confrații lor creștin-democrați „progaulliști". Poate pornind de la o asemenea constatare, unii cred că, pe viitor, așa-numiții „gaulliști" se vor recruta din rîndurile P.S.D.

Dar acestea sînt doar speculații, pe care le-am putea înșiruia sub titlul — ales cu oarecare libertate de formulare — „de Gaulle și relațiile dintre (sau în) partidele vest-germane". Problema este alta ; e vorba de cauzele dezamăgirii vest-germane față de ultimele acțiuni ale Parisului.

Acestea sînt cunoscute. Mai întîi, divergențe în chestiunea mult dezbătută a aderării Marii Britanii la Piața comună. La Bonn, refuzul Parisului n-a găsit audiență (chiar dacă a fost înțeles). Documentele care au parafat neconcordanța : ultima conferință de presă a președintelui de Gaulle, ultima declarație guvernamentală a cancelarului Kiesinger. Cînd, însă, la 12—13 iulie, cei doi oameni de stat se vor fi întîlnit, discuția pe această temă nu va fi lipsită de interes, mai ales că ea are loc a doua zi după reuniunea de la Bruxelles a celor șase miniștri de externe. În același timp însă, cum scria un comentator de la „Die Welt", „strădania lui Kiesinger ca, încetul cu încetul, să se ajungă la o politică externă comunitară a celor șase, îl interesează prea puțin pe de Gaulle".

Pe de altă parte, în cercurile politice vest-germane n-a fost agreată poziția Franței față de conflictul din Orientul Apropiat. Mulți invocă și faptul că între Paris și Bonn n-ar fi avut loc — așa cum Bonnul crede că ar fi corespuns rigorilor inițiale ale tratatului din 1963 — consultări prealabile pe această temă. În general însă reacția Bonnului față de atitudinea franceză a fost explicată prin elemente de fond : cum se scria, de pildă, tot în „Die Welt", „conținutul puternicelor accente antiamericane, politica lui de Gaulle față de Orientul Apropiat s-a îndepărtat și mai mult de politica vest-germană în această problemă". E adevărat, s-ar părea că guvernul Kiesinger a cîștigat o oarecare distanță față de Washington. „Relațiile între Washington și Bonn — declara revistei «U. S. News and World Report» cancelarul însuși — nu mai sînt încărcate de apăsătoarea fidelitate (vest-germană), constituind aspectul dubios al pretinselor strînse legături între Statele Unite și Republica federală", „alianță care a dat naștere de partea vest-germană la resentimentul dependenței, iar de partea americanilor la un sentiment de sațietate". Totuși, chiar dacă admitem această ipoteză a unei oarecari autonomii obținute de Bonn, e greu de presupus că Ministerul de Externe vest-german s-a distanțat substanțial de opțiunile majore ale Departamentului de Stat. Cu alte cuvinte, din politica Franței — se spune în capitala federală, și mai cu seamă în cercurile social-democrate — Bonnul s-ar putea, în cele din urmă, acomoda cu unele aspecte, dar ceea ce-l deranjează mai mult e antiamericanismul francez. De această concepție — după cîte afirmă unii comentatori — se pare că nici Kiesinger n-ar fi străin.

Rămîne totuși impresia, exprimată metaforic în anumite cercuri guvernamentale germane, că „relațiile dintre Bonn și Paris nu pot fi ca o autostradă, pe care să circule numai automobile franceze". Independent însă de conținutul (de altfel greu de stabilit) al „traficului" Paris-Bonn, nu-i de presupus că actuala întîlnire — de rutină — între de Gaulle și Kiesinger va putea reglementa toate problemele nerezolvate, mai vechi sau mai noi, ale „circulației" franco—vest-germane.

Radu PASCAL

reflector

KONNI ZILLIACUS

Săptămîna trecută a murit, la Londra, Konni Zilliacus, veteran al grupului parlamentar laburist, reprezentant proeminent al stîngii partidului laburist. Născut la Kobe (Japonia), a studiat la Universitatea Yale, obținînd o licență în filozofie. În timpul primului război mondial a fost ofițer de informații, iar în perioada interbelică a activat la biroul de presă al Ligii Națiunilor.

Zilliacus obține primul său mandat parlamentar (în circumscripția Gateshead) în 1945, anul în care partidul laburist obține o victorie electorală de proporții. În anii care au urmat — începutul perioadei numită „a războiului rece" — Zilliacus afirmă necesitatea dialogului Est-Vest. Atitudinea sa consecvent nonconformistă îi atrage rigorile conducerii laburiste, el fiind exclus din acest partid în 1949. Totodată, i se refuză sprijinul laburist în alegerile din 1951. În 1952 însă, e reprimit, iar în 1955 reintră în parlament ca reprezentant al circumscripției Gorton din Manchester. Criticile sale, îndreptate constant împotriva oricărei măsuri pe care o considera antipopulară sau dăunătoare pentru relațiile Est-Vest, l-au expus în mai multe rînduri (în special în 1961) sancțiunilor conducerii laburiste.

Observator lucid al vieții politice britanice și internaționale, Konni Zilliacus a fost unul dintre apreciații colaboratori ai revistei „Lumea".

PARTITURI INEDITE : MUZICA EXECUTATĂ LA ÎNCORONAREA LUI NAPOLEON

La 2 decembrie 1804 catedrala Notre-Dame a fost, pentru o singură dată în istoria ei, scena ungerii și încoronării unui împărat — Napoleon Bonaparte. El rupea astfel cu tradiția încoronării la Reims a regilor francezi.

Ceremonia nu a fost lipsită de obișnuitele cîntări de slavă pentru noul împărat. Memorialiștii consemnaseră firește și posteritatea cunoștea titlurile acestor lucrări. Dar melodia și textul lor erau considerate pierdute.

Pregătindu-și teza de doctorat în muzicologie despre Le Sueur, dirijorul unui cor bisericesc și mare maestru de muzică în timpul Imperiului și al Restaurației, un profesor de litere, Jean Mongrédien, a identificat în arhiva muzicală a capelei de la Tuileries, depusă la Conservatorul Național de muzică, partiturile de orchestră și cor ale întregii muzici ce a răsunat acum 163 de ani în marea catedrală. Pe lîngă numele lui Le Sueur, autor al mai multor lucrări cu caracter religios, a fost astfel descoperită, o dată cu piesele respective, și participarea la organizarea ceremoniei a altor personalități muzicale ale timpului : autorul tradiționalului „Te Deum", Paisiello, și al imnului „Vivat", abatele Rose.

Materialele documentare despre epoca napoleoneană, foarte numeroase în general în ceea ce privește pictura sau literatura, se îmbogățesc acum într-un domeniu relativ necercetat, cu studiul pe care îl pregătește profesorul Mongrédien.

Casa Albă văzută din loja presei

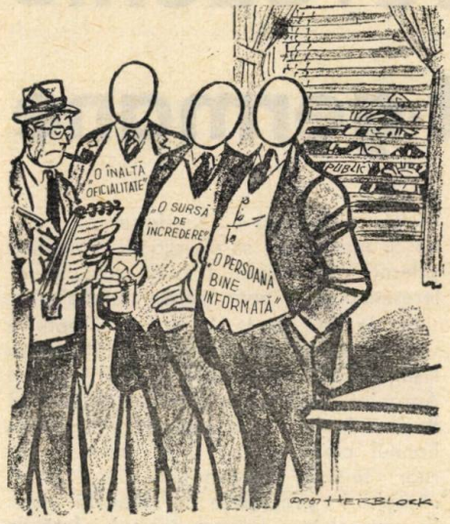

Surse de informații

(Din **New York Herald Tribune**)

Eugen Preda

Vasta colecție kennedyologică s-a îmbogățit cu pledoaria unuia dintre cei mai versați agenți de publicitate politică ai echipei defunctului președinte. După cărțile lui Arthur Schlesinger și Theodore Sorensen [1]), volumul „Cu Kennedy" [2]), aparținînd celui de-al treilea **S** al echipei, vine să întregească imaginea pe care o proiectează peste moartea președintelui clanul său puternic sudat și care țintește departe. S-ar părea că lucrarea lui Pierre Salinger, apărută la peste un an după ce masivul studiu al istoricului Schlesinger și cel al alter ego-ului fostului președinte — Sorensen — cunoscuseră un amplu succes, nu va reuși să mai aducă nimic nou. Într-adevăr, în ce privește portretul lui Kennedy și principalele probleme politice tratate, inclusiv eșecul invaziei împotriva Cubei (1961) și criza din Marea Caraibilor (1962), relatările lui Salinger nu constituie decît un palid ecou al unor lucruri deja cunoscute și abordate cu o mai mare strălucire de către cei doi foști colegi ai săi de la Casa Albă. Totuși, două sute de mii de exemplare din cartea lui Salinger au și fost vîndute în Statele Unite, iar o nouă ediție cu un tiraj de o jumătate de milion va vedea lumina tiparului în septembrie. Faptul nu se explică numai prin cultul bine întreținut al președintelui asasinat ori prin bogata anecdotică cu care Salinger și-a condimentat cartea. Dacă Schlesinger și Sorensen își trataseră subiectul cu viziunea martorilor din birourile și sălile aureolate de solemnitatea luării deciziilor oficiale, fostul secretar de presă al Casei Albe ne introduce în „bucătăria" unde se elaborau politica și mai ales glazurile menite să-i facă reclamă. De altfel, tocmai în aceasta și constă interesul față de cartea lui Salinger, care ridică un colț al cortinei de pe gigantica mașinărie de propagandă pusă la punct de clanul Kennedy și a cărei tehnică n-a dispărut o dată cu împușcăturile de la Dallas.

DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

În mai 1959, între John Fitzgerald Kennedy și Salinger a avut loc următorul dialog :

— Pierre, anul viitor îmi voi prezenta candidatura la președinție și am nevoie de ajutorul tău pentru campania pe care o voi desfășura.

— Sînt omul dumitale !

Cînd avea loc acest schimb de cuvinte, puțini oameni știau că era în pregătire o nouă mare operațiune politică în vederea lansării în cursa prezidențială a unui tînăr politician ce avea să lase o brazdă adîncă în istoria Americii. Pentru Salinger, acest moment a reprezentat începutul unei noi cariere, care avea să-l ducă pînă în rîndurile elitei puterii, iar pentru trei ani și două luni — în funcția de secretar de presă al Casei Albe. Cum a fost acceptat Salinger în anturajul unuia din cele mai bogate familii din Statele Unite, renumită pentru ambițiile sale politice ? După demobilizarea sa din marina militară, în 1946, Salinger a lucrat la unul din ziarele din San Francisco. Ulterior, a devenit corespondentul revistei „Collier's", iar în 1956 i s-a încredințat realizarea unui ciclu de articole despre sindicatul șoferilor de camioane. Conducătorul acestui sindicat făcea exact atunci obiectul anchetei unei comisii senatoriale care-l avea ca membru pe John Fitzgerald Kennedy, iar în funcția de consilier pe fratele acestuia, Robert Kennedy. Așa s-au întretăiat drumurile lui Pierre Salinger și Robert Kennedy. Cînd, în toamna anului 1956, revista la care lucra Salinger a decedat, Robert Kennedy i-a oferit prilejul de a intra în echipa sa de anchetatori. Salinger a acceptat și a ajuns astfel în atenția grupului care pregătea lansarea unui nou președinte. Șeful de stat major al acestui grup era Robert Kennedy. Faptul merită a fi reamintit deoarece, atunci cînd se examinează grupul de persoane care alcătuiesc în prezent statul major al senatorului Robert Kennedy, se poate constata cu ușurință că cei mai de seamă colaboratori aparțin aceleiași echipe care s-a îndeletnicit și cu anchetarea sindicatului șoferilor de camioane.

O dată intrat în aparatul clanului Kennedy, Salinger a primit consemnul de a pregăti campania de presă a viitorului candidat. „Doctrina mea se rezuma la următorul principiu : să procedez de asemenea manieră încît campania (electorală) să poată fi urmărită de presă cît mai ușor posibil" (p. 46). Pregătind pînă în cele mai mici detalii drumul spre președinție al lui John Kennedy, echipa sa își concentrase atenția și asupra profilării la mari dimensiuni, prin intermediul presei, a staturii politice a candidatului. „De la început ne-am străduit să creăm ziariștilor însărcinați să urmărească această campanie un climat care să le facă misiunea mai ușoară. Urmărirea unei campanii prezidențiale implică, în general, pentru reprezentanții presei care însoțesc candidatul, o succesiune de aventuri fără farmec și nu puțină lipsă de confort. Zilele nu au sfîrșit, trebuie să fii tot timpul pe drum și condițiile în care se lucrează nu sînt totdeauna cele mai bune ; se parcurge o localitate după alta, o poliție prea zeloasă se străduiește să-l protejeze pe candidat de o mulțime invadatoare, ceea ce se soldează, pentru unii dintre ziariștii aflați în misiune, cu ghionturi. În timpul alegerilor naționale, un anumit număr de dispoziții au devenit o practică curentă : închirierea de avioane pentru presă, rezervarea de camere de hotel și grija ca bagajele fiecărui ziarist să ajungă în camera rezervată, stabilirea mașinilor pentru caravana rutieră care permite presei să-l urmărească pe candidat. În hoteluri sînt rezervate săli cu linii suplimentare de telegraf și de telefon pentru reporteri" (p. 46).

Asemenea preocupări au avut în timpul campaniei electorale americane și alți ofițeri de presă ai diferiților candidați. De data aceasta, problema era însă nu numai de a asigura „materia primă" ziariștilor și condiții pentru a o valorifica în mod tradițional. Trebuiau găsite mijloace suplimentare care să ducă la folosirea intensivă a noilor posibilități de care dispunea presa la începutul deceniului nostru pentru tipărirea mai rapidă a informațiilor importante, iar radioul și televiziunea — pentru a le comunica instantaneu. În acest sens au fost introduse două mici „inovații". Unui grup de ziariști de serviciu li s-a pus la dispoziție o mașină situată imediat după automobilul candidatului, de unde, cu ajutorul unui post de emisie-recepție, informațiile puteau fi transmise direct redacțiilor. Mult mai important era însă pentru echipa candidatului ca discursurile acestuia să parvină cît mai rapid și într-o formă corectă în redacții. După cea Convenția de la Los Angeles, din vara anului 1960, l-a desemnat în mod oficial pe John F. Kennedy candidat la președinție, au fost închiriate serviciile unei societăți din Washington care se ocupa de reportajul stenografic. În cursul turneelor ce au urmat, datorită

[1]) Volumele „A Thousand Days" și respectiv „Kennedy" au fost analizate în nr. 9/1966 al revistei „Lumea".

[2]) Pierre Salinger : „Avec Kennedy". Buchet/Chastel, Paris, 1967.

serviciilor acestei societăți se reușea ca, la un interval de numai cincisprezece minute de la pronunțarea unui discurs, textul său integral să fie multiplicat și distribuit presei.

Mijloace financiare considerabile au înlesnit, în cea mai mare măsură, ca inventivitatea de care echipa candidatului făcea dovadă în materie de publicitate electorală să dea roade.

Din momentul victoriei în alegeri a lui John F. Kennedy, și pe planul relațiilor sale cu presa a intervenit o schimbare radicală. Dat fiind rolul președintelui în viața Statelor Unite, pregătirea sistemului de dirijare a informațiilor privind politica internă și externă cu epicentrul în puterea executivă a avut loc în intervalul de trei luni dintre cunoașterea rezultatelor scrutinului și preluarea oficială a funcției. Salinger nu mai era purtătorul de cuvînt al unui candidat ci noul secretar de presă al Casei Albe — sursă principală și filtru pentru informațiile privind cele mai înalte sfere ale puterii de stat.

PREȘEDINTELE ȘI INFLUENȚAREA OPINIEI PUBLICE

Rolului președintelui în influențarea opiniei publice i-au fost consacrate, în Statele Unite, numeroase studii. Profesorul Elmer E. Cornwell Jr., în cartea apărută acum mai bine de un an, „Presidential Leadership of Public Opinion" (Indiana University Press, Bloomington), schițează cîteva dintre procedeele folosite, de la începutul secolului, în acest sens. Intrarea în epoca imperialismului și trecerea la o politică tot mai expansionistă au generat o nouă orientare și pe tărîmul propagandei, pornindu-se de la conceptul că „un președinte trebuie să fie propriul său agent de presă" (p. 20). Începutul secolului XX a coincis, de altfel, în Statele Unite cu perfecționarea utilajelor tipografice și apariția „lorzilor presei", ceea ce însemna transformarea presei într-o adevărată industrie. Theodore Roosevelt a fost primul președinte care a inițiat manevrarea presei pe scară largă în interesul politicii Administrației. El obișnuia să furnizeze știri a căror sursă nu putea fi citată și pe care, în cazul că trezeau o reacție negativă, nu ezita să le dezmintă personal. În cursul primului război mondial, președintele Woodrow Wilson a instituționalizat conferința de presă ca unul dintre canalele principale de răspîndire a informațiilor care interesau Casa Albă. Dar, în general, pînă în deceniul al patrulea, din această sursă predominau informații aparent fără caracter oficial.

O schimbare radicală s-a produs o dată cu începerea primului mandat al lui Franklin Delano Roosevelt. Pentru a îndepărta într-o măsură cît mai larg posibilă în acea vreme intermediarii și, date fiind și dificultățile sale fizice de deplasare, președintele Roosevelt a exploatat la maximum noul mijloc de comunicare de masă care se răspîndea fulgerător în acei ani : radioul. Roosevelt a introdus „convorbirile la gura sobei", pe care le ținea cu regularitate și în care se adresa direct ascultătorilor.

O dată cu administrația Eisenhower (1952—1960) conferințele de presă au căpătat un caracter regulat, fiind parțial transmise după înregistrare la radio și televiziune. Inițiatorul „noii politici" în domeniul informațiilor a fost secretarul de presă al Casei Albe, J. Hagerty. După cum scria expertul american în domeniul ziaristicii, Ben Bakdighian, într-un articol publicat în „Columbia Journalism Review", dacă multor președinți le place să fie propriii lor secretari de presă, Hagerty părea uneori că este propriul său președinte. În cartea sa, Cornwell subliniază că „administrația Eisenhower a adus Madison Avenue (bulevardul newyorkez unde se află situate cartierele generale ale publicității comerciale — n.r.) în Casa Albă" (p. 251). Între altele, Hagerty a fost inițiatorul antrenării lui Eisenhower pentru televiziune de către actorul Robert Montgomery. O agenție de publicitate newyorkeză, B.B.D. & O, furniza „ideile" în vederea utilizării celor mai noi perfecționări din domeniul mijloacelor de comunicare de masă. „Cu toate eforturile depuse de Robert Montgomery, de B.B.D. & O, de Hagerty și de ceilalți, trebuie spus că tipul de formulă cîștigătoare pe care l-a dezvoltat Roosevelt în folosirea radioului n-a fost găsit de către Ike (Eisenhower) pentru televiziune" (p. 276).

NOUA TEHNICĂ A „RELAȚIILOR CU PUBLICUL"

Într-o țară în care pragmatismul și semantismul reprezintă doctrine oficiale, nu este de mirare că mînuirea unor termeni se face cu reținere, căutîndu-se formule mai abstracte. În Statele Unite, noțiunea de propagandă este înlocuită îndeobște cu cuvintele „public relations", ceea ce în traducere literală înseamnă „relații cu publicul". În cartea sa, Salinger rezervă spațiul principal noii strategii a relațiilor președintelui cu publicul. Elementul cheie îl constituie folosirea pe scară largă a televiziunii, care în condițiile Statelor Unite cuprinde în raza ei aproape toate familiile. Preferința față de televiziune n-a decurs numai din aria ei de răspîndire, din posibilitățile de a introduce în fiecare cămin politica prezidențială, din însemnătatea pe care au avut-o în cursul campaniei electorale „meciurile televizate de box politic" dintre Kennedy și Nixon, dar și dintr-o serie de constatări referitoare la presa tipărită. Astfel, s-a stabilit că, în perioada președintelui Eisenhower, numai șase cotidiene din patru orașe principale publicau in extenso stenogramele conferințelor de presă de la Casa Albă. Pe de altă parte, în timpul campaniei electorale, șapte ziare din zece îl susținuseră pe candidatul republican. Folosirea televiziunii urma să înlăture și aceste bariere. La numai cinci zile de la preluarea funcției de președinte, J. F. Kennedy a ținut prima conferință de presă televizată „în direct". În decursul celor 1000 de zile cît a fost președinte, el a ținut 62 de conferințe de presă. Întrebuințarea televiziunii în scopul politicii prezidențiale a dus chiar la o modificare a orarului oficial. Ședințele importante ale Congresului în care se prezentau mesaje prezidențiale, sau conferințele de presă, erau programate spre orele de seară, cînd televiziunea e urmărită de cel mai mare număr de persoane. Înaintea fiecărei conferințe de presă avea loc o repetiție bazată pe lista de întrebări precise sau posibile și pe documentarea pregătită pentru președinte. Salinger juca, rînd pe rînd, rolul diverșilor ziariști. Kennedy răspundea, iar alți colaboratori principali ai săi făceau scurte comentarii în vederea „rotunjirii" declarațiilor. „Nu se va ști desigur cu certitudine vreodată dacă televiziunea în direct a îndeplinit una din principalele funcții pe care i-am atribuit-o, dacă ea a fost un instrument puternic de propagandă de care președintele s-a servit în vederea acceptării politicii sale interne de către membrii unei opoziții formidabile, atît în presă cît și în Congres. Desigur, în domeniul politicii interne el a pierdut tot atîtea bătălii cîte a cîștigat. Dar, în sinea mea, rămîn convins că numărul de victorii ar fi fost cu mult inferior dacă el nu s-ar fi folosit direct de televiziune" (p. 188).

Ar fi eronat să se presupună că atenția acordată televiziunii ar fi diminuat cu ceva însemnătatea atribuită presei și radioului. Tocmai pentru a înlesni operativitatea pătrunderii luărilor de poziție ale președintelui în presă și la radio, chiar într-o formă rezumativă, s-a luat măsura ca agențiilor de presă să li se distribuie dinainte textul cuvîntărilor, cu însemnarea principalelor pasaje care urmau să fie rostite cu certitudine. Directorii principalelor ziare din întreaga țară erau invitați periodic la Casa Albă pentru a li se face expuneri neoficiale asupra politicii prezidențiale.

Secretarul de presă a preluat și conducerea „Comitetului de coordonare" a difuzării informațiilor referitoare la ansamblul politicii Administrației pentru „a se vorbi cu un singur glas". Stabilind ce, cînd și cum să se difuzeze, acest comitet avea în vedere „administrarea" cu mînă fermă a știrilor privind activitatea guvernului. Astfel, Administrația a reușit ca, pînă în primăvara anului 1962, să împiedice pătrunderea în presă a informațiilor privind angajarea americană tot mai masivă în Vietnamul de sud. Mai mult, cînd corespondentul ziarului „New York Times", D. Halberstam, a început să scrie articole tot mai violente împotriva regimului de la Saigon, Administrația a reușit să obțină de la conducerea ziarului mutarea corespondentului în altă țară. Nu întîmplător capitolul cel mai puțin convingător este cel în care Salinger caută să justifice această politică. Recent, în cursul vizitei pe care a făcut-o la Londra cu prilejul apariției cărții sale în Anglia, Salinger s-a văzut prins în focul unei polemici iscate tocmai de acest capitol.

Tehnica „relațiilor cu publicul", bineînțeles cu notele ei specifice, a fost menținută și amplificată de actuala Administrație, deși în ultimii ani a avut loc un adevărat cadril al secretarilor de presă ai Casei Albe. După Salinger, care la 18 martie 1964 și-a dat demisia, au urmat în aceeași funcție George Reedy, Bill Moyers și, în sfîrșit, George Christian.

Toate aceste schimbări n-au putut împiedica însă înrăutățirea continuă a relațiilor președintelui cu o parte a presei, în special cu unii dintre cei mai renumiți gazetari americani. Conflictul a fost generat mai ales de politica în Vietnam, de încercările Casei Albe de a înăbuși criticile și de a induce în eroare pe ziariști în legătură cu intențiile Administrației. Plecarea lui Walter Lippmann din Washington și motivele pe care le-a exprimat cu acest prilej au dramatizat un sentiment care se răspîndește în rîndurile ziariștilor și care dă măsura sporirii nemulțumirii față de politica oficială și modul în care Casa Albă „administrează" fluxul informațiilor.

Purtător de cuvînt al familiei Kennedy și după moartea președintelui, Pierre Salinger cultivă prin cartea sa mitul care a devenit unul din factorii de seamă ai vieții politice americane.

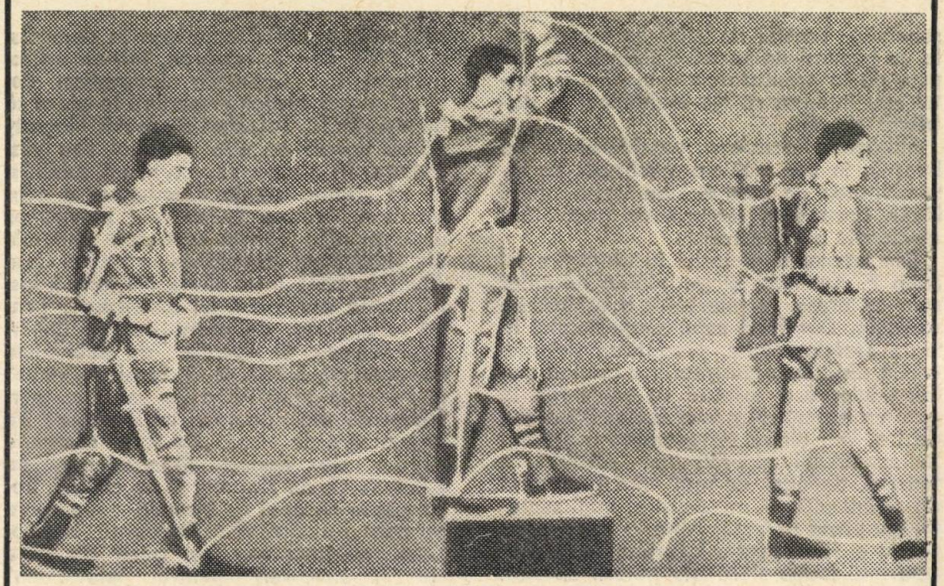

„Costumul de forță" realizat la Universitatea „Cornell" (S.U.A.) permite controlul mișcărilor prin semnalele luminoase declanșate de acțiunea mușchilor

O clipă de neatenție

Articol scris pentru „Lumea"
de Gábor Nyárády, redactor la revista Magyarország

Datele statistice arată că în fiecare an crește cu 100 000 numărul celor care își pierd brațele sau picioarele în urma unor accidente de circulație sau de producție. O clipă de neatenție — și vor fi condamnați să trăiască o viață întreagă ca invalizi. O sută de mii de tragedii anual.

Ce pot face chirurgii, specialiștii în ortopedie ? În cazul amputării radicale, ei aplică o proteză cît mai discretă și practică. Protezele erau cunoscute chiar și în Egiptul antic. Ele semănau cu niște mănuși de oțel lucrate cu artă. În a doua jumătate a secolului trecut au apărut proteze puse în mișcare cu ajutorul unui sistem de pîrghii pe care alunecau sforile menite să înlocuiască mușchii.

Acum cîteva decenii s-a pus la punct un procedeu mai modern : în mușchii din restul brațului sau piciorului amputat erau deschise pe cale operatorie mici canale în care erau introduse niște bastonașe. În momentul cînd — la comanda acestor conductori — se contractau mușchii se punea în mișcare și proteza. Ideea era bună, dar sistemul prea primitiv nu permitea decît mișcări limitate și lipsite de vigoare. În afară de aceasta, pielea aflată în contact cu bastonașele suferea cu timpul anumite leziuni.

Mai tîrziu, mișcarea protezei a fost soluționată cu ajutorul unor mușchi artificiali comandați de gaze pompate în arterele de cauciuc ale membrelor false sau prin aplicarea unor mici motoare electrice. Unii au încercat să perfecționeze protezele mișcate de motoare electrice. Au fost elaborate proteze acționate prin apăsarea unui buton și capabile să schițeze anumite gesturi în corelație cu intensitatea curentului și cu durata acțiunii acestuia.

O idee radical nouă a fost aceea de a se capta tensiunea electrică de ordinul microvolților generată de mișcările țesuturilor și de a o intensifica artificial pentru a fi utilizată la dirijarea protezelor. În 1955, C. K. Battye, A. Nightingale și J. Whillis au prezentat un referat despre prima proteză bioelectrică în „Journal of Bone and Joint Surgery".

Nu peste mult timp, profesorii sovietici Popov și Iakobson, de la Institutul de studii în domeniul protezelor din Moscova, au elaborat prima mînă artificială utilizabilă practic cu ajutorul biocurenților. Era un aparat mult mai evoluat. Electrozii comunicau cu pielea cu ajutorul unor arcuri care conduceau curenții captați direct spre proteze. Funcționînd cu baterie alimentabilă și din rețea și avînd numai 1,5 kg, motorul era destul de puternic pentru a ridica greutăți de 2—2,5 kg. Pe acest principiu au elaborat o mînă artificială în 1965 A. Bottomley și A. Nightingale (de la spitalele londoneze West Hendon și St. Thomas). Soluția lor permite frînarea automată a aparatului în cazul depășirii sarcinilor, reconectarea spontană cînd comenzile nu au fost decît parțial îndeplinite, oprirea motorului după efectuarea mișcării dorite.

Alți cercetători își propun să reproducă pe cale artificială capacitatea degetelor vii de a „înlocui" în întuneric ochii, de a simți forme, dimensiuni, asperități, căldura sau frigul. Ei vor să introducă în proteze un analizor care să selecteze biocurenții ale căror impulsuri sosesc din zone diferite. Cercetătorul sovietic I. V. Basmaian caută o soluție optimă prin diferențierea impulsurilor emise de un singur țesut muscular. Englezul R. Maling a elaborat o proteză dirijabilă prin respirație ; alții ar dori să realizeze o proteză ideală, condusă prin mișcarea globului ocular sau a aparatului respirator.

O idee valoroasă aparține lui Vladimir Benes, profesor la Universitatea din Praga. Pentru paralizia coloanei vertebrale — deci în cazul ruperii legăturii dintre scoarță și mușchii motori — el a propus elaborarea unor mijloace dirijate de curenții creierului, examinabili și măsurabili cu electroencefalograful. Este însă incertă, deocamdată, posibilitatea captării permanente a unor curenți cu intensitatea necesară și nu este încă rezolvată nici problema construirii unui encefalograf minuscul, care să poată fi introdus în proteză.

Dar toate soluțiile descrise nu pot înlocui decît parțial funcțiile membrelor pierdute. Dr. Robert Roaf, profesor la Universitatea din Liverpool, scria în această ordine de idei în „Discovery" : „Din păcate, nici un aparat nu poate reproduce miile de funcții atribuite de natură mîinii omului". Salvarea membrelor pierdute are o importanță extraordinară pentru accidentați. Cum s-ar putea realiza ?

În ultimele decenii, chirurgia a făcut pași uluitori. O realizare de mare valoare este replantarea membrelor amputate în urma unui accident. Primele succese au fost înregistrate de cercetătorul sovietic A. G. Lapșenski, care a experimentat pe animale replantarea membrelor inferioare. În 1962 au început să se întreprindă experiențe similare în R. P. Chineză. Prima victorie a fost obținută la secția de chirurgie a spitalului nr. 6 din Șanhai, după cum au relatat în „Chinese Medical Journal" medicii Cien Ciun-vei, Cien Iun-cin și Pao Iuesen. La 2 ianuarie 1963 s-a accidentat la locul de muncă tînărul Van Ciun-po, muncitor din Șanhai, în vîrstă de 27 de ani. Mașina i-a retezat mîna cu 3 cm deasupra încheieturii. Peste 40 de minute se afla la secția chirurgicală a spitalului. Operația, efectuată sub anestezie generală, a durat multe ore. Cu plăci și cu șuruburi au fost prinse secțiunile și apoi au fost cusute terminațiile mușchilor care mișcă brațul și degetele. Cu ajutorul unor inele de material plastic, cu un diametru de 2,5 mm, au fost unite terminațiile venelor subțiri, apoi arterele principale au fost suturate în mod obișnuit. După cîteva secunde viața „s-a întors" în mîna tăiată, care s-a încălzit, s-a colorat. De la amputare și pînă la restabilirea circulației sanguine trecuseră patru ore. A urmat sudarea nervilor principali și apoi plaga a fost închisă. La 6 aprilie a avut loc o nouă operație : au fost îndepărtate plăcile și șuruburile iar capetele oaselor au fost conectate cu bucăți de os. La șapte luni după operație, brațul și mîna lui Van păreau să fie sănătoase, deși el mai întîmpina dificultăți în domeniul recunoașterii di-

mensiunilor spațiale ale obiectelor prin pipăit. Cu mîna operată reușea să ridice greutăți pînă la 6 kg, să bea, să mănînce, să țină diferite obiecte.

Medicii chinezi apreciază că experiența a demonstrat posibilitatea recuperării membrelor în întregime amputate cu păstrarea funcțiilor principale, dar numai la un răstimp scurt între accident și replantare. Dacă trec peste șase ore, în membrul tăiat pot interveni transformări ireparabile. Prin congelare, însă, timpul critic poate fi eventual prelungit. Chirurgii din Șanhai precizează că garanția succesului constă în conectarea a cît mai multe vase sanguine cu dimensiuni minime. Întrucît suturarea vaselor cu un diametru sub 4 mm este o sarcină foarte dificilă și poate provoca și închiderea lor, o metodă mai simplă și mai sigură este aplicarea inelelor din material plastic.

La simpozionul de traumatologie organizat la Pekin, chirurgul Mao Ci-mao a prezentat un caz similar, dar mult mai grav, soluționat tot la spitalul nr. 6 din Șanhai. Ciao Hazin-lun, muncitor la uzinele chimice din localitate, voia să repare o mașină în funcțiune. Și-a rănit capul, pieptul, iar brațul stîng a fost retezat în întregime, cu 10 cm sub umăr. A fost adus în stare de inconștiență la secția chirurgicală a spitalului, la o oră după accident. Operația a fost întreprinsă de grupul dr-ului Cien. De astă dată, terminațiile vaselor sanguine au fost unite în tuburi dintr-un aliaj de titan. Deoarece majoritatea vaselor principale fuseseră total distruse, golurile au fost umplute cu fragmente de vase prelevate din piciorul celui accidentat. Peste 40 de zile, Ciao a fost operat din nou, deoarece nervii grav lezați nu au putut fi restabiliți la prima operație pe o porțiune de 20 cm. La nouă luni după accident, Ciao își mișca brațul cu ușurință, reușind să-și prindă capul și să ridice o greutate de 1 kg.

Chirurgii unguri au înregistrat și ei succese în acest domeniu, reușind să reimplanteze membre parțial amputate prin unirea corespunzătoare a oaselor, vaselor, nervilor. Lumea științifică a consemnat rezultatele remarcabile obținute în domeniul reimplantării degetelor în întregime tăiate. Directorul clinicii chirurgicale nr. 2 din Debrețin, dr. Jozsa Ladányi, și-a susținut dizertația despre acest subiect. Este vorba de posibilitatea reimplantării membrelor prin experiențe pe animale. Pe baza constatărilor, cercetătorii din Debrețin au ajuns la concluzia că, în locul netezirii totale a suprafețelor lezate, este mai indicată lipirea porțiunilor izolate fără noi mutilări, fără suturarea venelor și a nervilor, așa cum se împreunează bucățile unui obiect de porțelan. Esența acestei metode : țesuturile tăiate se reunesc exact în locul inițial. După părerea dr. Jozsa Ladányi, cheia succesului constă în limitarea intervențiilor la strictul necesar, evitarea unor noi leziuni. Restabilirea deplină sau aproape deplină a funcțiilor poate fi obținută prin coaserea unității anatomice tăiate, fără mutilare sau scurtare. Firește, factorul decisiv este timpul și, în plus, extrema precizie a sudării. Această muncă migăloasă se poate efectua numai sub lupă pentru ca distanța între părțile concordante din membrul secționat să nu depășească 2 mm. „Pentru omul rănit — scrie dr. Jozsa Ladányi — poate fi de un ajutor prețios orice procedeu care înlătură sau diminuează consecințele nocive ale accidentului, chiar și în cazul unui succes parțial".

Corespondență din Praga

Arhitectura, omul și mediul său de viață

Eugen Ionescu

Peste 2 000 de delegați, reprezentînd 65 de secții naționale de arhitectură, și-au dat întîlnire la începutul acestei luni la Praga pentru a dezbate o temă cu profunde rezonanțe în activitatea și aspirațiile nu numai a celor 150 000 de arhitecți cuprinși în cadrul U.I.A., dar și a milioane de oameni de cele mai diferite profesii — „Arhitectura și mediul de viață al omului". Diferitele aspecte ale acestei teme complexe au fost analizate în cadrul a cinci secții de lucru : tendințele urbanismului modern, arhitectura istorică și cea modernă, cultura modului de viață, producția și mediul de muncă, omul și natura.

Dezbaterile din secții au relevat legătura reciprocă existentă între cei trei factori importanți ai vieții omului — locuința, munca și odihna, care se exprimă prin mediul de locuit, de muncă și contextul natural. În condițiile dezvoltării impetuoase a producției, științei și tehnicii, a creșterii populației pe glob, îmbunătățirea mediului în care se desfășoară viața umană în epoca actuală reprezintă una din cele mai importante sarcini ale întregii omeniri.

Congresul de la Praga a relevat preocupările permanente, căutările arhitecților în vederea creării unui mediu de viață corespunzător cerințelor secolului civilizației. În intervențiile lor, participanții la Congres au subliniat că arhitectura nu poate și nu trebuie să se închisteze, ea avînd menirea de a adăuga noi elemente și calități mediului de viață al omului de azi și al celui de mîine.

Într-un studiu publicat de O.N.U. se arată că, pe baza unor calcule prealabile, în jurul anului 2000 Pămîntul va avea încă trei miliarde de noi locuitori. Aceasta înseamnă că va fi nevoie de aproape un miliard de apartamente noi. De asemenea, că majoritatea oamenirii va trăi în acea epocă în orașe, ceea ce necesită o dublare a suprafeței de locuințe.

Iată de ce dezbaterile din secțiile de lucru ale Congresului, ca și expozițiile organizate cu acest prilej, au scos la iveală o serie de proiecte și planuri pentru soluții arhitectonice și urbanistice îndrăznețe în vederea rezolvării problemelor legate de structura, planificarea și edificarea orașelor viitorului, ca și de reorganizarea actualelor orașe.

Din confruntarea de opinii, de planuri și proiecte de viitor a rezultat o serie de concluzii în legătură cu tendințele urbanismului modern atît pe plan național, cît și mondial. Iată cîteva dintre acestea :

—Renunțarea la construirea micilor „orașe-satelit" în jurul marilor orașe. Experiența a arătat că localitățile cu 60—80 000 de locuitori sînt prea mici pentru a putea asigura o diferențiere necesară a locurilor de muncă și un nivel satisfăcător al deservirii populației. Se propune construirea de orașe pentru 250 000 de locuitori, sau chiar pentru un milion.

— Limitarea tempoului de creștere a aglomerărilor urbane. În special în Franța, unde 27 la sută din populația urbană este concentrată în jurul Parisului, se prevede un ritm de creștere pe țară a locuitorilor din localitățile orășenești de doi la sută anual, în timp ce populația regiunii Parisului va crește cu numai 1,5 la sută.

— Orașele-dormitoare. Sînt o caracteristică a Japoniei în proiectarea noilor orașe. Construcția de locuințe se realizează fără a se ține cont de dezvoltarea industrială, chiar dacă în anumite cazuri zona industrială depinde într-o oarecare măsură de oraș.

— Rețeaua echilibrată de orașe. Este așa-numitul proiect „R" care se elaborează în Cehoslovacia și care urmărește rezolvarea concepției organizării teritoriale, repartizării producției, localizării zonelor turistice pe plan național, pe baza creării unei rețele echilibrate de orașe ierarhizate, după mărime, în trei categorii. Aceasta va permite stabilirea concentrării admisibile a producției, a densității populației, ținîndu-se cont de condițiile care asigură un mediu de viață favorabil.

Congresul U.I.A. de la Praga a dezbătut și alte probleme ale activității arhitecților, cum ar fi, de pildă, problema planificării dezvoltării orașelor, problema raporturilor care există în cadrul colaborării dintre arhitecți și sociologi, economiști, medici, psihologi, geologi, problema schimbărilor intervenite în modul de lucru al arhitectului etc.

Ideea care a străbătut ca un fir roșu lucrările celui de-al IX-lea Congres mondial al U.I.A. a fost aceea a intensificării activității arhitecților din întreaga lume în vederea creării unor condiții cît mai bune de muncă și de viață pentru om. În rezoluția Congresului se arată că participanții consideră imperioasă „mobilizarea, în cadrul unei colaborări internaționale cît mai ample, a mijloacelor celor mai eficiente în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață ale întregii omeniri".

Praga, 10 iulie

W. CHURCHILL

memorii

„Cabinetul britanic de război" în 1940. De la stînga la dreapta, în picioare, Greenwood, Bevin, Beaverbrook, Kingsley Wood; şezînd: Anderson, Churchill, Attlee şi Eden

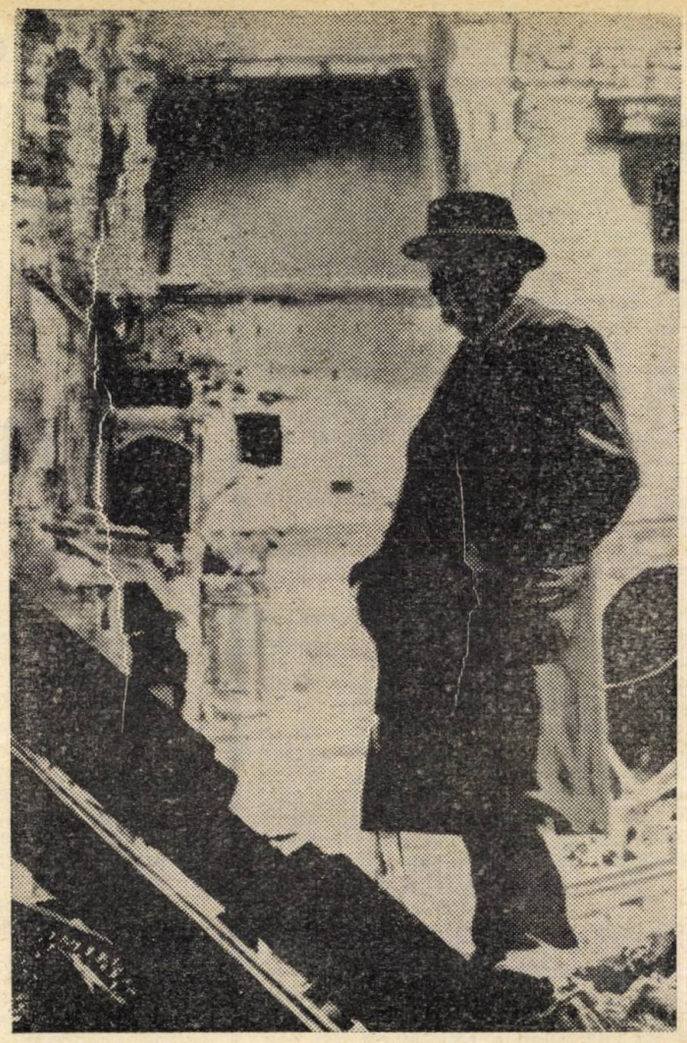

Churchill în faţa ruinelor Camerei Comunelor bombardată de nazişti

BĂTĂLIA ANGLIEI (II)

• Momentul lordului Beaverbrook şi al lui Ernest Bevin • Solidaritate ministerială • Socoteala pierderilor germane • Primele atacuri împotriva Londrei • Nelinişte în sînul statului major al marinei germane • Emisiunea mea radiofonică de la 11 septembrie • Greaua încercare dintre 24 august – 6 septembrie • Coordonarea aviaţiei de vînătoare periclitată • Un sfert din numărul piloţilor noştri ucişi sau scoşi din luptă în decurs de 15 zile • Goering comite greşeala de a ataca prematur Londra • Un moment de răgaz • 15 septembrie, o dată crucială

În cursul acestor săptămîni de lupte intense şi de îngrijorare permanentă, lordul Beaverbrook *) a adus servicii deosebite. Escadrilele de vînătoare trebuiau recompletate, cu orice preţ, cu aparate bine puse la punct. Nu era momentul să ne încurcăm în hîrţoage şi în amabilităţi, cu toate că acestea îşi aveau locul într-o perioadă de calm şi într-un sistem organizat. Toate calităţile remarcabile ale lui Beaverbrook se adaptau împrejurărilor. Energia şi imaginaţia sa au avut efectul unui tonic. Am fost fericit că m-am putut sprijini uneori pe el. El a rămas neclintit. Venise vremea sa. Puterea şi aptitudinile sale înnăscute, la care se adăugau o mare încredere şi ingeniozitate, au înlăturat un mare număr de obstacole. *Conducta* producţiei îndrepta totul spre bătălie. Aparatele, noi sau reparate, se revărsau spre echipajele escadrilelor în cantităţi cum acestea nu mai înregistraseră vreodată. Toate serviciile de întreţinere şi reparaţii au fost puse să funcţioneze din plin. Îmi dădeam atît de bine seama de valoarea lui Beaverbrook, încît la 2 august l-am invitat, cu autorizaţia regelui, să facă parte din Cabinetul de război. În epoca aceea, fiul său mai mare, Max Aitken, obţinea o înaltă distincţie şi înregistra cel puţin şase victorii ca pilot de vînătoare.

Un alt ministru cu care mă înţelegeam bine în acea perioadă era Ernest Bevin, ministru al muncii şi al serviciului naţional, însărcinat să dirijeze şi să stimuleze întreaga mînă de lucru a ţării. Toţi muncitorii din uzinele de muniţii erau gata să-i dea ascultare. În octombrie, şi Bevin a intrat în Cabinetul de război. Într-adevăr, în cursul acelor săptămîni infernale, m-am înţeles foarte bine atît cu Beaverbrook cît şi cu Bevin. Ulterior, ei au intrat în conflict, ceea ce a fost regretabil şi a provocat numeroase ciocniri. Totuşi, în momentul de vîrf al luptei, noi am fost toţi uniţi.

* * *

Eram foarte dornic să-mi fac o idee exactă despre pierderile germane. Oricît de mare le-ar fi exactitatea şi sinceritatea, piloţilor care luptă adeseori mult deasupra norilor le este imposibil să cunoască cu certitudine cîte aparate inamice au doborît

*) Ministrul producţiei de război şi armamentelor în guvernul condus de Churchill.

și de cîte ori aparatul pe care cred că l-au doborît a fost revendicat de alt pilot.

17 august 1940

Primul ministru către generalul Ismay,

Lordul Beaverbrook mi-a comunicat că, în urma luptei de joi, peste 80 de aparate germane au fost regăsite pe solul nostru. Este exact? În caz contrar, de cîte aparate este vorba?

L-am întrebat pe comandantul șef al aviației de vînătoare dacă, în această acțiune, el poate face o distincție între luptele date deasupra pămîntului și cele deasupra mării. O asemenea deosebire ne-ar furniza un bun mijloc de confirmare a rezultatelor revendicate, pentru propria noastră informare.

17 august 1940

Primul ministru către șeful statului major al aviației,

În timp ce privirile noastre sînt fixate asupra rezultatelor bătăliei aeriene ce are loc deasupra Angliei, nu trebuie să trecem cu vederea pierderile severe suferite de grupele de bombardiere: 7 bombardiere grele doborîte noaptea trecută și, de atunci, alte 21 de aparate distruse pe sol — majoritatea la Tangmere — în total 28. Aceste bombardiere, adăugate celor 22 avioane de vînătoare, ridică cifra pierderilor noastre la 50 aparate pentru ziua respectivă; se prezintă în cu totul altă lumină tabloul pierderilor germane, de 75 aparate. În realitate, noi am pierdut astăzi 2 aparate la 3.

Comunicați-mi care sînt tipurile de aparate distruse pe sol.

21 august 1940

Primul ministru către ministrul aviației,

Esențialul este să doborîm avioanele germane și să cîștigăm bătălia; cît privește măsura în care corespondenții ziarelor americane și publicul american sînt convinși că noi sîntem pe cale să cîștigăm și că cifrele noastre sînt exacte, aceasta prezintă o importanță cu totul secundară. Ei vor avea tot timpul să constate aceste lucruri atunci cînd se va demonstra în mod clar că atacul german a fost respins. Ar fi fără rost să se hărțuiască aviația de vînătoare în momentul în care bătălia se amplifică din oră în oră și cînd trebuie adoptate mereu hotărîri cu privire la alarmele aeriene etc. Mărturisesc că simt o tot mai mare înclinație de a lăsa faptele să vorbească de la sine. Este oarecum neplăcut faptul de a-i aduce pe ziariști să viziteze escadrilele de vînătoare pentru a permite acestor ziariști să asigure publicul american că piloții de vînătoare nu se laudă și nu mint cînd spun cifra avioanelor doborîte. Consider că ne putem permite luxul de a păstra puțin sînge rece și calm în fața acestei situații.

Aș dori să luați cunoștință de documentele alăturate privitoare la o anchetă pe care am făcut-o personal pentru a verifica cifrele prezentate de Ministerul producției aeronautice pentru acea zi faimoasă în care, după cum se afirmă, au fost doborîte 80 de aparate germane numai în cursul luptelor ce s-au dat deasupra teritoriului nostru. Aceasta este o metodă foarte bună pentru a atinge țelurile pe care le-am stabilit. Mărturisesc că scepticismul american mă agasează oarecum. La urma urmelor, faptele sînt acelea care vor hotărî totul.

*
* *

La 20 august eram în măsură să fac în fața Parlamentului următoarea declarație:

Desigur, inamicul este mai numeros decît noi. Totuși, noua noastră producție depășește de pe acum, în mare măsură, aceea a inamicului, iar producția americană a început de curînd să crească. După toate aceste lupte, efectivele noastre în bombardiere și avioane de vînătoare sînt în momentul de față mai importante decît oricînd în trecut. Sîntem de părere că vom fi în măsură să continuăm lupta aeriană la nesfîrșit și atît timp cît o va dori dușmanul și, cu cît acesta se va încăpățîna mai mult, cu atît mai repede ne vom apropia de paritatea aeriană, pentru a cuceri apoi acea superioritate în aer de care depinde într-o mare măsură rezultatul războiului.

Pînă la sfîrșitul lunii august, Goering a privit lupta aeriană cu suficient optimism. El credea, ca și anturajul său de altfel, că instalațiile la sol ale Angliei, industria aeronautică engleză și forța combativă a R.A.F. fuseseră deja sever atinse. El aprecia că, de la 8 august, noi pierdusem 1 115 aparate față de 467 avioane germane. Este evident însă că, de fiecare parte, evaluările sînt totdeauna optimiste și este în interesul conducătorilor să se întîmple astfel. A existat o perioadă de timp frumos în septembrie și Luftwaffe spera să obțină rezultate hotărîtoare. Au fost lansate atacuri violente împotriva bazelor noastre de jur împrejurul Londrei și, în noaptea de 6, un număr de 68 de aparate au atacat Londra, atac urmat în 7 de prima ofensivă de mare amploare la care au participat aproximativ 300 de aparate. În aceeași zi și în zilele următoare, în cursul cărora numărul tunurilor noastre antiaeriene a fost dublat, s-au desfășurat lupte foarte dure și fără răgaz deasupra capitalei, și Luftwaffe, suprasolicitînd pierderile noastre, își păstra întreaga încredere. Astăzi însă, noi știm că statul major al marinei germane, serios preocupat de interesele și de răspunderile proprii, înscria în jurnalul său, la 10 septembrie, rîndurile următoare:

Nu există nici un indiciu despre înfrîngerea aviației dușmane deasupra Angliei de sud și în sectorul Canalului Mînecii, și aceasta este o constatare esențială pentru oricine dorește să reaprecieze situația. Este adevărat că atacurile preliminare ale Luftwaffe au provocat o slăbire sensibilă a reacțiilor aviației de vînătoare inamice, astfel că se poate admite existența unei superiorități considerabile a avioanelor de vînătoare germane deasupra sectorului englez. Totuși... noi nu am realizat încă condițiile strategice specificate de statul major al marinei către comandamentul suprem, ca fiind esențiale pentru realizarea operațiunii „Leul de mare"), adică supremația aeriană incontestabilă în sectorul Canalului Mînecii și eliminarea activității aeriene inamice în zona de concentrare a forțelor navale și a transporturilor auxiliare germane... Ar fi în conformitate cu programul pregătirilor operațiunii „Leul de mare" ca Luftwaffe să se concentreze pe viitor mai puțin asupra Londrei și mai mult asupra orașelor Portsmouth și Dover ca și asupra porturilor de război situate în zona de operațiuni sau în apropierea ei...*

Dat fiind că în acea epocă Hitler fusese convins de Goering că marea ofensivă împotriva Londrei va fi hotărîtoare, statul major al marinei nu a îndrăznit să facă apel la comandamentul suprem. Totuși, el manifesta o îngrijorare permanentă și, în ziua de 12, a ajuns la această concluzie sumbră:

Războiul aerian este condus ca „un război aerian total", fără să țină seama de exigențele actuale ale războiului naval și în afara cadrului operațiunii „Leul de mare". În forma sa actuală, războiul aerian nu este de natură să înlesnească pregătirile operațiunii „Leul de mare", care incumbă în cea mai mare parte marinei. Îndeosebi, nu se poate observa nici un efort din partea Luftwaffe pentru a angaja lupta împotriva unităților flotei britanice, care sînt astăzi în măsură să opereze în Canalul Mînecii aproape fără a fi stînjenite, ceea ce se va dovedi deosebit de periculos pentru transportul trupelor. În consecință, pentru a ne apăra împotriva forțelor navale britanice, ne-ar rămîne în special cîmpurile de mine care, așa cum s-a arătat în diferite rînduri comandamentului suprem, nu pot constitui o protecție sigură pentru vase.

Realitatea este că, pînă în prezent, intensificarea războiului aerian nu a contribuit la favorizarea operațiunii de debarcare; iată de ce, din motive de ordin strategic și militar, nu este încă posibil să ne gîndim la realizarea proiectului de debarcare.

*
* *

La 11 septembrie, am făcut la radio următoarea declarație:

De fiecare dată cînd timpul este favorabil, valuri de bombardiere germane, adeseori cuprinzînd fiecare cîte 3—400 de aparate și escortate de avioane de luptă, se revarsă asupra acestei insule, în special asupra promontoriului Kent, în speranța de a realiza un atac de zi împotriva obiectivelor militare și de altă natură. Ele se lovesc însă de escadrilele noastre de vînătoare și aproape întotdeauna sînt risipite; media pierderilor lor este de 3 la 1 în ce privește aparatele și de 6 la 1 în ce privește piloții.

Este evident că acest efort al germanilor de a cuceri supremația aeriană în cursul zilei, deasupra Angliei, reprezintă elementul central al întregului război. Pînă acum, este clar că el a dat greș. Acest efort i-a costat foarte scump, iar noi avem impresia de a fi mult mai puternici — și sîntem în mod efectiv — decît în luna iulie, în momentul în care aceste lupte grele au început. Este neîndoielnic că dl Hitler este pe cale să-și uzeze escadrilele sale de vînătoare într-un ritm accelerat și că, dacă mai continuă acest lucru timp de cîteva săptămîni, el va provoca decimarea și distrugerea acestui element esențial al aviației sale. Acest lucru ne va da nouă un mare avantaj.

Pe de altă parte, dacă el ar încerca să invadeze această țară fără a-și fi asigurat stăpînirea aerului, aceasta ar constitui pentru el o acțiune extrem de hazardată. Oricum însă, toate pregătirile în vederea unei invazii de mari proporții continuă. Mai multe sute de ambarcațiuni cu motor se înșiruiesc de-a lungul coastelor europene, din porturile germane și olandeze pînă în porturile din nordul Franței, de la Dunkerque la Brest și, dincolo de Brest, pînă în porturile franceze din Atlantic.

În afară de aceasta, convoaie de nave de comerț sînt introduse cu zecile în strîmtoarea Mînecii prin Pas-de-Calais, se strecoară dintr-un port în altul, sub protecția noilor baterii pe care germanii le-au instalat pe coasta franceză. Există astăzi enorme concentrări de nave în

→

*) Numele de cod dat de către comandamentul suprem hitlerist operației de invadare a insulelor britanice.

W. CHURCHILL

memorii

porturile germane, olandeze, belgiene și franceze, pe toată întinderea coastei de la Hamburg la Brest. În sfîrșit, se fac unele pregătiri în vederea transportării trupelor de invazie, pe mare, pornind din porturi norvegiene.

În spatele acestor convoaie de nave de debarcare se află un număr considerabil de trupe germane care așteaptă ordinul de a se îmbarca și de a întreprinde o traversare dintre cele mai periculoase și mai nesigure. Nu putem spune cînd va avea loc încercarea de invazie, noi nu avem nici măcar certitudinea că ea va avea cu adevărat loc ; nimeni însă nu trebuie să treacă cu vederea faptul că în momentul de față se pregătește o invazie de foarte mari proporții împotriva Insulei Britanice, cu grija meticuloasă și metodică proprie germanilor, și că ea poate fi declanșată de pe acum împotriva Angliei, împotriva Scoției sau a Irlandei sau împotriva tuturor acestora, în același timp.

Dacă această încercare de invazie urmează într-adevăr să aibă loc, se pare că ea nu mai poate fi amînată multă vreme. Condițiunile timpului se pot înrăutăți dintr-un moment într-altul. Pe de altă parte, inamicul cu greu își poate menține la infinit, în așteptare, concentrările sale de nave, cînd acestea sînt atacate în fiecare noapte de bombardierele noastre și foarte adeseori ajung sub tirul tunurilor vaselor noastre de război care le pîndesc din larg.

Acesta este motivul pentru care trebuie să considerăm săptămîna viitoare sau săptămînile următoare drept o perioadă foarte importantă a istoriei noastre. Această perioadă îmi amintește zilele în care Armada spaniolă se apropia de strîmtoarea Mînecii în timp ce Drake își termina partida de popice, sau epoca în care Nelson se interpunea între noi și Marea Armată adunată de Napoleon în campamentul de la Boulogne. Am citit toate acestea în cărțile de istorie ; dar ceea ce se petrece astăzi are o amploare mult mai mare și prezintă o mult mai mare importanță pentru viața și viitorul lumii și al civilizației, decît evenimentele din timpurile trecute.

■

Luptele date între 24 august și 7 septembrie avuseseră rezultate rele pentru aviația noastră de vînătoare. În timpul acestor zile cruciale, germanii lansaseră fără întrerupere formații puternice împotriva aerodromurilor din sudul și sud-estul Angliei, cu scopul de a distruge aviația de vînătoare care avea misiunea să apere capitala în timpul zilei, capitală pe care ei erau nerăbdători să o atace. După părerea noastră, mai importantă încă decît apărarea Londrei împotriva atacurilor de intimidare era funcționarea și coordonarea acestor aerodromuri și a escadrilelor care operau de pe bazele respective. În lupta pe viață și pe moarte pe care aceste două aviații o duceau una împotriva celeilalte, aceasta a fost o fază hotărîtoare. Niciodată noi nu ne imaginasem lupta din punctul de vedere al apărării Londrei sau oricărui alt oraș ; se punea doar problema cine anume avea să iasă învingător în văzduh. La marele cartier general al aviației de vînătoare și în special la acela al grupului 11 de vînătoare de la Uxbridge, domnea o mare îngrijorare. Fuseseră provocate pagube considerabile unui număr de cinci dintre aerodromurile principale ale acestui grup, precum și celor șase stațiuni de sector. În diferite rînduri și timp de mai multe zile, Manston și Lympne de pe coasta Kent fuseseră făcute inutilizabile pentru operațiunile aviației de vînătoare. Stația de sector Biggin Hill, la sud de Londra, suferise pagube atît de serioase încît, timp de o săptămînă, numai o singură escadrilă de vînătoare a putut opera plecînd de la această bază. Dacă inamicul ar fi persistat în atacurile sale împotriva sectoarelor vecine și ar fi provocat pagube centrelor de operațiuni sau comunicațiilor telefonice, întreaga organizare atît de complexă a aviației de vînătoare ar fi putut fi distrusă. Aceasta ar fi însemnat nu numai o grea încercare pentru Londra, dar și pierderea de către noi a controlului absolut asupra propriului spațiu aerian în sectorul hotărîtor. Am avut ocazia să vizitez mai multe din aceste stațiuni, îndeosebi Manston (28 august) și Biggin Hill care se afla în imediata apropiere de locuința mea. Acestea începuseră să sufere distrugeri excepționale de mari și gropile provocate făceau inutilizabile pistele de aterizare. Aviația de vînătoare și-a dat deci seama, cu un sentiment de ușurare, la 7 septembrie, că ofensiva germană se deplasa spre Londra și a ajuns la concluzia că inamicul își modificase planul. Este clar că Goering ar fi trebuit să persevereze în atacurile împotriva aerodromurilor, căci tocmai de organizarea și de coordonarea lor depindea în acel moment întreaga putere combativă a aviației noastre. Îndepărtîndu-se de la principiile militare clasice și de la regulile umanitare recunoscute pînă atunci, Goering a comis o greșeală nebunească.

În cursul aceleiași perioade (24 august — 6 septembrie) efectivele ansamblului aviației de vînătoare suferiseră serioase pierderi. În aceste două săptămîni, aviația de vînătoare pierduse 103 piloți uciși și 128 grav răniți, iar 466 avioane Spitfire și Hurricane fuseseră distruse sau suferiseră serioase avarii. Dintr-un efectiv total de aproximativ 1 000 de piloți, fusese pierdut aproape un sfert. Aceste goluri au putut fi umplute prin integrarea a 260 tineri piloți, plini de elan, dar lipsiți de experiență, luați din unitățile în curs de instruire și care, în majoritatea cazurilor, nici nu terminaseră aceste cursuri. Atacurile de noapte lansate împotriva Londrei începînd din 7 septembrie, și care au durat zece zile consecutiv, au atins docurile și centrele feroviare, omorînd și rănind numeroși civili, dar, de fapt, ele ne dădeau răgazul de a ne trage sufletul, lucru de care aveam cea mai mare nevoie.

În această perioadă, reușeam de obicei să vizitez, în două după-amieze pe săptămînă, sectoarele atacate din Kent sau din Sussex pentru a-mi da seama, cu propriii mei ochi, de ceea ce se întîmpla acolo. În acest scop, foloseam trenul personal foarte confortabil amenajat, avînd un pat, sală de baie, birou, telefon care putea fi conexat cu exteriorul și un personal competent. Eram astfel în măsură să lucrez fără întrerupere, cu excepția timpului necesar somnului, și dispunînd de aproape toate înlesnirile pe care le aveam la Downing Street *).

Ziua de 15 septembrie trebuie considerată ca o dată crucială. După ce a efectuat cu o zi înainte două atacuri violente, Luftwaffe a depus, în ziua de 15, cel mai intens efort de concentrare, revenind într-un atac de zi asupra Londrei. A fost una dintre bătăliile hotărîtoare ale războiului și, ca și bătălia de la Waterloo, ea a avut loc într-o duminică. Eu mă aflam la Chequers **). În mai multe rînduri, mă dusesem la cartierul general al grupului 11 de vînătoare pentru a asista la dirijarea unei bătălii aeriene, dar de fiecare dată nu se întîmplase mare lucru. În acea zi însă, timpul părea favorabil inamicului. Am plecat cu mașina la Uxbridge și am sosit la cartierul general al grupului. Acesta includea nu mai puțin de 25 de escadrile care acopereau întreaga regiune Essex, Kent, Sussex și Hampshire și toate căile de acces spre Londra care treceau prin aceste comitate. Vicemareșalul aerului, Park, comanda de șase luni acest grup de care depindea în mare măsură soarta noastră.

De la începutul operațiunilor de la Dunkerque toate acțiunile de zi din sudul Angliei fuseseră dirijate de el și toate măsurile și dispozitivul pe care-l pusese la punct atinseseră cel mai înalt grad de perfecțiune. Soția mea și cu mine am fost coborîți la o adîncime de peste 15 metri, în biroul de operațiuni, apărat de bombe. Toată superioritatea avioanelor Hurricane și Spitfire ar fi fost zadarnică dacă nu ar fi existat această rețea subterană de posturi de comandament și de cabluri telefonice, concepută și realizată înainte de război de către Ministerul Aviației, după sfaturile și sub imboldul lui Dowding. Toți acești oameni au dobîndit dreptul la recunoștința noastră veșnică. În acea epocă, în sudul Angliei se afla cartierul general al grupului 11 și șase sectoare centrale de vînătoare care țineau de autoritatea acestuia. Așa cum am arătat, toate aceste stațiuni treceau prin momente foarte grele. Comandamentul suprem era exercitat la cartierul general al aviației de vînătoare de la Stanmore, dar conducerea efectivă a escadrilelor era lăsată în mod judicios pe seama grupului 11, care își controla unitățile prin intermediul stațiunilor de vînătoare din fiecare comitat.

Stațiunea de operațiuni a grupului se asemăna cu un mic teatru cu două etaje, cu o lărgime de aproximativ 18 metri. Noi ne-am așezat în fotoliile de la balcon.

*) Reședința prim-miniștrilor Marii Britanii.

**) Reședință din afara capitalei rezervată primului ministru.

În numărul viitor — Churchill despre data-cheie a operației „Leul de mare", 15 septembrie 1940.

THE NEW REPUBLIC

LONDRA

POLITICĂ IMPOPULARĂ

AM STRIGAT ÎNTREGII lumi că nu urmărim decît „o pace onorabilă" în Vietnam, dar devine din ce în ce mai vizibil că o pace conformă cu concepția noastră a onoarei este o pace care poate fi impusă doar unui inamic înfrînt.

Contradicția dintre obiectivele noastre ideale de pace în conciliere și o asemenea pace impusă, pe care nu ar accepta-o decît un inamic înfrînt, poate fi înțeleasă numai în lumina unei autoînșelări ironice — ironice deoarece sîntem victimele propriei noastre ideologii. Am făcut greșeala de a ne lăsa atrași într-un conflict intern dintr-o țară a Asiei de sud--est, greșeală care a pus în pericol prestigiul nostru. Dar într-o democrație, în special una cu viziuni nostalgice despre nevinovăția ei inițială, se caută ca interesele mondiale și strategice să fie ascunse în spatele vălului obiectivelor „democratice" și ideale.

Am sprijinit regimul familiei Ngo, unul din frați, Diem, fiind președintele țării, iar celălalt frate, Nhu, fiind principalul organizator al represiunilor împotriva călugărilor budiști și țăranilor. Diem era elogiat în S.U.A. drept „un Churchill al Asiei". Cu complicitatea noastră, regimul Diem a refuzat să permită plebiscitul. El nu se putea bizui pe o majoritate. Erau prea mulți călugări budiști și țărani în sud, ca să nu mai vorbim de Vietcong. După prăbușirea regimului Diem, sudul a fost guvernat de diferite junte militare. Astfel, fațada noastră de democrație a devenit foarte neverosimilă, deși conducătorul actualei junte, mareșalul Ky, a adus cu el în mod supus în insula Guam textul unei noi constituții și promisiunea implicită a unor viitoare alegeri democratice. Promisa reformă agrară nu a fost niciodată înfăptuită. Pe scurt, avem o caricatură perfectă de democrație.

Eisenhower a promis Saigonului doar ajutor financiar. Kennedy a sporit ajutorul financiar și numărul consilierilor militari. A revenit președintelui Johnson să escaladeze războiul pînă la proporții groaznice, cu prețul a mii de soldați americani uciși și miliarde de dolari pierduți. Toate acestea se fac în numele „democrației", al „principiului autodeterminării" și al „rezistenței la agresiune". Președintele ne asigură că „nu ne vom abandona prietenii". Pe scurt, acest război a devenit monstruos ca preț în vieți omenești, ca efect asupra programului nostru al „Marii Societăți" și asupra campaniei noastre pentru drepturile civile, destinată să ofere tineretului nostru de culoare, lipsit de slujbe și lipsit de pregătire profesională, educația care îi va asigura de lucru într-o economie tehnică.

Casa Albă a mai realizat o ultimă ironie în politica noastră externă „democratică". A ordonat bombardamente masive asupra Vietnamului de nord pentru a-și sili adversarul să accepte o „pace onorabilă". Aceste bombardamente masive nu numai că sporesc ura restului lumii față de noi, dar sporesc de asemenea pericolul unei confruntări mai mari.

Probabil că numai bogăția noastră ne permite să facem aceste prostii în relațiile internaționale. Dacă am fi ceva mai săraci, nu ne-am permite să săvîrșim aceste greșeli care ne costă miliarde de dolari. Dar viețile soldaților americani nu pot fi calculate din punct de vedere economic, prețul în vieți omenești trebuie atribuit nu bogăției, ci ipocriziei noastre.

Reinhold NIEBUHR

cunoscut teolog, decorat cu Medalia Prezidențială a Libertății în 1964, autorul cărții **„Natura omului și comunitățile lui"**.

La Stockholm s-a deschis, în prezența a 350 de delegați din lumea întreagă, o conferință internațională consacrată găsirii soluțiilor necesare instaurării păcii în Vietnam

Le Monde diplomatique

PARIS

STRATEGIA AMERICANĂ NU DĂ REZULTATE

MARILE FORȚE ale F.N.E. se întăresc pretutindeni ; „pacificarea" regresează ; acțiunile de partizani fac ravagii, inflația subminează ceea ce mai rămîne din economie, iar generalii se opun președintelui Vietnamului de sud în alegerile prezidențiale.

În 1965, Washingtonul a crezut că expedierea cîtorva zeci de mii de soldați va fi suficientă pentru a învinge și, în special datorită raidurilor aeriene împotriva nordului, de a ridica moralul forțelor Saigonului. Analiza era absurdă, deoarece punea între paranteze problema reunificării țării ; ea era depășită din punct de vedere militar de ani de zile și considera F.N.E. un corp străin în sud. Această analiză a fost înlocuită repede cu următorul raționament : va fi creată o infrastructură solidă (aerodromuri, porturi, baze, depozite de material, radaruri etc.), după care diviziile vor putea trece la ofensivă și vor putea zdrobi F.N.E. Cît despre armata generalului Ky, trebuia să se recunoască adevărul : ea nu putea să suporte șocul adversarului ; ea se va ocupa deci în esență cu „pacificarea". Or, în cursul primăverii, generalul Westmoreland a primit și sarcini de „pacificare". Este o recunoaștere a faptului că Saigonul nu-și poate îndeplini sarcina.

Pentru a distruge corpul de luptă al F.N.E., era esențial ca americanii să aibă inițiativa. Așa cum au arătat evenimentele recente, ei nu o au. În ianuarie ei au debarcat pentru prima oară trupe în delta Mekongului. Voiau să pună capăt, în acest „sanctuar" guvernamental, „coexistenței pașnice" de facto care domnea între trupele de la Saigon și cele de pe front. Pornind de la o bază care a fost construită, ei trebuiau să se întindă, să se înmulțească, apoi să se întărească. Dar n-au avut suficiente trupe. Într-adevăr, atenția se concentra brusc asupra nord-vestului țării, regiunea Tay-Ninh, în care a fost lansată cu 45 000 de oameni operațiunea „Junction City", care s-a încheiat fără rezultate concludente. Această ofensivă, în cursul căreia F.N.E. nu a suferit nici o înfrîngere hotărîtoare, a încetat în parte deoarece s-a aflat că situația se înrăutățea în extremul nord al țării. Adversarul ataca pretutindeni, depășea 75 000 de pușcași marini care au cerut întăriri într-un sector pe care-l considerau drept teritoriul lor rezervat. De două ori, orașul Quang-Tri a fost ocupat de soldații F.N.E. A fost lansat de urgență un pod aerian între Tay-Ninh și nordul țării. Ansamblul pușcașilor marini a efectuat diferite deplasări, pentru a face față situației celei mai urgente, spre provinciile din

→

Dă cu bîta-n baltă...

(Din **Die Zeit**, Hamburg)

extremul nord. În timp ce înaintau, comunicațiile erau tăiate între bazele de coastă, totuși foarte apropiate, și pe aceste fortărețe cădeau rachete de 140 mm, cu o rază de acțiune de 13 km. Încă nu au fost astupate breșele din nord și se anunță deja că, în centrul țării, pe Platourile Înalte, presiunea F.N.E. se întărește în sectoare din care o parte din trupele americane fuseseră retrase. A fost necesar să se trimită acolo o brigadă amplasată pe coastă.

După cum se vede, este vorba de o situație delicată nu pe plan local, ci pe plan global, a cărei prezentare, așa cum a fost făcută aici în mod schematic, nu ia în considerare decît contextul național al războiului. S-ar putea face o analiză asemănătoare la nivelul provinciilor, unde intervin forțele locale și partizanii. Americanii mai mult răspund la lovituri decît își impun tactica și strategia adversarului. Pe de altă parte, ei folosesc metode tot mai brutale față de populație. La începutul anului, ei au ras cu buldozerele mai multe sate situate la nord de Saigon și le-au deplasat toți locuitorii. Ei au intervenit în partea meridională a zonei demilitarizate expulzînd de acolo peste 10 000 de țărani. La sfîrșitul lunii iunie, sate din regiunea Pleiku-Kontum au fost evacuate. Aceste metode sînt folosite de multă vreme, ținînd seama de faptul că în țară există aproape două milioane de evacuați, dar acum ele sînt oficializate și nu mai sînt camuflate cu alibiul prea facil al „terorii Vietcongului".

La sfîrșitul lunii iunie, efectivele americane erau de 463 200 de oameni, în timp ce, potrivit unor previziuni mai vechi ale Pentagonului, trebuiau să atingă un total de 470 000 la sfîrșitul anului. Datorită înrăutățirii situației, expedierile de trupe s-au accelerat. În urmă cu un an, în Vietnam se aflau „doar" 270 000 de americani. Pierderile cresc repede, într-un ritm mai mic decît sosirea de întăriri, dar acestea din urmă nu sînt aruncate în întregime în luptă, armata americană este greoaie și un mare procentaj de soldați sînt imobilizați la baze și în serviciile de protecție, în timp ce aproape toți cei scoși din luptă — pușcașii marini sînt cei mai loviți — aparțin unor unități trimise pe cîmpul de luptă. Cu alte cuvinte, înlocuirea celor 200 sau 250 de morți și a celor 1500 sau 2000 răniți în fiecare săptămînă înghite o mare parte a întăririlor, în timp ce împrăștierea necesară a unităților pe posturi și baze avansate provoacă umflarea „sarcinilor" logistice. Toate acestea determină armata americană să facă față numai situației celei mai urgente, împiedică comandamentul să planifice în liniște ofensivele lui și nu-i permite să ia cu adevărat inițiativa luptelor.

Pe Platourile Înalte și în fosta Cochinchină, americanii nu se lovesc doar de partizani, de mine și de miliția regională. Evoluția situației în regiunea Pleiku și Kontum, intrarea în scenă în mod periodic, nu departe de Saigon și în delta Mekongului, a unor batalioane ale F.N.E., arată că ici și colo toate tipurile de război sînt folosite consecutiv. Cînd avioanele B-52 bombardează la 9 km de Saigon, deci în împrejurimile imediate ale capitalei, ele nu intervin împotriva unor pușcași izolați, ci împotriva unor unități regulate care de altfel nu par să fi fost atinse în mod serios.

În aceste condiții, nu este de mirare că eforturile de „pacificare" au eșuat. În provinciile din nordul țării, „pacificarea" a dat înapoi de cîteva ori. Cînd 1500 de oameni înarmați au reușit să pună mîna pe Quang-Tri (în oraș exista un partizan la mai puțin de opt locuitori), ei au beneficiat în mod vizibil de sprijinul majorității populației și, în orice caz, de cea a comandantului șef adjunct al garnizoanei. Acțiunile întreprinse în luna mai la Hue arată că același lucru este valabil pentru fosta capitală imperială. Or, serviciile de spionaj american știau de luni de zile că F.N.E. intenționa să ocupe, fie chiar și numai pentru cîteva ore, orașul Quang-Tri. Ele nu au reușit să împiedice această înfrîngere psihologică și politică.

În iunie generalul Ky declara că ar fi nevoie de 600 000 de americani pentru a înfrînge F.N.E. El nu a precizat cît timp va mai dura războiul atunci cînd vor fi aduse aceste efective. De altfel se poate constata că 600 000 de americani participă deja la lupte, direct sau indirect. Într-adevăr, la soldații cu bazele în Vietnam trebuie adăugați cei 35 000 de militari staționați în Tailanda, cei 55 000 pușcași marini și aviatori din flota a VII-a, americanii din Filipine și din Guam.

O mare parte a acestor unități „periferice" sînt folosite de altfel în special pentru războiul dus împotriva Vietnamului de nord. Pe acest teatru de operațiuni, de asemenea, americanii bat pasul pe loc. Anul 1967 a fost marcat de trecerea unor noi trepte ale escaladării. Dar a reieșit ulterior că raidurile aeriene americane nu schimbă nimic; Hanoiul se menține pe poziții. „Costul" acestui efort al Vietnamului de nord — ca să vorbim ca președintele Johnson — a crescut fără îndoială în urma neîncetatelor bombardamente americane, dar după cum se pare nu este insuportabil pentru Hanoi.

Deși provoacă pierderi în sud și distrugeri în nord, mașina de război americană se învîrtește de fapt în gol.

Jacques DECORNOY

Nu se zărește nici un loc sigur pentru aterizare... Elicopterul ministrului american al apărării McNamara (aflat la o nouă „inspecție" în Vietnamul de sud) nu a reușit să coboare la baza aeriană din Dong Ha, bombardată de patrioți

---

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

RELAȚII SOVIETO-FRANCEZE

V. A. KIRILIN, vicepreședintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a acordat ziarului Izvestia un interviu consacrat dezvoltării relațiilor sovieto-franceze pe plan economic și tehnico-științific. Reproducem răspunsurile sale.

DECLARAȚIA sovieto-franceză și acordurile interguvernamentale, semnate la 30 iunie 1966, au avut pe planul colaborării științifice, tehnice, economice și culturale dintre cele două țări un rol important. Ele au creat o bază solidă și condiții favorabile pentru dezvoltarea unei colaborări în interesul ambelor țări. Pe baza declarației, a fost creată Comisia mixtă-permanentă sovieto-franceză, avînd ca principală sarcină promovarea colaborării științifico-tehnice și economice.

La prima sesiune a comisiei, care a avut loc la sfîrșitul lunii ianuarie 1967 la Paris, au fost adoptate hotărîri importante. Comisia a examinat, de pildă, programul colaborării savanților sovietici și francezi în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. Conform acestui program, un mare grup de cercetători francezi vor lucra împreună cu colegii lor sovietici la acceleratorul de particule elementare de la Serpuhovo.

Printre alte hotărîri importante adoptate la prima sesiune a comisiei, aș remarca acordul cu privire la crearea Camerei de comerț sovieto-franceze, în atribuția căreia intră studierea reciprocă a pieților ambelor țări și dezvoltarea legăturilor economice și comerciale.

S-au lărgit considerabil contactele de lucru între savanții și inginerii sovie-

tici și francezi. În ultimul an și jumătate Franța a fost vizitată de aproximativ o sută de delegații științifico-tehnice sovietice și cam același număr de delegații franceze au fost în U.R.S.S. în intervalul amintit.

Foarte importantă este, după părerea mea, elaborarea anumitor direcții imediate de colaborare științifico-tehnică. Pentru prima perioadă au fost desemnate opt probleme concrete, între care : folosirea bogățiilor oceanelor ; cercetarea, forarea și exploatarea zăcămintelor petrolifere ; desalinizarea apei ; aplicarea metodelor matematicii și tehnicii de calcul în cercetările economice și în conducerea producției ; biologia, genetica și prelucrarea aparaturii de măsură pentru lucrările de cercetare științifică în domeniul biologiei și medicinei și altele.

În anul ce a trecut s-a continuat activitatea pentru îndeplinirea acordurilor încheiate anterior între țările noastre, în speță în domeniul televiziunii în culori, în domeniul cercetării și valorificării spațiului cosmic în scopuri pașnice. În domeniul televiziunii în culori, noi ne aflăm în stadiul realizării practice a cercetărilor științifice. Au loc cercetări intense pentru începerea transmisiilor, se fixează utilajul de studio, se elaborează măsurile de lărgire a producției de televizoare pentru emisiunile în culori.

Cîteva cuvinte despre colaborarea economică. În cursul anului trecut, aceasta s-a dezvoltat de asemenea cu succes. Îndeplinind acordul comercial pe termen lung încheiat între Uniunea Sovietică și Franța în octombrie 1964, ambele țări au făcut o serie de comenzi pentru livrarea de diferite mărfuri. Se poate presupune că schimbul de mărfuri, în cursul următorilor cinci ani, va crește cu 50% față de schimbul de mărfuri din cei cinci ani anteriori.

Multe firme industriale franceze se îndreaptă cu plăcere spre noile forme de colaborare cu întreprinderile industriale și institutele de cercetare științifică sovietice. Este vorba despre încheierea unor contracte mai largi decît simplele înțelegeri comerciale, prevăzînd efectuarea unor cercetări științifice de producție. O asemenea colaborare se dezvoltă cu firma de automobile „Renault", cu întreprinderile chimice ale firmei „Rhône-Poulenc" etc.

Este caracteristică străduința de a fundamenta colaborarea pe baza solidă a acordurilor pe termen lung, ceea ce dovedește cu claritate că ambele părți privesc colaborarea sovieto-franceză nu ca un fenomen temporar, conjunctural, ci ca un factor permanent, chemat să slujească întăririi relațiilor prietenești între Uniunea Sovietică și Franța.

Perspectivele colaborării sovieto-franceze sînt importante și promițătoare. Vorbind figurat, arborele prieteniei și colaborării sovieto-franceze este sădit într-un sol bun. În termenul scurt ce a trecut de la vizita în Uniunea Sovietică a președintelui Franței, de Gaulle, el a reușit să-și înfigă rădăcini adînci.

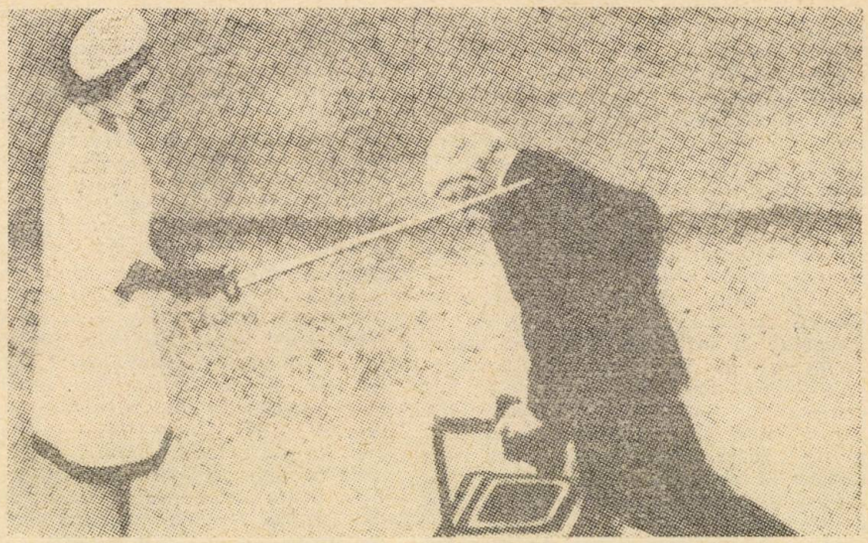

La Greenwich a avut loc ceremonia înnobilării celebrului navigator solitar sir Francis Chichester. Regina Elisabeta II a Angliei a folosit cu acest prilej aceeași spadă cu care a fost investit cavaler sir Francis Drake, cu aproape patru secole în urmă

France nouvelle

PARIS

CARACTERUL MIȘCĂRII NEGRILOR DIN S. U. A.

În ultimul timp au avut loc în S.U.A. violente incidente rasiale. Textul de mai jos constituie postfața la ediția franceză a lucrării „Istoria negrilor din S.U.A.". Autorul ei, Herbert Aptheker, editorialist al revistei Partidului Comunist din Statele Unite, „Political Affairs", este unul din cei mai renumiți intelectuali progresiști americani.

În S.U.A. se afirmă că a vorbi de revoluție a negrilor sau de revoluție pentru drepturile civile este o discuție pur academică. Astfel, recent, profesorul Daniel Bell, de la Universitatea Columbia, și profesorul August Meier, de la Universitatea Roosevelt, au scris fiecare separat articole care puneau accentul pe această concepție. Mișcările negrilor, mișcările pentru drepturile civile nu ar fi, potrivit lor, decît încercări reformiste și ar fi în mod clar nerevoluționare. Amîndoi își bazează afirmațiile pe ideea că aceste mișcări încearcă să se integreze la orînduirea socială și nu s-o transforme.

Consider că această concepție este greșită și că greșeala are consecințe serioase. Ea se aseamănă cu greșeala foarte răspîndită în scrierile istorice din S.U.A. potrivit căreia mișcarea aboliționistă nu a fost decît o mișcare reformistă, nu o mișcare revoluționară. Nu așa stau lucrurile ; aservirea populației negre se afla la baza originii și dezvoltării capitalismului american. Asuprirea specială a populației negre a jucat un rol capital în apariția și dezvoltarea imperialismului mondial și, în mod cu totul special, s-o spunem încă o dată, a imperialismului american. De aceea, așa-numita problemă a negrilor este o problemă fundamentală din punct de vedere istoric ; asuprirea populației negre în S.U.A. nu este o rană superficială, ci o boală organică, ea amenințînd întregul corp al națiunii în măsura în care face parte integrantă din ea.

Unul din principalele motive ale eșecului primei revoluții americane este că nu s-a reușit ca în noua republică să fie desființată sclavia ; unul din principalele motive ale eșecului celei de-a doua revoluții este că nu s-a reușit să se înfăptuiască în mod real emanciparea milioanelor de negri. Asuprirea specială a populației negre nu face parte numai din structura însăși a S.U.A. în sens istoric, ci și din structura lor actuală în sens economic, sociologic, politic, psihologic și moral.

Azi, mișcarea negrilor pentru egalitatea completă și absolută este o mișcare revoluționară, nu numai deoarece abordează în cadrul ei desăvîrșirea atît a primei cît și a celei de-a doua revoluții americane, dar și deoarece populația neagră — care reprezintă 20 milioane de oameni, adică peste 10 la sută din populația totală, și 20 la sută din clasa muncitoare a S.U.A. — este fracțiunea cea mai asuprită a populației americane. Realizarea obiectivelor mișcării negrilor nu este posibilă fără reînnoirea, împrospătarea și transformarea tuturor trăsăturilor vieții americane în ansamblu.

Nu se poate rezolva cu succes problema negrilor fără a ataca în același timp un anumit număr de probleme : amploarea mizeriei, persistența șomajului, lăcuința monstruoasă a automatizării, criza educației naționale, extinderea orașelor și consecințele ei nocive, numărul tot mai mare al cartierelor de cocioabe, insuficiența crescîndă a asistenței medicale ; toate aceste probleme nu pot fi rezolvate fără a reîmprospăta mișcarea sindicală, fără a însănătoși structura și funcționarea democrației, fără a apăra în mod efectiv Declarația Drepturilor, fără a ataca insuficiența strigătoare a sistemului bipartizan. Și nici una din aceste mari sarcini nu poate fi abordată cu succes atît timp cît se va continua cu încăpățînare să se întrețină un stat-garnizoană și să se ducă o politică externă agresivă, două mo-

→

tive datorită cărora o parte colosală a bogăției naționale este destinată unor scopuri distructive și nu unor scopuri constructive.

De aceea, problema drepturilor negrilor nu poate fi despărțită de oricare altă problemă, internă sau internațională, care se pune întregului popor american. Iată de ce această problemă reclamă unitatea negrilor și albilor ; și iată de ce această problemă este o problemă revoluționară.

În altă ordine de idei, acei care susțin că mișcarea care încearcă să se integreze la societate și nu s-o transforme este din însuși acest motiv nerevoluționară, nu-și dau seama de un lucru capital, anume că natura societății a fost opusă, pînă în prezent, integrării, a fost rasistă și că negrul, atunci cînd insistă să se integreze la ea, cere în același timp o transformare calitativă a societății.

Relațiile de clasă legate de mișcarea negrilor ies tot mai clar la iveală. Justificarea meritelor sclaviei în S.U.A. se baza, în esență, pe inviolabilitatea contractului și pe caracterul sacrosanct al proprietății private ; aspectul revoluționar al mișcării abolitioniste constă în faptul că această mișcare încearcă să transforme relațiile de proprietate, relații de proprietate pe care se baza de asemenea puterea clasei proprietarilor de sclavi.

Azi, o dată cu mișcarea pentru drepturile civile, indiscutabila stăpînire a monopolurilor asupra sudului S.U.A. — faptul că cel mai mare latifundiar din sud este „Metropolitan Life Insurance Corporation", urmat de „Prudential Life Insurance Corporation", că oțelul și fierul, cărbunele și petrolul, lemnul și sulful, băncile și căile ferate, întreprinderile de servicii publice și, din ce în ce mai mult, industria textilă din sud, se află în mîinile unui capital financiar în mare parte originar din nord ; faptul că sistemul de gheto din nord și din vest reprezintă o investiție de mai multe miliarde de dolari ; protestele Asociației naționale a agenților imobiliari care pretinde că drepturile de proprietate se află la baza tuturor drepturilor omului și le sînt superioare și că mișcarea pentru drepturile civile este de tendință comunistă — ceea ce se spusese deja despre mișcarea abolitionistă — toate acestea arată aspectul fundamental revoluționar al mișcării. Căci mișcarea abolitionistă, asemenea azi mișcării pentru drepturile civile, insistă asupra primatului drepturilor omului și asupra datoriei societății de a apăra aceste drepturi supreme, chiar dacă o asemenea apărare reclamă să se îngrădească sau să se lichideze drepturile de proprietate care au fost „bona fide" pînă în zilele noastre.

Trebuie adăugat că tot mai mulți din participanții activi la mișcarea pentru drepturile negrilor înțeleg acest lucru foarte clar. Iată de pildă un paragraf dintr-un articol scris foarte recent de un tînăr universitar negru, William B. Hixon (articol intitulat „Revoluția negrilor și intelectualii") : „Negrul american este pe cale să devină conștient nu numai de faptul că revendicările lui au fost atît de des respinse în trecut, dar și de faptul că ele nu pot fi satisfăcute în sînul societății noastre în starea ei actuală".

Încep să fie formulate critici și mai răspicate încă și se cere tot mai mult să fie luat în considerare ceea ce profesorul Stranghton Lynd a numit „cuvîntul interzis" : socialismul.

S-o spunem încă o dată, unii susțin că mișcarea actuală a negrilor din S.U.A. „nu poate" fi revoluționară, deoarece reia revendicările din 1776 și din 1789. Dar aceasta este o concepție antiistorică. Care erau, de pildă, revendicările coloniștilor care au fost satisfăcute în cele din urmă în 1776 și în 1789 ? Ei cereau în primul rînd „drepturile englezilor", adică drepturile obținute prin Petiția Drepturilor și Declarația Drepturilor în sec. XVII. Cum se face oare că aceste revendicări, prezentate peste 100 de ani, puteau să pară revoluționare ? Explicația este că erau într-adevăr revoluționare deoarece de data aceasta erau prezentate — așa cum s-a plîns regele Angliei — de „simpli coloniști", și dacă ceda în fața „gloatei" din Boston, trebuia poate să cedeze în fața „gloatei" din Londra. Vechile libertăți care sînt reclamate din nou și în condiții noi cer, pentru a fi obținute, libertăți noi, sau mai bine zis devin noi atunci cînd sînt obținute în condiții noi și într-o epocă nouă. Exact acest lucru se petrece azi, în bastionul imperialismului mondial, atunci cînd masele de negri revendică toate drepturile lor — indiferent dacă sînt oameni de culoare.

Acei care nu reușesc să înțeleagă aspectul revoluționar al mișcării negrilor sînt deseori tocmai aceia care ar dori ca această mișcare să excludă acțiunea de masă, participarea și acțiunea maselor fiind, dintr-un motiv sau altul, „antidemocratice". Participarea efectivă și entuziastă a maselor la soluționarea problemelor sociale, politice și morale înseamnă însă democrație și nici un progres social demn de a fi relevat nu a fost obținut vreodată fără o asemenea participare. Ea dă forțe noi instituțiilor cumplit de sclerozate ale democrației din S.U.A. Dacă problema negrilor din S.U.A. nu poate fi rezolvată prin manifestații, petiții, acțiuni de masă de acest gen, dacă nu poate fi rezolvată de forțele venerabile și pe deplin americane ale participării populare folosite de Jefferson, Garrison, Douglas și Debs, atunci nici o problemă nu poate fi astfel rezolvată și întreg viitorul schimbărilor politice pe cale pașnică este pus în mod grav sub semnul întrebării.

Extrema dreaptă este conștientă de acest lucru ; ea face și va face tot posibilul pentru a împiedica soluționarea acestei probleme.

Considerentele naționale, internaționale, economice, politice, sociale și morale arată că azi mișcarea negrilor este mișcarea capitală din S.U.A. ; înfrîngerea ei ar da o grea lovitură forțelor democrației din țară și forțelor păcii din lume. Dar victoria ei ar fi o victorie hotărîtoare atît pentru forțele progresului cît și pentru forțele păcii.

Realitatea obiectivă a nevoii de unitate între albi și negri în lupta pentru interesul lor comun permite făurirea acestei unități. Este vorba de o alianță, nu de o acțiune filantropică. Nimeni nu face nimănui o favoare. Albii și negrii trebuie să se unească dacă vor ca S.U.A. să poată promova progresul și pacea ; în caz contrar, este iluzoriu să se spere că ele vor putea s-o facă. În interesul nostru al tuturor — oameni de toate culorile și din toate țările — este necesar ca generația noastră să vadă triumful mișcării populației negre.

Herbert APTHEKER

Herald Tribune
The Washington Post

LONDRA PROPUNE...

PRIMA DECLARAȚIE amănunțită a Marii Britanii cu privire la propunerile ei de negociere ar trebui să promoveze efortul ei de a intra în Piața comună în ciuda opoziției Franței. În declarația făcută la sesiunea de la Haga a Uniunii Europei Occidentale, ministrul afacerilor externe George Brown a renunțat la majoritatea condițiilor puse de Londra în trecut, lăsînd de reglementat doar cîteva probleme înainte de intrare.

De fapt, exceptînd aranjamentele de tranziție care nu au constituit niciodată o problemă, Marea Britanie nu cere în mod practic nimic în afară de aranjamentele cu Commonwealthul asupra cărora țările Pieței comune au căzut de acord în vara anului 1962, sau au arătat că sînt dispuse să le accepte.

Uriașul număr de mărfuri asupra cărora guvernul conservator a insistat să negocieze în 1961—1963 — variind de la importante metale neferoase ca aluminiu pînă la articole derizorii, de pildă crose de polo și ciocane de cricket — au fost reduse la două : zahărul din Commonwealth și untul din Noua Zeelandă. Săptămîna aceasta, Brown a propus doar o perioadă de tranziție înainte de adaptarea tuturor tarifelor Marii Britanii la nivelul Pieței comune.

Entuziasmul cu care cei cinci parteneri ai Franței din Piața comună au salutat declarația lui Brown a fost sporit de puternicul accent pus de el pe uniunea politică, inclusiv apărarea, ca obiectiv al Marii Britanii în Europa. Aceasta nu-l va împiedica pe de Gaulle să afirme că Marea Britanie încearcă să zădărnicească obiectivul uniunii politice, și nici nu va descuraja probabil Franța de la folosirea oricărui pretext pentru a amîna și apoi a tărăgăna negocierile. Rolul de monedă de rezervă al lirei sterline s-ar putea dovedi instrumentul cel mai util al Franței. Fără îndoială Parisul va insista de asemenea asupra reglementării, înainte de intrarea Marii Britanii, a volumului contribuției Londrei la uriașul fond agricol al Pieței comune, cu care sînt subvenționate exporturile agricole franceze.

Noua declarație britanică nu va schimba probabil opinia lui de Gaulle. Dar ea asigură Marii Britanii sprijin nu numai din partea țărilor Pieței comune, dar și din partea noii Comisii a C.E.E., care în baza Tratatului de la Roma trebuie să-și exprime în mod oficial părerea.

Această părere, promisă pentru septembrie, trebuie să arate clar că nici un obstacol tehnic sau economic nu mai stă în calea intrării Marii Britanii în Europa.

Fragilitatea situației economice și militare a Marii Britanii a fost scoasă în evidență încă o dată de renunțarea de către Franța la un proiect anglo-francez comun — un avion cu geometrie variabilă urmînd să fie construit la jumătatea deceniului al optulea.

Așa-zisul avion franco-britanic GV (cu geometrie variabilă) era unul din tr-un număr de proiecte comune — celelalte au fost menținute — pe care Marea Britanie le considera drept un mijloc de a reduce costul apărării ei, asigurînd în același timp legături economice și tehnologice mai strînse cu Europa. Francezii s-au retras „din motive pur financiare", iar englezii, care depindeau de avion, ca principală armă a forțelor lor aeriene peste un deceniu, au fost lăsați să suporte cheltuielile.

Din punct de vedere economic, lira sterlină nu poate suporta forțele militare necesare pentru poziția de putere mondială pe care politica britanică continuă s-o reclame în vorbe. Guvernul britanic își poate adapta forța militară la bugetul lui redus, axîndu-și apărarea numai pe Insulele Britanice. Aceasta ar corespunde dorinței britanice de a intra în Piața comună și de a stabili legături mai strînse cu Europa. Dar o asemenea politică militară insulară pune capăt oricăror speranțe ale Marii Britanii de a-și păstra o influență mondială și va slăbi inevitabil legăturile Marii Britanii cu Commonwealthul și cu S.U.A.

Le Monde

PARIS

DISLOCARE ÎN NIGERIA

„NIGERIA va deveni oare un nou Congo ?" Colonelul Gowon, șeful guvernului federal, punea el însuși această întrebare, la sfîrșitul lunii aprilie. Aceasta arată cît de serioase erau amenințările de dislocare care planau asupra marii Federații, transformate odinioară de lordul Lugard într-una din capodoperele colonizării britanice și care, cu cei 55 de milioane de locuitori ai ei, a reprezentat din 1960 pînă în 1965 statul-pilot al Africii „moderate".

Desigur, încă din primele luni ale existenței ei, Nigeria a trecut prin încordări puternice provocate de rivalitățile dintre grupuri religioase — musulmani în nord, creștini în sud — tribale — triburile Haussa și Fulani în nord, Yoruba în vest și Ibo în est — competiții de interese și lupte între personalități. Dar aceste conflicte rămîneau la îndemîna unui arbitraj britanic, deseori efectuat în folosul feudalilor musulmani din nord, mai puțin preocupați decît conducătorii din triburile Yoruba sau Ibo să accelereze procesul de decolonizare economică.

În ianuarie 1966 a izbucnit criza, care a luat în primul rînd forma unei răfuieli extrem de sîngeroase între conducătorii din nord — primul ministru Tafewa Balewa și marele feudal Ahmadu Bello au fost asasinați — și conducătorii Ibo, ai căror compatrioți instalați în regiunile de nord au fost victimele unei necruțătoare răzbunări colective. Generalul Ironsi, beneficiar al loviturii de stat, a încercat să impună federației o centralizare energică, dar triburile Ibo din Provincia Orientală s-au opus: peste cinci luni, Ironsi era asasinat la rîndul lui.

Timp de aproape un an, colonelul Gowon, noul șef al guvernului federal, reușise să evite înfruntarea directă cu colegul lui, Ojukwu, conducătorul Provinciei Orientale, ale cărei tendințe de secesiune se bazează nu numai pe particularitățile etnice ale triburilor Ibo și pe atașamentul lor la catolicism, dar și pe zăcămintele de petrol și gaze, care dau unora din conducătorii lor, și poate de asemenea cutărei sau cutărei societăți străine, speranța de a crea aici un fel de oază de prosperitate și de realism economic în marea și nestabila Nigerie. Prin aceasta înființarea Biafrei (numele luat de Provincia Orientală secesionistă) evocă pe cea a Katangăi, în urmă cu șapte ani.

Desigur, este regretabil că colonelul Gowon nu a considerat că poate găsi o altă metodă de reglementare a secesiunii decît declanșarea de operațiuni militare care au caracterul unui război civil și, dat fiind amestecul de triburi din ansamblul țării, pot antrena masacre și mai grave decît acelea din ianuarie 1966. Dar trebuie recunoscut de asemenea că mișcarea declanșată la Enugu risca să se extindă.

În plus, guvernul din Lagos nu putea permite ca redevențele aduse țării de resursele ei petroliere să fie vărsate Biafrei, de unde provin aproape două treimi dintr-o producție care în decurs de doi ani a crescut de la șase milioane la aproape 30 milioane de tone. Cabinetul din Lagos decretase blocada coastelor Biafrei secesioniste : aceasta provocase brusca reducere a producției anunțată de conducătorii firmei „Shell-BP" la Lagos.

Tocmai în momentul în care boicotul arab — fie chiar și relativ — pune în pericol aprovizionarea cu petrol a Insulelor Britanice, o prelungire nelimitată a „războiului din Biafra" ar provoca o criză gravă în Marea Britanie. Acesta este subiectul discutat la Lagos de Thomas, ministru de stat pentru Commonwealth, în timp ce trupele Federației și trupele Biafrei se înfruntă într-o luptă ruinătoare.

profil

JOSEF KLAUS

cancelarul federal al Republicii Austria

Abia cîteva zile după încheierea uneia dintre cele mai lungi sesiuni de primăvară ale Nationalrat-ului austriac, cancelarul federal Josef Klaus întreprinde o vizită oficială în țara noastră, la invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer. Presa austriacă subliniază faptul că această vizită — care urmează celor efectuate în 1967 la Belgrad, Budapesta și Moscova — reprezintă tendința guvernului de la Viena de a consolida bunele relații cu țările socialiste.

Dr. Josef Klaus s-a născut la 15 august 1910 în comuna Mauthen din landul Carintia, unde tatăl său era brutar. Rămas orfan la 11 ani, își continuă studiile și, după terminarea gimnaziului din Klagenfurt, urmează cursurile de științe juridice și de științe politice la universitățile din Viena și Marburg pe Lahn, obținînd titlul de doctor în drept. Activează concomitent în organizațiile studențești și sindicale. Între anii 1934 și 1938 este secretarul Camerei Muncii din Viena și șef adjunct al secției de economie politică a acestei Camere. După Anschluss (1938—1939), lucrează ca jurisconsult la o întreprindere de cherestea din Viena.

Își începe cariera politică abia după război. Stabilit ca avocat la Salzburg, este ales în 1948 președinte al organizației districtuale Tennen a partidului populist. Începînd din 1949, timp de 12 ani, a fost ales șef al guvernului landului Salzburg. I se atribuie, în această perioadă, un rol important în construcția celebrului teatru Festspielhaus, unde se țin, de atunci, tradiționalele festivaluri muzicale de la Salzburg.

În aprilie 1961 intră pentru prima oară în guvernul federal, devenind ministru de finanțe în cabinetul dr. Gorbach. În această calitate, Josef Klaus a luat măsuri energice pentru stabilitatea monetară.

În septembrie 1963, la congresul de la Klagenfurt al partidului populist, Josef Klaus succede lui Gorbach la președinția partidului. Cîteva luni mai tîrziu, dr. Gorbach demisionează, iar Josef Klaus devine noul cancelar federal al Austriei, la 2 aprilie 1964, cînd primește investitura parlamentului.

După alegerile pentru Consiliul Național din martie 1966, în care a ieșit învingător, partidul populist renunță, după aproape 21 de ani de coaliție, la colaborarea cu partidul socialist, iar dr. Josef Klaus formează un guvern exclusiv populist, instalat la 19 aprilie 1966.

Într-un recent interviu, acordat ziarului „Kölnische Rundschau", dr. Josef Klaus a evocat poziția guvernului său în problema relațiilor Est-Vest. „Pe acest tărîm — a spus cancelarul Klaus — am făcut din fericire progrese substanțiale. Trebuie să continuăm lupta împotriva neîncrederii reciproce, folosind orice prilej". În același context, dr. Klaus a declarat : „Relațiile Austriei cu țările socialiste vor fi cu atît mai bune cu cît ne vom întîlni mai des și mai apropiat, pentru a ne confrunta și concorda vederile. Important mi se pare să aducem în față ceea ce ne este comun și să lăsăm deoparte ceea ce ne deosebește".

În acest spirit, relațiile dintre poporul austriac și poporul român s-au dezvoltat tot mai mult în ultimii ani. Vizita pe care președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a făcut-o acum doi ani la Viena a adus, după aprecierea celor două părți, o contribuție însemnată la extinderea acestor relații. S-a intensificat, între România și Austria, cooperarea în domenii diferite — economic, cultural, tehnico-științific.

Actuala vizită — pe care cancelarul federal dr. Josef Klaus o face săptămîna aceasta în România — constituie un nou aport la întărirea relațiilor dintre Republica Socialistă România și Austria.

V. B.

poșta redacției

REVENIREA ÎN SCENĂ A LUI JOE BANANAS

Ernest Lăzărescu, Bacău. Se pare într-adevăr că Joseph Bonanno (Joe Bananas) a revenit la o poziție de conducere în Mafia americană, care îl dezavuase. Poliția crede că revenirea șefului lumii interlope, în vîrstă de 62 de ani, a fost aranjată de fiul său Salvatore (Bill), în vîrstă de 34 de ani. La începutul anului trecut, Salvatore a scăpat neatins de o rafală de gloanțe trase de oamenii lui Gasparo Digregorio (care îl înlocuise pe bătrînul Bonanno ca șef al bandei) sau ai „familiei", cu aprobarea „comisiei naționale" a Mafiei compusă din 12 membri. Ofițerii de poliție declară că reapariția lui Bonanno din exil le-a fost confirmată de informatori din lumea interlopă. Revenirea la putere a unui lider destituit este un lucru rar în Mafia. Se pare că Digregorio s-a dovedit incapabil să controleze acest vast imperiu. Actuala situație este considerată totuși instabilă și anchetatorii nu exclud posibilitatea unor noi lichidări de conturi cu ajutorul armelor. Există o adversitate acută între Bonanno și Stefano Magaddino, liderul unei „familii" Mafia al cărei domeniu se întinde din vestul New York-ului pînă în valea Ohio și Canada. Magaddino, un membru al „comisiei naționale", l-a susținut pe Digregorio ca succesor al lui Bonanno.

Joseph Bonanno, originar din Sicilia, avea 19 ani în 1924, cînd a intrat ilegal în S.U.A. El a început să lucreze în domeniul spălătoriilor chimice și în industria nesindicalizată a confecțiilor și a devenit partener la o firmă de pompe funebre din Brooklyn. A ajuns milionar combinînd afacerile legale cu cele ilegale. Nu are însă decît o singură condamnare la activ și anume pentru încălcarea legii federale a salariilor și orelor de muncă. E drept că i s-au adus învinuiri mult mai grave (schimburi de focuri de armă cu banda lui Capone etc.) dar ele nu au putut fi dovedite. Bonanno a fost audiat o dată de Comitetul de investigații al Senatului S.U.A. în calitatea sa de șef al uneia dintre cele cinci „familii" ale Mafiei care acționează în regiunea New York-ului. Celelalte patru familii sînt conduse de Vito Genovese, aflat acum în închisoare unde ispășește o condamnare de 20 de ani pentru trafic de stupefiante; Carlo Gambino, Thomas (Brown Trei Degete), Luchese și Joseph Colombo. Interesele financiare ale lui Bonanno cuprind toată suprafața Statelor Unite. El posedă imobile la Tucson, în Arizona, o fabrică de produse lactate în Wisconsin, investiții în Canada și, se spune, participări la jocurile de noroc legale din Haiti.

„Căderea de la putere" a lui Bonanno s-a produs la 21 octombrie 1964, în momentul cînd el și avocatul său, William Power Maloney, își urau unul altuia noapte bună în fața locuinței lui Maloney din Park Avenue. Doi bărbați l-au luat pe Bonanno într-un automobil și au plecat cu el. F.B.I.-ul este de părere că această răpire a fost ordonată de înaltul consiliu al Mafiei, deoarece Bonanno uneltea uciderea lui Gambino și a lui Luchese. Se crede că i s-a dat drumul cîteva zile mai tîrziu, după ce cei care l-au răpit i-au smuls promisiunea că va renunța la rolul său de conducere.

UNIVERSITATEA DIN IAȘI, „PRIMUL ROD AL UNIRII PRINCIPATELOR"

Cristofor Mantu, Iași. Înființarea Universității din Iași — la 26 octombrie 1860 — se datorează domnitorului Alexandru Ioan Cuza și lui Mihail Kogălniceanu, pe atunci prim ministru. În primii ani, această universitate a funcționat cu patru facultăți: științe, litere și filozofie, drept, teologie. Noul local, la care vă referiți, a fost inaugurat după 37 de ani, el constituind, după cum s-a afirmat în cuvîntările ținute atunci: „...primul rod binecuvîntat al Unirii Principatelor; cea dintîi manifestare a redeșteptării intelectuale și naționale, mult timp dorită și împiedicată... Universitatea din Iași, răspunzînd la înalta-i menire, împreună cu sora sa din București — aceste două făclii luminoase ce vor răspîndi știința asupra întregului neam românesc". Desenul pe care-l reproducem după revistele ilustrate ale vremii reprezintă solemnitatea inaugurării noului local, la 20 octombrie 1897.

Inaugurarea Universității din Iași (20 octombrie 1897)

EMPIRE STATE BUILDING

Mircea Gîdea, Ploiești. „Empire State Building" continuă să fie cel mai înalt imobil din New York și din întreaga lume. Acest titlu îi este însă pus în pericol de proiectul Autorității portului New York de a construi tot în Manhattan doi zgîrie-nori cu cîte 110 etaje. Proprietarii lui „Empire State Building" nu înțeleg însă să se dea bătuți. În cei 36 de ani care au trecut de la construirea uriașei clădiri, ei au cîștigat cîte 2 500 000 de dolari anual de la turiștii care se suie pe terasa de la ultimul etaj pentru a admira panorama New York-ului, precum și 1 250 000 de dolari anual sub formă de chirii plătite de cele nouă societăți de televiziune care și-au fixat antenele pe „Empire State Building". Ca atare, ei au acționat în judecată Autoritatea portului New York. Procesul, care va fi judecat de Tribunalul Suprem din New York, se anunță foarte lung și complicat. Motivul acțiunii judiciare: „concurență incorectă și ilegală împotriva unei întreprinderi private, ceea ce este în contradicție cu funcția și rolul Autorității portului, care e o agenție guvernamentală". În plîngerea lor, proprietarii cer ca cele două blocuri proiectate să nu aibă în nici un caz mai mult decît 72 de etaje, pentru a se evita perturbarea emisiilor de televiziune.

„ZESTREA" PENTAGONULUI

Mircea Neagu, Constanța. Într-adevăr, Pentagonul reprezintă și una dintre principalele forțe economice ale Statelor Unite. Faptul că el deținea în anul 1966 bunuri mobiliare și imobiliare valorînd peste 183 de miliarde de dolari (53 la sută din valoarea totală a proprietăților guvernului federal în țară și peste hotare) este un indiciu concludent. De notat că Pentagonul posedă 12 546 000 de hectare de teren, dintre care 1 295 000 de hectare însumează numai suprafețele bazelor militare din Europa occidentală, Asia și de pe alte continente.

PRIMA ȘCOALĂ DE ALFABETIZARE

Prof. Corina Grigorescu, București. Prima școală de adulți, destinată în primul rînd meseriașilor meștiutori de carte, a fost înființată la București, în anul 1867, de către „Societatea pentru învățătura poporului român". Cursurile acestei școli se țineau duminica și în zilele de sărbătoare, în localul Academiei, și erau gratuite. În apelul publicat de ziarele timpului, președintele comitetului organizatoric, Scarlat Rosetti, chema la cursuri... „pretoți cei ce nu știu ceti sau scrie, mai cu osebire pre meseriași, stăpîni ori ucenici, tineri și bătrîni, să vie a se folosi de școala care le stă deschisă gratis..." Au predat cursuri la această școală: V. A. Urechiă, C. Esarcu, I. Circa, G. Eustatiu, I.C. Masim, St. Roșianu, St. Mihăiescu și alții. În sesiunea de toamnă a anului 1867, la școală se învăța, printre altele, „socoteala banilor celor noi și sistemul metric cel nou".

COMUNICAȚIILE ÎN ARGENTINA

Dan Cimpoieru, Bîrlad. Argentina are o suprafață de 2 791 550 de km pătrați, fiind deci de cinci ori mai mare decît Franța. În linie dreaptă, distanțele maxime dintre frontierele sale sînt de 1 200 de km în lățime și de 3 700 de km în lungime. Acest vast teritoriu este deservit de 44 000 de km de căi ferate, de 60 000 de km drumuri și de o rețea de aviație cu 170 de aerodromuri, dintre care cel de la Ezeira, de lîngă Buenos Aires, este unul dintre cele mai mari din lume. Comunicațiile interne mai sînt asigurate de o flotă fluvială formată din cîteva mii de ambarcațiuni cu un total de circa un sfert de milion de tone deplasament. Nave maritime, însumînd un milion de tone (dintre care jumătate petroliere), sînt afectate transportului oceanic.

PROIECTE NEREALIZATE

I. M. Preda, București. Proiectul construirii unui pod metalic peste Dunăre — despre care ne scrieți — n-a fost întocmit în anul 1898, ci mult mai tîrziu, în 1914. Locul ales pentru teritoriul românesc era comuna Țigănuș din fostul județ Mehedinți. Un alt proiect, din 1918, se referea la construirea unui pod de cale ferată la Corabia. În secolul trecut problema aceasta a fost studiată amănunțit la 1870, cînd s-au făcut măsurătorile și proiectele unui pod peste Dunăre în dreptul orașului Giurgiu. Acesta urma să aibă o lungime de 9 435 de „picioare englezești" (circa 2 875 de metri), cu 15 deschideri, dintre care 3 centrale, de cîte 95 de metri fiecare (înălțimea 28 m) pentru înlesnirea trecerii corăbiilor cu catarge și a vapoarelor. Costul lucrării era calculat la 25 000 000 de franci, cota de participare a României fiind de 10 000 000 de franci. După cum se știe, nici unul din aceste trei proiecte n-a fost realizat.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

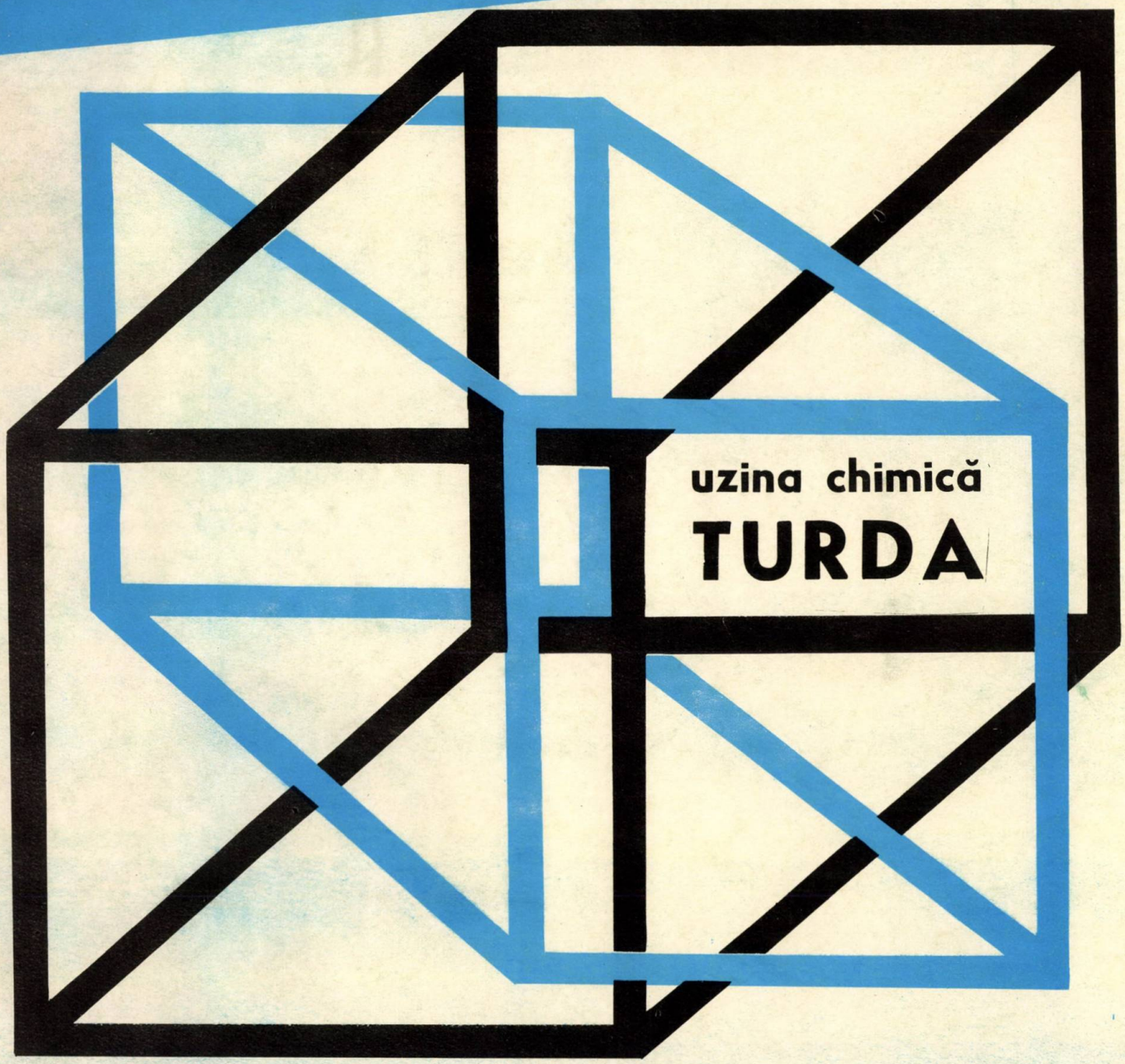

uzina chimică
TURDA

Produse clorosodice :

— hidroxid de sodiu leşie
— acid clorhidric soluţie 32%
— acid clorhidric pro analisi
— clorură de var
— hipoclorit de sodiu
— clorură ferică
— sodă caustică tehnică 98—99%

Insecticide clorurate

— detexan
— hexaclorciclohexan

PRODUSE CLORURATE

— cloroform farmaceutic
— toluen clorurat

MASE PLASTICE

— policlorură de vinil suspensie şi emulsie

De asemenea oferă spre vînzare fără repartiţie — hidroxid de calciu (şlam)

Cererile se vor adresa la sediul întreprinderii, serviciul desfacere, telefon 1910—1911—1912, interior 157.

publicitate
lumea

U.R.C.M. HUNEDOARA

Execută prin complexele de deservire din localitățile DEVA, ILIA, ORĂȘTIE, ALBA IULIA, situate pe traseul turistic, lucrări de : croitorie pentru femei și bărbați

încălțăminte de comandă
frizerie
coafură, cosmetică etc.

pentru turiști, stațiile auto-moto din localitățile DEVA, SEBEȘ și ALBA IULIA asigură deservirea exemplară prin lucrări de calitate.

2 lei

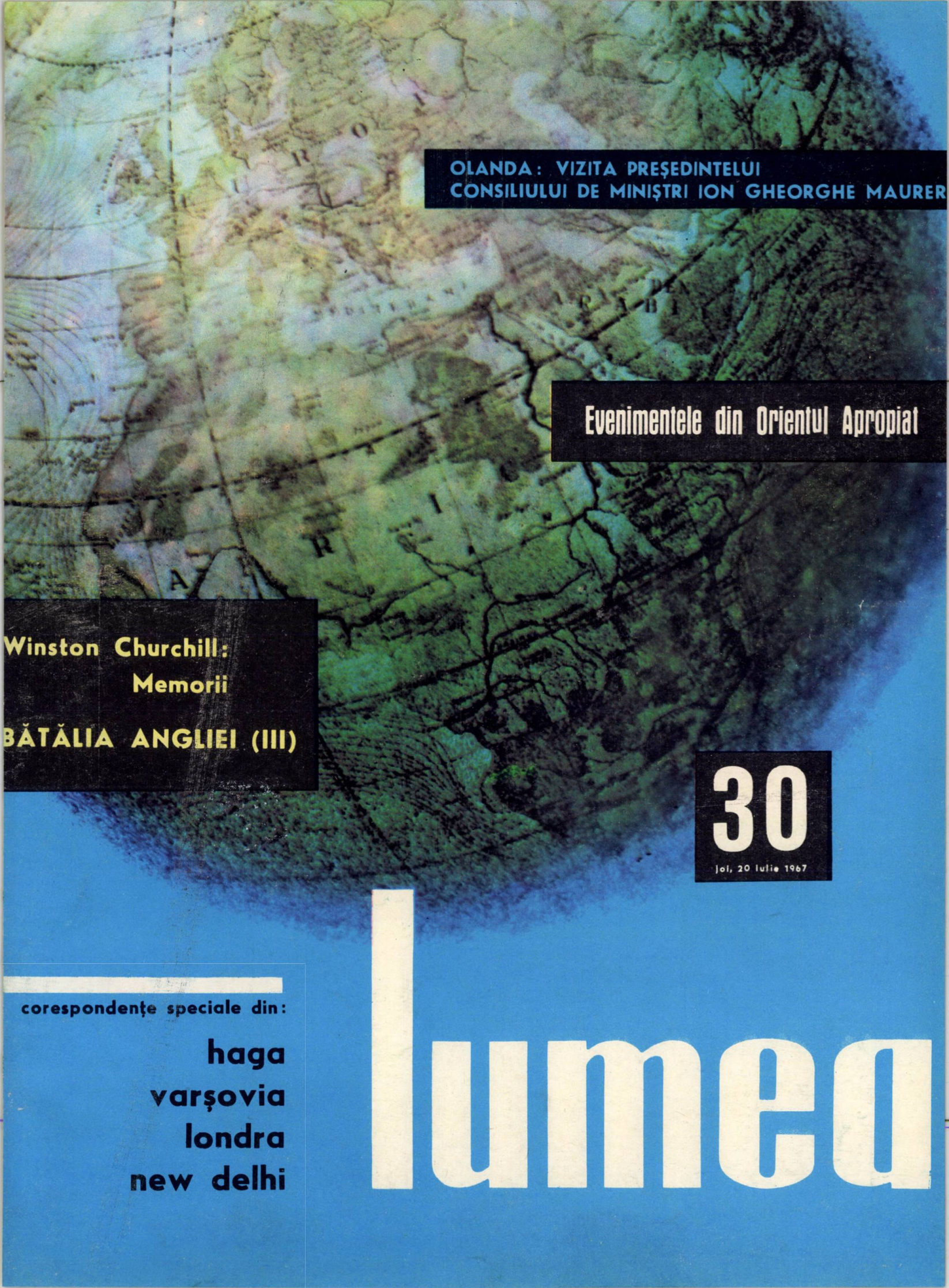

OLANDA: VIZITA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE MINIȘTRI ION GHEORGHE MAURER

Evenimentele din Orientul Apropiat

Winston Churchill:
Memorii
BĂTĂLIA ANGLIEI (III)

30
Joi, 20 iulie 1967

lumea

corespondențe speciale din:
haga
varșovia
londra
new delhi

Întrevederea secretarului general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, cu cancelarul federal al Republicii Austria, dr. Josef Klaus

La sosirea pe aeroportul din Haga, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, este întîmpinat de premierul olandez Piet de Jong și de ministrul afacerilor externe Joseph Luns

lumea

nr. 30 (195) – 20 iulie 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2—3 Situația din Vietnam. — După vizita președintelui de Gaulle la Bonn. — Focare de încordare.

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

4 HAGA : Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, oaspete al Olandei. *George Serafin*
5 NEW YORK : Se caută, în continuare, soluții. *Romulus Căplescu*
10 BRUXELLES : De la „Grande Place" la reactorul „Vulcain". *Dana Alexandru*
12 VARȘOVIA : Triplul oraș Gdansk-Sopot-Gdynia. *Florica Șelmaru*
13 LONDRA : Două ore la Westminster. *Mihai Matei*
15 PARIS : Festivalul Marais. *Radu Varia.*
18 NEW DELHI : Se contestă privilegiile maharadjahilor. *H. K. Vyas*

INTERVIUL NOSTRU

7 Cancelarul federal al Republicii Austria, dr. Josef Klaus : Evoluția favorabilă a relațiilor dintre Austria și România. *Radu Pascal*

ARTICOLE ȘI COMENTARII

6 Cooperare activă.
8 Colaborarea bilaterală și destinderea internațională. *Adrian Comănescu*
14 Zambia și regimul Smith. *Jack Woddis*
23 „De ce am făcut ocolul lumii". *Sir Francis Chichester*

ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU „LUMEA"

11 EUGEN IONESCU : „Poezia simplă, adîncă și umană a lui TUDOR ARGHEZI *(mesaj transmis prin redactorul nostru Radu Varia)*

REPORTAJ PE GLOB

16 „A patra mare piramidă". *Corneliu Vlad*

PE URMELE ISTORIEI

20 Conferința de la Geneva din 1954 în problema Indochinei. *Sergiu Verona*

■ 25 WINSTON CHURCHILL — Memorii. Bătălia Angliei (III)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

28—31 — Le Monde, Nhân Dân, Süddeutsche Zeitung, La Marcha, Neue Zürcher Zeitung, Rudé Právo

PROFIL

31 YAKUBU GOWON, președintele Republicii Nigeria

BREVIAR (2) ● **POȘTA REDACȚIEI** (32)

breviar

12 iulie

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Gheorghe Rădulescu, a primit pe Arthur Haulot, preşedintele Uniunii internaţionale a organismelor oficiale de turism, care a făcut o vizită în ţara noastră.

S-a înapoiat în Capitală, venind de la Varşovia, delegaţia condusă de Roman Moldovan, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, preşedintele Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, care, la invitaţia vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Polone şi preşedintele Comitetului pentru Ştiinţă şi Tehnică, Eugenius Szyr, a făcut o vizită în această ţară.

14 iulie

Tovarăşul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., a primit pe tovarăşul Frans Van den Branden, vicepreşedinte al Partidului Comunist din Belgia, care-şi petrece concediul de odihnă în ţara noastră.

15 iulie

A sosit în Capitală tovarăşul Drahomir Kolder, membru al Prezidiului şi secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, care, la invitaţia C.C. al P.C.R., îşi va petrece concediul de odihnă în ţara noastră.

Prin decret al Consiliului de Stat, tovarăşul Gheorghe Ploieşteanu a fost numit în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Socialiste România în Danemarca.

17 iulie

La invitaţia Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a sosit în Capitală o delegaţie a Partidului Socialist Unificat Italian, alcătuită din tovarăşii Venerio Cattani şi Alberto Bemporad, membri ai Direcţiunii, şefi ai Secţiei Internaţionale a partidului, deputaţi, membri ai Comisiei pentru afaceri externe a parlamentului, precum şi Gianni Finocchiaro, şef adjunct al Secţiei internaţionale a partidului.

Preşedintele Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, însoţit de un grup de specialişti, a plecat la Varşovia pentru a avea convorbiri cu preşedintele Comisiei de Stat a Planificării din R. P. Polonă, Ştefan Jedrychowski.

Tovarăşii Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R., precum şi Andrei Ştefan, prim-adjunct de şef de secţie la C.C. al P.C.R., au avut o întrevedere cu delegaţia Partidului Socialist Unificat Italian alcătuită din tovarăşii Venerio Cattani şi Alberto Bemporad, membri ai Direcţiunii, şefi ai Secţiei Internaţionale a partidului, deputaţi, membri ai Comisiei pentru afaceri externe a parlamentului, precum şi Gianni Finocchiaro, şef adjunct al Secţiei Internaţionale a partidului, care face o vizită în ţara noastră la invitaţia Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Convorbirile s-au desfăşurat într-o atmosferă deschisă, tovărăşească.

mersul evenimentelor

13 — 19 iulie

Vietnam. Cum era de aşteptat, şi ultima vizită la Saigon a ministrului apărării al S.U.A., Robert McNamara, (este cea de-a noua călătorie a şefului Pentagonului în capitala sud-vietnameză) a fost urmată de adoptarea unor noi măsuri privind intensificarea intervenţiei militare americane. La conferinţa de presă ţinută de preşedintele Johnson după întrevederile de săptămîna trecută de la Casa Albă, el a declarat că S.U.A. vor trimite în următoarele trei luni în Vietnam 20 000—30 000 de oameni, refuzînd însă să furnizeze precizări cu privire la cifra globală a trupelor care vor pleca în viitor în Vietnamul de sud. În acest sens, preşedintele a insistat în mai multe rînduri asupra necesităţii de a se consulta cu „aliaţii" S.U.A. — Filipinele, Australia, Noua Zeelandă, Coreea de sud şi Tailanda — care participă la războiul de agresiune. (Agenţiile de presă occidentale vorbesc despre o apropiată vizită a lui Johnson în Asia de sud-est cu scopul de a convinge guvernele acestor ţări să-şi sporească efectivele intervenţioniste).

S-a vorbit, cu prilejul recentelor convorbiri dintre preşedintele Johnson, McNamara şi generalul Westmoreland, despre existenţa unei aşa-numite controverse între conducerea Pentagonului şi comandamentul suprem din Vietnamul de sud, care ar fi cerut cu insistenţă sporirea mult mai simţitoare a efectivelor (de la 460 000, cît sînt în prezent, la 600 000 pînă la finele anului). În realitate, nu este vorba decît de o chestiune tactică, luarea unei hotărîri privind trimiterea de trupe suplimentare implicînd nu numai aspecte materiale şi tehnice, ci, în primul rînd, politice. Casa Albă nu poate neglija efectele deplorabile pe care le-ar avea asupra opiniei publice americane — îndeosebi în împrejurările actuale, cînd se apropie alegerile prezidenţiale — anunţarea expedierii imediate a mai multor divizii în Vietnamul de sud. „O asemenea hotărîre — scria *Gazette de Lausanne* — va necesita într-adevăr mobilizarea rezerviştilor, agravarea deficitului bugetar federal (pentru anul în curs el se cifrează deja la circa 20 miliarde de dolari — n.n.) şi ar antrena o inevitabilă creştere a pierderilor pe cîmpul de luptă". Reacţia opiniei publice a fost reflectată clar de declaraţiile liderului majorităţii democrate, senatorul Mansfield : „Înainte de a face un alt pas semnificativ şi mai adînc în Vietnam — a spus el — trebuie să ne punem întrebarea pînă la ce punct intenţionăm să sporim impozitele, să instituim controlul preţurilor şi al salariilor, să fim şi mai severi în ce priveşte serviciul militar, să facem apel la rezervişti".

În timpul turneului său de inspectare a fronturilor sud-vietnameze cît şi la întoarcerea sa la Washington, McNamara şi-a manifestat „satisfacţia" faţă de evoluţia situaţiei militare în termeni mult mai moderaţi ca altădată. (Ministrul apărării a putut să constate la faţa locului cît de grea este situaţia militară — în special în provinciile septentrionale deoarece „din motive de securitate" el nu a putut vizita baza de la Dong Ha, situată la 20 km de zona demilitarizată). Relatările trimişilor speciali ai presei americane ca şi bilanţurile oficiale sînt mult mai categorice : ele caracterizează în cuvinte „sumbre şi triste" perspectivele războiului. „Situaţia militară — sublinia *France Presse* — este departe de a fi atît de bună pe cît se încearcă a fi prezentată la Washington". Această remarcă se referă, în primul rînd, la sectorul apropiat de zona demilitarizată, unde puşcaşii marini americani suferă grave înfrîngeri (de la începutul anului şi pînă în prezent au fost scoşi din luptă 8 000 de oameni). Ea se referă şi la zona Platourilor Centrale şi în apropierea Saigonului, unde trupele americano-saigoneze şi aliate primesc, de asemenea, puternice lovituri. Superioritatea tactică a forţelor patriotice a fost dovedită şi în operaţiunile din delta Mekongului. Fără succes s-au soldat zilele trecute cele două importante ofensive denumite „Hickory two" şi „Crockett", declanşate de intervenţionişti la sud de zona demilitarizată, fapt recunoscut de altfel de însuşi comandamentul american. Dar cele mai grele pierderi le-au suferit intervenţioniştii americani în noaptea de vineri spre sîmbătă, cînd importanta bază militară aeriană de la Da Nang — care concentrează o mare parte a potenţialului de luptă al S.U.A. din Vietnamul de sud — a fost ţinta unui atac puternic al unităţilor patriotice. „Este cea mai distrugătoare acţiune lansată asupra acestei baze", apreciază agenţiile de presă străine. În numai 40 de minute, au fost distruse şi avariate 42 de avioane, 15 elicoptere şi două nave de luptă „F-8". Pagubele materiale pricinuite de atacul forţelor patriotice sînt evaluate la circa 50 de milioane de dolari.

În aceste zile au continuat bombardamentele aviaţiei americane asupra teritoriului R. D. Vietnam cu scopul, de altfel mărturisit, al oficialităţilor militare ale S.U.A. de a distruge obiectivele de care depind subzistenţa şi avutul populaţiei şi a „paraliza" activitatea economică. Pe această linie se înscrie bombardarea sistemelor de diguri şi a lucrărilor hidrotehnice din R. D. Vietnam — acţiune care a stîrnit oprobriul şi indignarea opiniei publice din lumea întreagă, dezvăluind o dată în plus caracterul războiului de agresiune purtat de Statele Unite.

Luni, Ministerul Economiei Apelor al R. D. Vietnam a dat publicităţii o declaraţie în care condamnă bombardamentele întreprinse de aviaţia americană asupra unui dig de pe Fluviul Roşu din provincia Phu Tho. În declaraţie se arată că, la 13 iulie, avioanele americane au lansat 16 bombe de mare calibru asupra digului. O porţiune a acestuia a fost serios avariată şi un număr de case distruse.

Făcînd bilanţul pierderilor suferite de forţele intervenţioniste, cotidianul „Nhân Dân" arată că de la 17 iulie 1966 şi pînă la 17 iulie 1967, au fost doborîte 884 de avioane americane, sute de piloţi au fost omorîţi sau luaţi prizonieri, iar 54 de nave de război au fost scufundate sau avariate. Ripostînd agresorilor americani, care au întreprins un nou pas

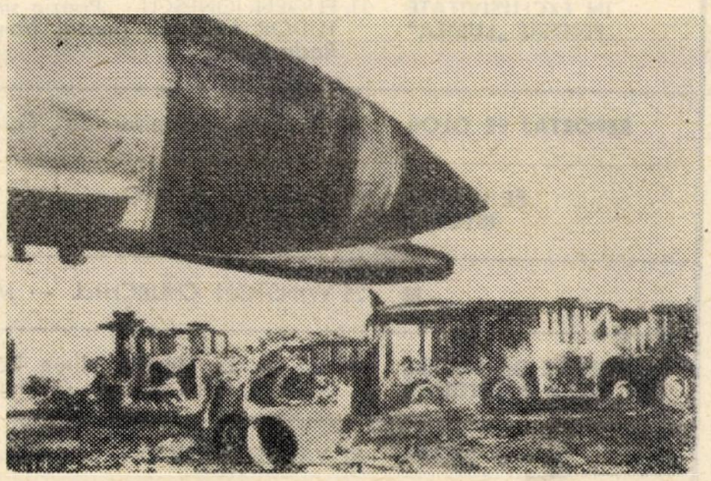

Da Nang, după puternicul atac al forţelor patriotice sud-vietnameze

În Angola ia amploare mișcarea patriotică împotriva colonialismului portughez. În foto : un detașament de luptă al partizanilor angolezi

pe calea escaladării prin folosirea artileriei grele, amplasate în sudul zonei demilitarizate, pentru a bombarda teritoriul Vietnamului de nord, artileria nord-vietnameză a scos din luptă aproximativ 2 000 de soldați americani.

Forțele armate și populația capitalei nord-vietnameze au doborît 95 de avioane inamice, iar miliția și grupurile de apărare antiaeriană — 45 de avioane. Luna mai 1967 a fost luna în care au fost luați prizonieri cei mai mulți piloți americani. Tot în această lună, au fost avariate de către unitățile de coastă nord-vietnameze cele mai multe nave de război americane. *(Citiți la rubrica Puncte de vedere, un articol din „Le Monde" despre falimentul strategiei americane, pag. 28 și o reproducere din ziarul „Nhân Dân" despre succesele forțelor patriotice împotriva agresorilor pag. 28).*

După vizita la Bonn. Vizita președintelui Franței, de Gaulle, la Bonn a constituit, în ultimele zile, subiectul unor importante comentarii politice și de presă, punctul de plecare al unor concluzii privind evoluția relațiilor franco—vest-germane în actuala conjunctură politică europeană și mondială. Atît presa franceză cît și presa vest-germană scot în evidență eforturile ambelor părți de a reanima acordul de colaborare semnat în 1963. „Niciodată dorința guvernului R.F.G. — scrie *Le Monde* — de a insufleți cooperarea franco—vest-germană și a o menține la un nivel înalt de cordialitate și intimitate nu a fost atît de evidentă ca în cursul acestei întîlniri «periodice» dintre cancelarul Kiesinger și generalul de Gaulle". (Întîlnirea s-a soldat cu o măsură importantă : crearea unei comisii mixte însărcinată cu cooperarea celor două țări în domeniul economic, industrial și tehnologic). Dar, dacă asupra unor probleme exclusiv bilaterale s-a manifestat comprehensiune, comentariile subliniază că în principalele probleme care depășesc acest cadru dezacordul a fost aproape integral. *Frankfurter Allgemeine* constată „persistența dezacordurilor", menționînd în special prăpastia dintre concepțiile Parisului și Bonnului cu privire la crearea Europei occidentale integrate, iar *l'Aurore* reliefează dezacordul total dintre cele două guverne cu privire la Pactul nord-atlantic. A fost o vizită de rutină — este opinia observatorilor politici, de pe urma căreia era iluzoriu să se aștepte rezultate spectaculoase. *(În legătură cu aceasta citiți articolul de la rubrica Puncte de vedere din pag. 30).*

● Pe planul relațiilor interoccidentale se înscrie reluarea (la 17 iulie), în capitala Angliei, a discuțiilor asupra posibilităților unei reforme a sistemului monetar mondial.

Actuala întîlnire de la Lancaster House a „Clubului celor zece", prezidată de ministrul britanic al finanțelor, Callaghan (participă reprezentanți ai S.U.A., Canadei, Franței, R. F. a Germaniei, Italiei, Japoniei, Belgiei, Olandei, Suediei și ai Elveției, care a aderat recent), urmează să facă noi precizări ale pozițiilor față de proiectul reformei monetare interoccidentale care ar urma să fie prezentat la reuniunea din septembrie a F.M.I. În măsura în care se va ajunge la o înțelegere în acest sens — subliniază agenția *France Presse* — actuala etapă a discuțiilor ar putea constitui un moment crucial al dezbaterilor din ultimii ani în această chestiune. (După cum se știe, există divergențe serioase între S.U.A. și Anglia, pe de o parte, care preconizează crearea unei unități de rezervă fără legătură cu aurul, și Franța, pe de altă parte, care apreciază că noile lichidități trebuie înființate prin extinderea sistemului de credite al Fondului).

Focare de încordare. În ajunul reluării lucrărilor Adunării Generale a O.N.U., reprezentanți oficiali ai Republicii Arabe Unite și ai Izraelului au anunțat că acceptă propunerea de încetare a focului și instalarea observatorilor Națiunilor Unite în regiunea Canalului de Suez. Agențiile de presă relatează că — începînd de duminică — observatorii O.N.U. pe linia de încetare a focului au intrat efectiv în funcțiune. Tot duminică, a luat sfîrșit la Cairo, prin publicarea unui comunicat final, reuniunea șefilor de state ai R.A.U., Algeriei, Irakului, Siriei și Sudanului, consacrată examinării situației din Orientul Apropiat. Comunicatul menționează că participanții au căzut de acord asupra adoptării unor „măsuri pozitive pentru lichidarea consecințelor agresiunii împotriva națiunii arabe". S-a hotărît, de asemenea, convocarea în viitorul apropiat, în capitala Sudanului, a unei reuniuni a miniștrilor de externe ai țărilor arabe. Anterior, tot la Cairo, regele Hussein a purtat discuții cu președintele Nasser și președintele Boumedienne cu privire la eventualitatea convocării unei conferințe la nivel înalt a țărilor arabe. *(În legătură cu diferitele aspecte ale situației din Orientul Apropiat citiți corespondența din pag. 5)*

● Nigeria continuă să rămînă unul din punctele „calde" de pe glob, chiar dacă incidentele păstrează un caracter local. Luptele care se desfășoară între trupele guvernului de la Lagos și cele ale Republicii secesioniste Biafra continuă. Comunicatele au anunțat, luni, ocuparea de către trupele federale a orașului Nsukka, situat în interiorul regiunii rebele — acțiune considerată în cercurile guvernamentale de la Lagos drept „o victorie majoră din punct de vedere psihologic". Știrile din Lagos precizează că trupele federale controlează în prezent întreaga provincie Nsukka și „continuă să înainteze spre sud, spre capitala provinciei estice — Enugu". În capitalele africane se manifestă o vie îngrijorare față de înăsprirea pozițiilor pe care se situează ambele părți aflate în conflict, ceea ce, consideră observatorii, îndepărtează perspectiva reglementării situației prin mijloace pașnice. Observatorii politici africani vorbesc despre o eventuală intervenție a Organizației Unității Africane pentru a pune capăt, cel puțin temporar, ostilităților militare din Nigeria.

Rodica GEORGESCU

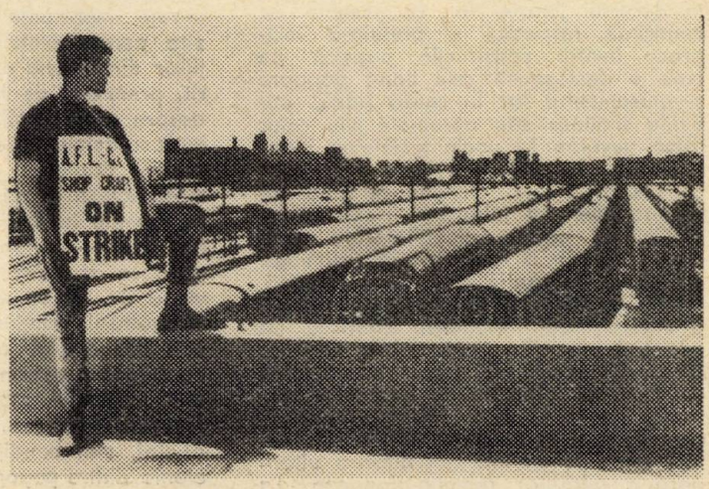

În gara Chicago trenurile stau nemișcate, ca urmare a grevei naționale a feroviarilor americani

De la trimisul nostru la Haga, George Serafin

Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, oaspete al Olandei

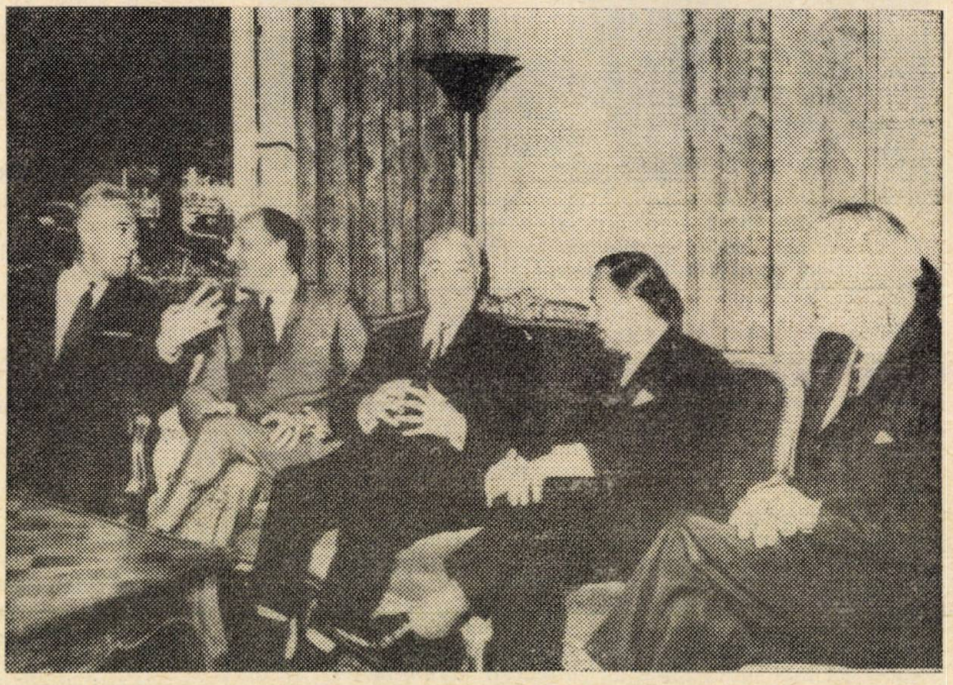

Înalții oaspeți români în vizită la reședința primului ministru al Olandei

Președintele Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, și de un grup de consilieri și experți, se află de cîteva zile în Olanda, la invitația premierului Piet de Jong. Înscrisă în larga sferă a acțiunilor întreprinse de guvernul țării noastre în direcția promovării unei politici de cooperare multilaterală cu toate țările, vizita în Olanda continuă, adîncește și deschide perspective noi unor relații bilaterale al căror debut este marcat în cronica diplomației românești încă din a doua jumătate a veacului trecut. Olanda este una din primele țări care a stabilit relații diplomatice cu tînărul stat român, născut în urma războiului de independență din 1877. Iar cînd primul trimis diplomatic olandez și-a prezentat în 1880 scrisorile de acreditare la București, el succeda, la un nivel superior, seriei de viceconsuli sau consuli stabiliți în Țările Române încă din 1841.

Intereselor comerciale, care stăteau inițial la baza acestor relații, li s-au adăugat de-a lungul anilor o gamă din ce în ce mai largă de argumente pledînd în favoarea extinderii legăturilor româno-olandeze. Prezența de astăzi în Olanda a premierului român și a ministrului de externe se desfășoară sub auspiciile cele mai favorabile pe care le-au cunoscut relațiile româno-olandeze în decursul istoriei lor. La aceasta au contribuit respectul și prețuirea reciprocă pentru construcția păcii, pozițiile similare sau apropiate ale celor două guverne în unele probleme internaționale, tendințele noi de cooperare ce împrospătează climatul relațiilor intereuropene. Au intervenit factori noi și pe planul cooperării bilaterale concrete. Olanda a fost vizitată acum doi ani de o delegație economică română, căreia i-a răspuns vizita în țara noastră a unei delegații olandeze condusă de ministrul afacerilor economice, Leo de Block. Vizita oficială făcută în România de ministrul olandez al afacerilor externe, Joseph Luns, a prilejuit convorbiri care au scos în evidență largile posibilități existente pentru dezvoltarea ulterioară a relațiilor româno-olandeze. La aceasta se adaugă schimburile comerciale, în creștere fermă, acordul cultural și rodnica activitate care s-a desfășurat, pe diferite tărîmuri, în cadrul acestuia.

Atît oficialitățile olandeze, cît și presa din această țară au subliniat în unanimitate importanța acordată actualei vizite pentru evoluția ulterioară a relațiilor dintre cele două țări. În acest spirit, premierul de Jong a făcut aprecieri asupra rolului politic important pe care-l au contactele între conducătorii de guverne. „Faptul că am prilejul să vă primesc astăzi și să vă doresc bun-venit în numele tuturor membrilor guvernului olandez — a spus premierul — îmi produce o mare satisfacție, deoarece vizita dv. dă un relief cu totul deosebit dezvoltării relațiilor armonioase dintre cele două țări ale noastre. Reluarea contactelor personale între oamenii de stat, schimbul reciproc de vizite, înțelegerea care rezultă de aici pe plan oficial, sînt condițiile necesare ca prietenia dintre popoare să se poată adînci și eu nu pot să nu-mi exprim bucuria față de aceste semne evidente de apropiere".

„Îmi exprim convingerea, a spus la rîndul său tovarășul Maurer, că discuțiile începute astăzi cu dv. și cu dl ministru al afacerilor externe ne vor permite să facem un schimb util de păreri asupra posibilităților de dezvoltare a relațiilor dintre țările noaste, cît și asupra problemelor internaționale actuale". Premierul român a adăugat: „Nutrim convingerea că această vizită va contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă și la întărirea relațiilor prietenești existente între țările și popoarele noastre".

Iată deci o nouă confirmare a utilității și importanței relațiilor și contactelor bilaterale directe pentru înlesnirea drumului spre o cooperare pașnică și fructuoasă.

„Ca urmare a reglementării problemelor în suspensie — a spus tovarășul Maurer — putem constata cu satisfacție că între România și Olanda nu există probleme litigioase, ceea ce ne permite să ne îndreptăm eforturile spre viitor, spre explorarea căilor și mijloacelor în

vederea promovării colaborării reciproce în folosul comun al celor două țări.

Guvernul român apreciază că dezvoltarea relațiilor dintre România și Olanda are o importanță nu numai pentru țările noastre ; ea reprezintă în același timp o contribuție la însănătoșirea climatului european, la asigurarea securității continentului și a păcii în lume."

Elementul central al vizitei îl constituie convorbirile oficiale purtate de cei doi prim-miniștri și cei doi miniștri ai afacerilor externe. Într-un spirit de înțelegere reciprocă, de interes sincer al fiecăruia față de pozițiile celuilalt, de respect și prețuire mutuală, convorbirile acoperă o largă tematică, atît din sfera relațiilor bilaterale, cît și din aceea a vieții internaționale.

Paralel — sau, mai bine spus, în răgazul dintre convorbiri — oaspeților români li se oferă prilejul să cunoască unele din realizările Olandei. Programul alcătuit în acest scop include, între altele, impresionantul plan „Delta", destinat transformării în terenuri fertile a unor imense întinderi — victime de veacuri ale puhoaielor de apă, precum și vizitarea unor obiective industriale și a unor comori de artă ale maeștrilor olandezi.

Aici, în Olanda, proporția dintre uscat și apă, lupta pentru schimbarea echilibrului ingrat stabilit de natură, au sensul tulburător al unei probleme de viață. Aici, imense golfuri marine devin prin îndiguiri lacuri, iar lacurile, schimbînd salinitatea apelor marine cu apa dulce a rîurilor, devin surse de irigații și terenuri rodnice. Este greu să nu recunoști că această țară, pe care nu știi dacă e mai corect s-o denumești „un uscat cu multe ape" sau „o apă cu fîșii de uscat", reprezintă una din cele mai admirabile cărți de vizită ale inteligenței și tenacității umane.

„Prilejul pe care ni l-ați oferit de a ne afla aici, pe pămîntul Olandei, al cărei popor, prin priceperea și hărnicia sa, și-a cîștigat pretutindeni stima și prețuirea, ne trezește o deosebită satisfacție", a spus tovarășul Maurer. Este, fără îndoială, o formulare care exprimă sentimentele poporului român față de poporul olandez.

Haga, 19 iulie

Corespondență din New York

Se caută, în continuare, soluții

Romulus Căplescu

Luni 17 iulie, s-a împlinit o lună de la începerea sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. care dezbate problema Orientului Apropiat. După cum se știe, de-a lungul anilor Organizația Națiunilor Unite a consacrat o parte importantă activității sale încercărilor de soluționare a problemelor complexe din această regiune. În decursul unei perioade de 20 de ani, Consiliul de Securitate i-a rezervat peste 200 de ședințe. Faptul că acest din urmă organism a reușit să obțină acceptarea de către ambele părți a încetării ostilităților declanșate la 5 iunie a.c. este considerat, fără îndoială, un pas pozitiv care se cere consolidat printr-o reglementare durabilă.

Pînă acum este consemnată aici adoptarea a două rezoluții, una în problema refugiaților, iar cealaltă în problema Ierusalimului. Nu este însă mai puțin adevărat că acestea sînt doar aspecte de ordin secundar, subsumate problemelor de fond, generale, ale Orientului Apropiat. Or, în această privință, se consideră că Adunarea Generală a rămas încă datoare. După întreruperea de la sfîrșitul săptămînii, lucrările au fost din nou suspendate la 17 iulie, pentru a se da diferitelor delegații posibilitatea să-și continue consultările începute cu două săptămîni în urmă și care încă nu au dat rezultate. Președintele Adunării Generale, Abdul Rahman Pazhwak, a declarat : „Există sentimentul general că aceste consultări trebuie să ia sfîrșit cît mai repede cu putință în vederea ajungerii la un acord, iar dacă nu se va putea ajunge la acest acord, Adunarea nu-și mai poate continua lucrările pe timp nedefinit". El a cerut delegaților să-l informeze asupra rezultatelor schimburilor lor de vederi pînă joi 20 iulie ora 10,30 dimineața (ora locală).

Acest sentiment al urgenței este accentuat de noile incidente din zona Canalului de Suez și de la linia de demarcație iordano-izraeliană, situație care a produs o nouă și serioasă îngrijorare în cercurile O.N.U. Ambele părți au prezentat învinuiri reciproce în legătură cu noile încălcări ale ordinului de încetare a focului. Reprezentanții oficiali ai Izraelului și R.A.U. au anunțat însă acceptarea propunerii de încetare a focului și au definitivat aranjamentele pentru postarea de observatori de ambele părți ale Canalului de Suez.

Mulți delegați la O.N.U. au criticat hotărîrea Izraelului de a nu ține seama de rezoluția pe care Adunarea Generală a adoptat-o cu o mare majoritate de voturi și care considera nule și neavenite măsurile luate la Ierusalim. Cu o singură excepție — reprezentantul Izraelului — toți cei care au luat cuvîntul cu prilejul dezbaterii noului proiect de rezoluție prezentat de Pakistan, care cuprinde cererea conținută în prima rezoluție, au avut cuvinte de reprobare pentru măsurile administrative luate de autoritățile de la Tel Aviv în partea iordaniană a Ierusalimului și pentru nerespectarea recomandării Adunării Generale de anulare a acestora. Reprezentantul permanent al Franței, Roger Seydoux, a subliniat că „hotărîrile luate de Izrael sînt greșite, ilegale și de natură să ducă la agravarea încordării". Votul masiv — 99 pentru, 0 contra și 18 abțineri — prin care a fost aprobată noua rezoluție pakistaneză, a exprimat poziția netă a marii majorități a membrilor Adunării Generale în ceea ce privește încercările de a se obține avantaje teritoriale de pe urma operațiunilor militare.

În dezbaterea care a avut loc asupra raportului Comisiei pentru verificarea deplinelor puteri, s-a scos încă o dată în evidență puternicul curent de opinie care se manifestă de multă vreme în rîndurile a numeroase delegații în favoarea principiului universalității O.N.U. Toți vorbitorii înscriși la cuvînt — exceptîndu-l pe ciankaișist — au subliniat în intervențiile lor că acesta nu reprezintă pe nimeni la O.N.U., în afara propriei sale persoane, și au cerut restabilirea drepturilor legitime ale adevăratului reprezentant al poporului chinez : guvernul R.P. Chineze. În cuvîntul său, ambasadorul Gheorghe Diaconescu, reprezentantul permanent al Republicii Socialiste România la O.N.U., a arătat că dezbaterile care s-au desfășurat în cursul sesiunilor Adunării Generale, au scos în evidență, în mai multe rînduri, existența unor factori care acționează negativ și care fac ca prezența Națiunilor Unite în contextul actual al vieții internaționale să nu poată fi exercitată cu toată eficacitatea. „Unul din acești factori rezidă, fără îndoială, în faptul că organizația noastră este încă departe de a satisface principiul universalității, că ea este încă departe de a reflecta realitățile foarte complexe ale vieții internaționale. Aceasta constituie una din sursele ezitărilor și insuccesele sale de ani de zile, a subliniat el. Țara mea a demonstrat în permanență necesitatea unei prezențe efective a Chinei la O.N.U., faptul că singurul guvern care are capacitatea juridică de a o reprezenta aici, ca și în toate celelalte organisme internaționale, este cel al Republicii Populare Chineze".

New York, 19 iulie

reflector

CANADA : SEMNE DE RECESIUNE

Majorarea preţurilor la bunurile de consum cu 3,2 la sută, în 1967, faţă de anul trecut, creşterea numărului şomerilor de la 3,6 la sută, în ianuarie, la 4,3 la sută din totalul forţei de muncă în luna mai a.c. — iată cîteva din tendinţele care îngrijorează tot mai mult, în ultima vreme, pe responsabilii politicii economice a Canadei. Cît despre producţia industrială, după un serios declin în perioada noiembrie 1966—martie 1967, aceasta a cunoscut o uşoară redresare în aprilie a.c. fără însă a se întrezări o nouă îmbunătăţire.

Cauza principală ar consta — după părerea unui corespondent din Toronto al ziarului „The Christian Science Monitor" — în reducerea accentuată, în ultimul timp, a cheltuielilor pentru investiţii. O uşoară îmbunătăţire a înregistrat balanţa comercială, datorită unei creşteri mai rapide a exporturilor din acest an.

Este totuşi prea puţin — consideră economiştii canadieni — dacă se au în vedere greutăţile amintite în domeniul unor obiective principale ale politicii economiei occidentale : „stability of price" (stabilitatea preţurilor) şi „full employment" (folosirea mîinii de lucru).

CONFERINŢA MONDIALĂ „PACEA PRIN DREPT"

Peste 1 500 de magistraţi veniţi din toate ţările lumii au participat, între 9 şi 14 iulie, la conferinţa mondială „Pacea prin drept" care s-a ţinut la Palatul Naţiunilor din Geneva. Delegaţia română a fost alcătuită din dr. docent Alexandru Bolintineanu, şef de sector la Institutul de cercetări juridice al Academiei, şi Florica Andrei, judecător la Tribunalul Suprem.

După şedinţa solemnă de deschidere din 10 iulie, cînd participanţii la conferinţă au proclamat Ziua Mondială a Dreptului din 1967, s-a trecut la dezbaterea problemelor înscrise pe ordinea de zi printre care se numără : reglementarea paş-

nică a diferendelor internaţionale — tribunale internaţionale, arbitraj şi conciliere ; dezarmarea ; dreptul spaţial şi comunicaţiile internaţionale ; proprietatea industrială şi intelectuală ; problema locuinţelor şi dezvoltarea urbană ; organizaţiile internaţionle şi dezvoltarea dreptului ; aspectele juridice ale cooperării paşnice etc. Cu acest prilej a fost deschisă o expoziţie mondială de maşini electronice în serviciul dreptului. S-a propus adoptarea unei Carte mondiale pentru primatul dreptului.

FLUCTUAŢII MONETARE

Trecînd în revistă situaţia diferitelor monezi occidentale, „First National City Bank" din New York a constatat că în cursul anului trecut puterea de cumpărare a dolarului a scăzut cu 2,8 la sută. Deprecierea este mai puţin mică decît cea pe care au suferit-o coroana daneză (6,9 la sută), lira sterlină (3,8 la sută), sau marca vest-germană (3,4 la sută) ; dar pentru francul francez (cu o scădere de 2,6 la sută), sau lira italiană (2,3 la sută), sau şilingul austriac (scăderea cea mai mică : 2,1 la sută) bilanţul 1966 este din acest punct de vedere mai favorabil.

Recordul mondial de scădere a puteri de cumpărare aparţine piastrului sud vietnamez : 38,6 la sută.

La uzina „Tractorul" din Braşov, cancelarul Josef Klaus a primit în dar macheta unui tractor românesc de cel mai modern tip

COOPERARE ACTIVĂ

Prin toate manifestările sale, vizita în ţara noastră a cancelarului federal al Austriei, Josef Klaus, desfăşurată între 10 şi 14 iulie, a constituit un bun prilej pentru reafirmarea caracterului prietenesc şi de colaborare al relaţiilor dintre România şi Austria. În acelaşi timp, convorbirile oficiale între delegaţiile celor două ţări au urmărit explorarea unor noi posibilităţi în vederea lărgirii şi multiplicării acestor relaţii.

Sînt legături care în ultimii ani au cunoscut o evoluţie favorabilă ; şi, în acest sens, de ambele părţi s-au evocat momentele importante ale acestei colaborări : în primul rînd, vizita în Austria a premierului român Ion Gheorghe Maurer, întreprinsă în luna noiembrie 1965 ; de asemenea, numeroase contacte stabilite, la diverse niveluri, între cele două ţări — contribuţii importante la amplificarea şi intensificarea relaţiilor româno-austriece.

Subliniind schimbul rodnic de vederi care a avut loc cu ocazia acestei vizite, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, arăta că recentele întrevederi româno-austriece „au întărit convingerea că relaţiile dintre ţările noastre se dezvoltă favorabil, pe fundamentul solid al înţelegerii, colaborării şi prieteniei dintre poporul român şi austriac, ceea ce le asigură bune perspective de viitor".

S-a evidenţiat şi cu ocazia acestei vizite valoarea relaţiilor bilaterale. Cancelarul federal al Austriei şi-a exprimat speranţa că „o continuă dezvoltare a relaţiilor noastre economice, culturale şi ştiinţifice este nu numai în folosul reciproc al ţărilor noastre, dar facilitează, totodată, cunoaşterea popoarelor şi întăreşte prin aceasta respectul reciproc". „Pentru dezvoltarea relaţiilor interstatale — a constatat cancelarul — există o multitudine de posibilităţi. Noi considerăm însă — a remarcat el în conînuare — că, în actuala situaţie internaţională, relaţiile bilaterale prieteneşti constituie un important element de destindere, de dezvoltare a spiritului de înţelegere şi de respect reciproc şi, în cele din urmă, de înfăptuire a unei colaborări active".

Ideea răsfrîngerii pozitive pe plan internaţional a colaborării între România şi Austria şi-a găsit o exprimare concretă şi prin cuvintele preşedintelui Consiliului de Miniştri al României, Ion Gheorghe Maurer : „Considerăm că sîntem îndreptăţiţi a afirma că relaţiile româno-austriece, cooperarea între cele două state, atît pe plan bilateral cît şi în cadrul organizaţiilor şi uniunilor internaţionale, inspirate de năzuinţele comune ale popoarelor noastre către pace şi progres, servesc cauza destinderii şi colaborării în Europa, ilustrează contribuţia pe care ţările mici şi mijlocii o pot aduce la statornicirea unor relaţii normale între state".

Aşa cum reiese din comunicatul comun cu privire la vizita cancelarului austriac în ţara noastră, în cadrul convorbirilor, părţile şi-au reafirmat hotărîrea de a explora noi posibilităţi în scopul diversificării schimburilor comerciale şi încurajării unei cooperări largi în diferite domenii ale economiei, industriei, tehnicii şi turismului şi, în acest sens, ele au convenit să înceapă negocieri pentru încheierea unui acord de cooperare tehnico-ştiinţifică.

De asemenea, în lumina recentelor convorbiri, pot fi enumerate ca perspective concrete ale colaborării româno-austriece încheierea şi realizarea unui program de schimburi cultural-ştiinţifice, începerea, în scurt timp, a negocierilor pentru încheierea unor convenţii consulare şi a unui acord privind facilitarea călătoriilor cetăţenilor din cele două ţări.

În afara acestor aspecte noi ale relaţiilor dintre România şi Austria, în cadrul convorbirilor dintre oamenii de stat ai celor două ţări, a avut loc şi un larg schimb de vederi privind principalele probleme ale situaţiei internaţionale actuale. Pornind de la ideea caracterului indivizibil al păcii, ambele părţi şi-au exprimat îngrijorarea faţă de încordarea existentă în diferitele regiuni ale lumii, şi care constituie o primejdie pentru pacea mondială şi securitatea internaţională. Exprimîndu-şi neliniştea faţă de situaţia creată în Vietnam, părţile — consemnează comunicatul comun — au subliniat necesitatea unei rezolvări grabnice a acestui conflict pe baza acordu-

Josef KLAUS

cancelarul federal al Republicii Austria

Evoluţia favorabilă a relaţiilor dintre Austria şi România

rilor de la Geneva, din 1954. În ce privește modalitatea de soluționare a conflictului din Orientul Apropiat și asigurarea unei păci durabile în această regiune, oamenii de stat români și austrieci consideră că acestea nu pot fi obținute decît prin folosirea mijloacelor pașnice în rezolvarea problemelor litigioase și prin respectarea intereselor vitale ale tuturor statelor din această regiune, a independenței și suveranității lor.

Abordînd problema securității europene, în cadrul discuțiilor de la București s-a exprimat punctul de vedere comun că realizarea acestui deziderat reclamă eforturi susținute din partea tuturor statelor, abordarea problemelor acestui continent pas cu pas, cu răbdare și perseverență. Modalitatea esențială pentru realizarea unei apropieri între statele Europei și crearea unui climat de pace și înțelegere pe continentul nostru — s-a reafirmat cu prilejul acestei vizite — este dezvoltarea relațiilor și contactelor bilaterale. În acest sens, s-a evidențiat hotărîrea de a continua eforturile pentru înfăptuirea securității colective în Europa, în spiritul rezoluției adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. la propunerea unor state europene, printre care România și Austria, cu privire la acțiunile pe plan regional în vederea dezvoltării relațiilor de bună vecinătate și colaborare între statele europene cu sisteme sociale diferite.

De asemenea, convorbirile de la București au subliniat necesitatea adoptării unor măsuri eficace de dezarmare ducînd la eliminarea armelor nucleare și a pericolului creat de cursa înarmărilor, și s-a considerat că un tratat de nediseminare a armelor nucleare trebuie să constituie un pas esențial spre dezarmare.

Întrevederile dintre delegațiile română și austriacă au pus în lumină consensul celor două guverne că respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc trebuie să constituie temelia pe care să se clădească relațiile dintre state.

În lumina rezultatelor acestei vizite, a contactelor și a schimburilor de opinii ce au avut loc, se poate afirma că recentele întîlniri româno-austriece au constituit — pe planul relațiilor dintre cele două țări — un moment important în dezvoltarea mai departe a legăturilor de prietenie și colaborare între România și Austria, și — într-un context mai larg — o contribuție importantă la cauza păcii și colaborării în Europa și în lume.

— Cum vedeți, domnule cancelar, dezvoltarea în viitor a relațiilor economice dintre cele două țări ale noastre, în lumina recentelor convorbiri avute la București?

— Vizitele oamenilor de stat contribuie întotdeauna la îmbunătățirea relațiilor dintre state. Și dacă decurg într-o atmosferă atît de plină de înțelegere, cum a fost cazul și de data aceasta, atunci rezultă de la sine o adîncire a relațiilor în toate domeniile. Cînd în anul 1960, președintele Gheorghiu-Dej a făcut o vizită cancelarului nostru federal Raab, el a avut aprecieri optimiste în legătură cu posibilitățile de intensificare a schimbului de mărfuri dintre țările noastre. Optimismul său era pe deplin îndreptățit, relațiile noastre comerciale evoluînd într-un mod satisfăcător. Același lucru se poate spune și despre turism. De aceea, am motive temeinice să consider că evoluția va fi favorabilă și în viitor. Această părere este determinată și de impresiile pe care le-am cules în cursul actualei mele vizite în România.

— Care sînt, după părerea dv., posibilitățile de dezvoltare a colaborării dintre întreprinderile române și cele austriece?

— Cred că aceasta este o chestiune care va trebui să fie reglementată în primul rînd de către întreprinderile interesate, deoarece implică numeroase amănunte tehnice care nu pot fi rezolvate la cel mai înalt nivel de stat. Sînt, totuși, în măsură să afirm că noi, partea austriacă, salutăm orice posibilitate în această direcție.

— Care este, după părerea dv., însemnătatea relațiilor politice, economice și culturale, dintre Austria și țările vecine, ca o contribuție la destindere în Europa?

— De la încheierea Tratatului de stat, Austria a devenit un factor de stabilitate în Europa centrală, ceea ce firește se repercutează în mod foarte pozitiv și asupra relațiilor bilaterale respective. Pe baza factorilor geografici și istorici, noi, austriecii, avem puncte speciale de legătură cu vecinii noștri atît într-un sens mai larg, cît și într-unul mai restrîns. Drept vecini noi considerăm nu numai pe cei cu care avem granițe comune, ci și pe cei cu care întreținem în Europa centrală relații apropiate, speciale. Influența culturii romane în România și Austria joacă, în această privință, un rol deosebit.

— O trăsătură caracteristică a actualei situații politice din Europa este tendința spre dezvoltarea relațiilor bilaterale, a colaborării dintre țările continentului nostru, indiferent de orînduirea lor economică și socială. Care sînt, după părerea dv., perspectivele dezvoltării mai departe a relațiilor intereuropene?

— Dacă în al cincilea deceniu relațiile dintre statele europene erau dominate de blocuri, în zilele noastre criteriul este specificul propriu, atît în domeniul culturii europene, cît și al politicii europene. Cred că această evoluție a contribuit în mod esențial la destinderea în Europa.

De cînd ideea coexistenței pașnice este tot mai mult legată de renunțarea la impunerea cu forța a concepțiilor ideologice în domeniul altuia, s-a creat o nouă bază de colaborare pentru popoarele europene. În fond, la baza acestei orientări noi stă ideea că recurgerea la forță în întrecerea dintre popoare nu constituie o cale potrivită pentru reglementări durabile. Dacă popoarele europene vor da într-o măsură tot mai mare dovezi ale dorinței lor de colaborare — pe baza unor relații economice mai strînse, a unor contacte culturale mai numeroase, prin ridicarea restricțiilor de călătorie și intensificarea turismului în toate direcțiile, pe calea promovării contactelor umane — este inevitabilă și o ameliorare hotărîtoare a relațiilor politice.

— Care este părerea dv. despre neutralitatea activă și cum apreciați rolul ei în actuala conjunctură europeană?

— La interpretarea neutralității noastre permanente, noi, austriecii, ne situăm pe poziția respectării stricte a principiilor clasice ale dreptului neutralității, ceea ce înseamnă că noi nu participăm la nici o alianță militară și nu permitem pe teritoriul țării nici un fel de baze militare străine. O trăsătură specială a neutralității austriece este aceea că noi facem parte din Organizația Națiunilor Unite și că ne-am însușit concepția de a lua poziție în marile probleme de politică mondială care se dispută pe terenul Națiunilor Unite. În acest sens, neutralitatea nu înseamnă lipsa unui punct de vedere, ci cere, din cînd în cînd, și luarea unor hotărîri politice dificile.

Radu PASCAL

reflector

INFLAȚIA ÎN SPANIA

Într-unul din ultimele sale numere, ziarul „Combat" relatează despre unele fenomene de instabilitate în economia Spaniei. Astfel, a crescut inflația, provocînd o serie de dificultăți economice. „Apărute în momentul în care industria națională necesită o continuă modernizare — scrie ziarul — cînd utilajul trebuie înlocuit progresiv, aceste fenomene suscită adesea conflicte sociale".

Pentru rezolvarea acestor dificultăți, numai în primele 5 luni ale anului guvernul a autorizat 1 700 de întreprinderi să ia „măsuri urgente". O primă acțiune în acest sens sînt concedierile, la care au recurs mai multe întreprinderi. Compania națională a căilor ferate, de exemplu, a prevăzut ca în anul în curs să concedieze 5 000 de funcționari ; la uzina SAVA, marea producătoare de camioane, numărul muncitorilor concediați se ridică la 600, iar Vespa, întreprinderea ce fabrică motocicletele cu același nume, va desface contractele de muncă a 200 dintre lucrătorii săi.

Unor asemenea măsuri li se răspunde printr-o intensificare continuă a acțiunilor protestatare. Grevele și demonstrațiile se repetă tot mai des și sînt din ce în ce mai puternice. Astfel, spre sfîrșitul lunii iunie, greva a 3 000 de muncitori de la uzina „Michelin de Lasarte" (în apropiere de San Sebastian) a durat peste 8 zile. La Eibar (Guipuzcoa), poliția a intervenit energic pentru a împrăștia manifestația celor 1 000 de muncitori ce protestau împotriva măsurii guvernului de a-l destitui pe președintele sindicatului local al metalurgiei. Cîțiva manifestanți au fost arestați.

DEMISIA LUI VON HASE

Secretarul de stat Karl Günther von Hase a demisionat din funcția — pe care o ocupase din 1962 — de purtător de cuvînt al guvernului vest-german, pentru a fi numit, pe o perioadă de 6 ani — la propunerea consiliului radiodifuziunii — director al postului de radio „Deutsche Welle", aparținînd statului. Deocamdată, nu se știe cine îi va succeda la conducerea oficiului federal de presă. Eventual — se crede la Bonn — ar putea fi ales în această funcție Günther Diehl, actualul director al oficiului de planificare din Ministerul Afacerilor Externe.

UN BARAJ ÎN DEȘERT

În regiunea deșertului care înconjoară marele lac Balhaș din sudul Uniunii Sovietice, se află în construcție un vast complex hidrotehnic prevăzut, între altele, și cu un baraj de pămînt al cărui volum depășește 1 000 000 de metri cubi. Prin construirea acestui baraj se va realiza un lac artificial de 28 de miliarde de metri cubi de apă, care își va întinde granițele pînă în apropierea orașului Alma Ata aflat acum la o distanță de aproape 400 de km de Balhaș. Apele lacului artificial vor fi folosite pentru irigarea a 500 000 de hectare de teren.

PROGRAMUL SANITAR MONDIAL

Majoritatea delegaților la cea de a XX-a adunare generală mondială a sănătății, ținută în primăvara aceasta la Geneva, au raportat imposibilitatea în care se află țările lor de a executa programul sanitar inițiat de Organizația Mondială a Sănătății, din cauza lipsei de personal calificat. Situația cea mai grea se înregistrează în țările Asiei și ale Africii. Volta Superioară, cu o populație de 4 700 000 de locuitori, are numai 65 de medici. În Nepal se află un medic pentru 40 000 de locuitori. În Ruanda sînt 40 de medici pentru 3 000 000 de locuitori. Concluzia adunării : omenirea are nevoie, în prezent de 3 000 000 de medici, dar nu dispune decît de 1 500 000.

Colaborarea bilaterală și

O statistică încheiată la sfîrșitul anului trecut arăta că în cursul lui 1966 peste 60 șefi de state și guverne, de miniștri ai afacerilor externe, de personalități marcante din viața economică și culturală a țărilor socialiste și nesocialiste din Europa au avut contacte oficiale și neoficiale.

Nu dispunem deocamdată de statistici cu privire la contactele similare care au avut sau care urmează să aibă loc anul acesta, dar se poate spune cu certitudine că amploarea lor este în creștere constantă, în ciuda unor momente de încordare care continuă să puncteze situația internațională.

Paralel cu intensificarea relațiilor între state cu orînduiri sociale diferite, atît sub raportul cantitativ (volumul schimburilor) cît și calitativ (forme noi, superioare de colaborare), exporturile țărilor vestice în țările socialiste au crescut din 1953 aproape de cinci ori, depășind ritmul dezvoltării de ansamblu al exporturilor acestor țări. În același timp, și stimulat de procesul continuu de liberalizare care se manifestă în Europa occidentală (Franța, Italia, R.F.G., Belgia, Olanda, Austria), au sporit și importurile acestor țări din țările socialiste. În ultimii ani schimburile economice Est-Vest au primit o bază contractuală mai solidă, prin încheierea a peste 50 acorduri pe termen lung (3—5 ani).

Desigur, ritmurile acestea ridicate se datoresc și faptului că punctul de pornire a fost foarte scăzut, că nivelul cooperării economice a fost, și este încă, mult sub posibilitățile și necesitățile reale. Dar semnificația cifrelor trebuie completată cu semnificația politică a fenomenului. „Securitatea — menționa o publicație austriacă — este tot mai mult o problemă a colaborării economice și diviziunii muncii între națiuni egale în drepturi" [1]). Iar ministrul afacerilor externe al Belgiei declara la începutul anului acestuia, în cadrul dezbaterilor prilejuite de masa rotundă organizată de „Liga europeană a cooperării economice", că primul pas al destinderii în Europa este acela al colaborării economice între toate țările, din Est ca și din Vest.

Tabloul intensificării cooperării bilaterale între state se completează prin fluxul, în continuă creștere, al legăturilor culturale, științifice și artistice, turistice și sportive, al contactelor între organizații obștești, care au devenit astăzi un element aproape cotidian în raporturile dintre state și popoare. Referindu-se la situația din Europa — dar exprimînd evident adevăruri valabile pentru situația din întreaga lume de azi, profesorul Marshall D. Shulman, unul din specialiștii americani în problemele relațiilor Est-Vest, scrie : „Ceea ce se pune în discuție nu este dacă trebuie să fie contacte sporite între Estul și Vestul Europei, pentru că acestea reprezintă un curent irezistibil în actuala situație politică. Se pune însă în discuție dacă poate exista o suficientă coordonare și conștiință politică în conducerea acestor contacte în așa fel încît efectul lor să fie o întărire a independenței europene și nu o fragmentare și subordonare. [2])

De unde vine forța irezistibilă a curentului spre contacte Est-Vest și de unde preocuparea cercetătorului american de a controla și coordona aceste contacte ? Cine ar trebui să servească drept organ coordonator ?

În căutarea răspunsului la aceste întrebări, trebuie să ne întoarcem la cîteva adevăruri fundamentale ale situației internaționale, care, la rîndul lor, ne vor dezvălui semnificația politică adîncă a unor raporturi normale de colaborare între toate statele, indiferent de orînduirea lor social-politică.

Este astăzi obișnuit să se spună că, datorită progreselor tehnicii care a redus considerabil distanțele, sîntem cu toții într-o mai mare sau mai mică măsură vecini, că trăim o lume a interdependențelor, în care marile probleme ale actualității nu mai pot fi rezolvate decît prin colaborarea tuturor țărilor și popoarelor, mari și mici. Acest lucru este, desigur, adevărat. Configurația lumii contemporane nu mai poate fi concepută ca o simplă juxtapunere de entități care se pot ignora reciproc. Nu numai interesele evitării unui conflict nimicitor, dar și interesele progresului fiecărui popor, ale civilizației umane în ansamblu, cer legături active de cooperare între toate statele, în care fiecare popor să poată contribui și, totodată, beneficia în mod echitabil de binefacerile cuceririlor minții omenești.

Recunoașterea interdependenței ca un factor esențial al securității internaționale este o condiție necesară, nu însă și suficientă pentru a asigura cooperării interstatale o bază corespunzătoare intereselor păcii și progresului omenirii. Nu putem ignora că exponenții imperialismului invocă adesea factorul interdependenței pentru a justifica planurile și proiectele unor organizații sau organisme supranaționale care sînt prezentate ca singura modalitate de a realiza unirea eforturilor statelor și popoarelor în vederea abordării cu succes a marilor probleme contemporane.

Realitatea infirmă și respinge categoric asemenea concepții, demonstrînd că organismele supranaționale nu duc decît la subordonarea celor mai slabi față de cei mai tari și că exigențele interdependenței sînt îndeplinite

[1]) „Weg und Ziel", 11 aprilie 1967.

[2]) Marshall D. Shulman, „Europe" versus „Deetente", Foreign Affairs, April, 1967, pag. 397.

destinderea internațională

în conformitate cu interesele tuturor popoarelor numai atunci cînd se bizuie pe independența și egalitatea deplină a tuturor participanților la opera de cooperare internațională. Oameni de stat burghezi realiști au subliniat de altfel și ei, încă de multă vreme, validitatea acestei concepții. „O țară, spunea Nicolae Titulescu, nu poate participa la o operă internațională în mod eficace și sănătos decît dacă este conștientă că interesele sale vitale, pe care numai ea le poate aprecia, în libera și deplina sa suveranitate, sînt salvgardate".

Desfășurarea evenimentelor confirmă constant acest punct de vedere, după cum o recunosc și numeroși observatori occidentali, adepți — într-o măsură mai mare sau mai mică — ai integrării supranaționale. Unul dintre aceștia, profesorul André Marchal, de la Facultatea de Drept și Științe Economice a Universității din Paris, subliniază, din punctul de vedere al specialității sale : „Punerea în contact a două economii în stadii foarte inegale de dezvoltare nu poate duce, în fapt, ... decît la accentuarea inegalităților, un proces de sărăcire declanșîndu-se în economia cea mai săracă și un proces cumulativ de îmbogățire declanșîndu-se în economia cea mai bogată" [3]).

Îngrijorarea profundă pe care o provoacă, în Europa occidentală, decalajul tehnologic dintre țările acestei regiuni și Statele Unite, prăpastia tot mai mare, economică și tehnologică, între țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste dezvoltate confirmă că practica imperialistă a interdependenței prin subordonare și încălcarea suveranității naționale nu servește păcii internaționale, mersului înainte al popoarelor.

Pentru a putea, într-adevăr, înfăptui colaborarea activă între țări și națiuni, pentru a asigura circuitul viu de valori materiale și spirituale pe care îl reclamă interesele securității și ale progresului omenirii, trebuie asigurat cadrul în care fiecare popor, fiecare națiune să-și poată afirma, fără îngrădiri din afară, personalitatea sa. Interdependența între state și popoare și independența națională nu se exclud, ci, dimpotrivă, trebuie să se îmbine și să se completeze reciproc. *Iar modalitatea practică principală prin care această exigență complexă a vieții contemporane poate fi îndeplinită este aceea a dezvoltării unor raporturi bilaterale normale între state.*

Tovarășul Nicolae Ceaușescu definea conținutul unor asemenea raporturi normale între state, atunci cînd, la întîlnirea cu activul de partid din regiunea Brașov, referindu-se la eforturile consecvente ale diplomației noastre și despre necesitatea ca „să se desfășoare, în continuare, o activitate intensă pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare între țările europene, pentru a se găsi căile de îmbunătățire a relațiilor dintre aceste țări pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi — principii care își găsesc o largă afirmare pe plan internațional..."

În cadrul unor contacte bilaterale pot fi, după cum arată experiența, mai bine îmbinate interesele vitale ale fiecărei părți cu interesele generale ale colaborării internaționale. De aci și forța irezistibilă, despre care vorbea Shulman, a curentului spre normalizarea acestor relații. Acesta este și sensul rezoluției, inițiată de România, privind acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene cu orînduiri sociale diferite, adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. la propunerea a nouă țări europene. Ecoul pozitiv al rezoluției, acțiunile întreprinse în continuare pentru realizarea obiectivelor sale au confirmat viabilitatea concepției care i-a stat la bază, au subliniat justețea poziției exprimate la sesiunea a XXI-a a Adunării Generale a O.N.U. de ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, că „drumul spre înfăptuirea cooperării internaționale, spre o adevărată normalizare a ansamblului relațiilor internaționale, trece în mod necesar prin dezvoltarea și consolidarea relațiilor bilaterale".

Dar cum poate dezvoltarea relațiilor bilaterale să contribuie la rezolvarea marilor probleme internaționale încă deschise ?

Înmulțirea contactelor — economice, culturale, politice — între două țări, duce la o mai bună cunoaștere de către fiecare dintre parteneri a ceea ce constituie fizionomia specifică, problemele, realizările și concepțiile celuilalt. Se ajunge astfel la o mai autentică înțelegere mutuală care consolidează cooperarea dintre țări și la rîndu-i se consolidează, se îmbogățește prin cooperare. Dezvoltarea unor asemenea raporturi bilaterale contracarează, prin însuși conținutul lor, influența defavorabilă pe care încă o exercită asupra climatului internațional existența blocurilor militare.

Nu este de mirare că promotorii acestora din urmă, puși în situația de a nu se putea opune cursului spre intensificarea relațiilor dintre statele aparținînd unor blocuri opuse, au căutat — așa după cum reiese și din articolul citat mai sus al prof. Shulman — să le pună cel puțin sub control, făcînd din blocurile militare un „for coordonator" al relațiilor bilaterale întreținute de statele membre. O asemenea încercare făcută la una din recentele sesiuni ale Consiliului ministerial N.A.T.O. a eșuat însă, subliniind încă o dată că între orice plan de coordonare prin alianțe militare a raporturilor bilaterale interstatale pe de o parte, independența statelor și destinderea internațională pe de altă parte, există o incompatibilitate manifestă.

Domeniul raporturilor bilaterale oferă în general mari posibilități tuturor țărilor, mari sau mici, de a-și aduce contribuția, tot mai importantă, la consolidarea bazelor cooperării pașnice internaționale. În anumite împrejurări, normalizarea relațiilor între state poate însemna și un început serios pentru rezolvarea unor probleme fundamentale între state. Este evident, de pildă, că normalizarea relațiilor tuturor statelor cu cele două state germane, ca și normalizarea raporturilor celor două state germane între ele, constituie o premisă indispensabilă, punctul de pornire pentru o soluție constructivă a problemei germane.

O situație asemănătoare există într-un anumit sens și în Orientul Mijlociu. „Considerăm, spunea tovarășul Ion Gheorghe Maurer în fața sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din iunie-iulie 1967, că nici un efort exterior nu se poate substitui procesului autentic de reglementare de către țările unei regiuni a problemelor lor comune, singurele soluții trainice fiind cele care emană din cunoașterea aprofundată și experiența îndelungată a părților în cauză. În cazul în care împrejurările împiedică un contact direct între părți, comunității internaționale îi revine îndatorirea de a crea climatul prielnic realizării acestui dialog între părți".

Desigur, îmbunătățirea raporturilor bilaterale nu poate fi considerată ca un panaceu universal, care duce în mod automat la soluționarea tuturor problemelor internaționale, după cum nu trebuie să însemne o diminuare a valorii eforturilor multilaterale, a rolului organizațiilor și organismelor internaționale în opera de cooperare mondială. Abordarea directă a problemelor generale, întărirea eficacității organizațiilor internaționale rămîn obiective care trebuie urmărite cu perseverență, în paralel și în concordanță cu opera de așezare și dezvoltare a relațiilor bilaterale pe o bază rațională.

Nu trebuie însă uitat că această operă prezintă marele avantaj practic că poate fi începută chiar și în condiții în care nu există un acord asupra tuturor chestiunilor pe care le pune azi evoluția legăturilor dintre țări și popoare. În schimb, progrese în domeniul colaborării bilaterale creează indiscutabil un climat propice în care chiar diferende serioase pot fi examinate în fondul lor într-o atmosferă lipsită de suspiciune, ceea ce oferă posibilități sporite pentru rezolvări echitabile.

Desigur, complexitatea vieții internaționale exclude prioritățile rigide. La rîndul ei, evoluția problemelor internaționale influențează și legăturile directe între state. Ni se pare însă important să se recunoască, pe de o parte, că relații normale între state, întemeiate pe egalitate și respect reciproc, reprezintă o condiție sine qua non a păcii și securității durabile ; pe de alta, că, în condițiile actuale, cînd greutățile în rezolvarea directă a marilor probleme internaționale sînt foarte mari, ameliorarea raporturilor bilaterale oferă o cale pe care toate statele, mari și mici, pot păși imediat în direcția destinderii.

Adrian COMĂNESCU

[3]) André Marchal, l'Europe solidaire, pag. 16.

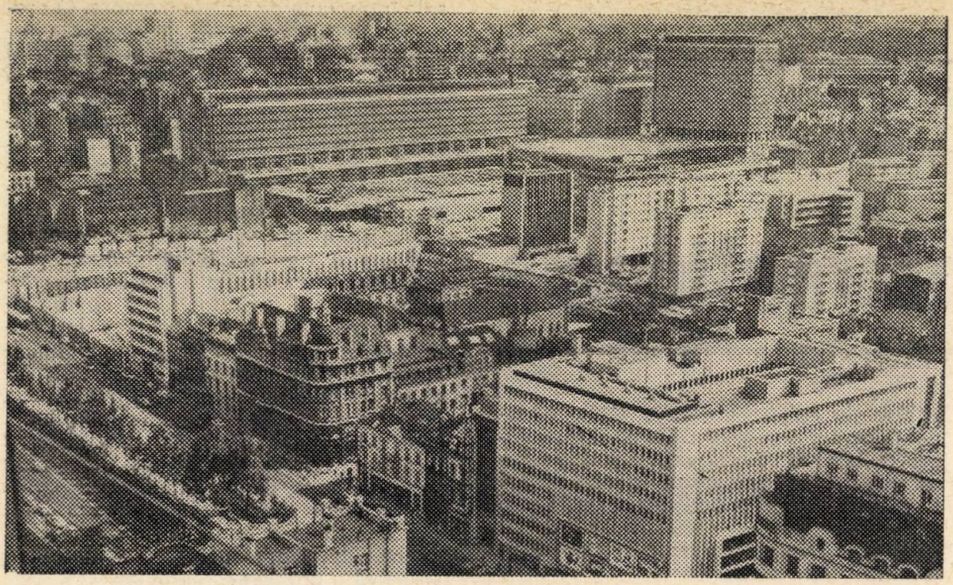

Perspectiva contrastantă a capitalei belgiene : Bruxelles-ul nou înnobilează vechiul oraș

De la „Grande Place" la reactorul „Vulcain"

Situată în mijlocul bogatei cîmpii a Brabantului, în centrul regiunii industriale, capitala belgiană își întinde arterele de o parte și de alta a unui rîușor subteran ce străbate orașul de la sud la nord. Istoria scrisă a Bruxelles-ului datează din secolul al XI-lea, cînd orașul începe să se dezvolte. Mai tîrziu, acest punct nodal al legăturilor comerciale medievale între Colonia și Marea Nordului reușește să obțină o constituție municipală, iar prosperitatea orașului face să înflorească manufacturile de lux, printre care tapiseriile, bijuteriile și fabricile de pielărie. Astăzi, Bruxelles-ul și-a regăsit cadența într-o dezvoltare armonioasă și acest loc de încrucișare a trecutului cu viitorul civilizațiilor și culturilor tinde să devină o mare metropolă a Occidentului. Orașul nou se revarsă departe de centura marilor bulevarde ce marchează hotarele vechii citadele — buildingurile moderne întregind peisajul unei capitale în plină înflorire. Cartierele vechi, cu străzi înguste și case pitorești, au dispărut în mare parte, lăsînd intact numai decorul uneia dintre cele mai minunate ansambluri de arhitectură din lume, „La Grande Place".

Ca o dantelă de piatră și aur, aproape 40 de construcții îmbinate într-un tot unitar împrejmuiesc o piață dreptunghiulară, ingenios luminată noaptea. Piața în care ziua se ține tîrgul de flori e dominată de Primăria orașului, remarcabil monument de arhitectură gotică. Construită în forma unui trapez, ea este împărțită în două părți neegale de un turn a cărui eleganță nu te face să bănuiești înălțimea sa de peste 100 de m. De partea cealaltă a pieței se găsește „La Maison du Roi", reconstruită la începutul secolului al XVI-lea din ordinul lui Carol Quintul ; aici se află Muzeul de istorie a orașului. Clădire în stil gotic-flamand, reia oarecum principiile arhitectonice ale Primăriei, dar fără strălucirea și proporțiile acesteia. Celelalte edificii care împrejmuiesc piața sînt case ale breslelor meșteșugărești reconstruite la sfîrșitul secolului al XVIII-lea în stilul tradițional local.

Centrul comercial al capitalei s-a dezvoltat pe cele două mari artere paralele ce străbat orașul vechi de la sud spre nord. Aici, strălucirea magazinelor și forfota veselă a mulțimii fac să se simtă atmosfera marilor orașe. Este evidentă preocuparea edililor de a găsi noi soluții moderne de degajare a circulației, prin pasaje subterane și lărgirea vechilor bulevarde.

Pentru a străbate Belgia cu mașina de la un capăt la altul ajung aproximativ 3 ore. Dar de-a lungul a două milenii de civilizație Belgia a jucat un rol istoric de primă importanță : provinciile belgiene au fost leagănul vechilor dinastii franco-merovingiană, carolingiană, burghinonă ; iar pe planul cuceririlor spiritului uman, este de ajuns a se aminti că pe aceste meleaguri s-au născut matematicianul George Lamaître, chimistul Stas, pe aceste meleaguri au trăit și au creat maeștrii școlii flamande din secolele XV-XVII. Anvers-ul nu se poate concepe fără Rubens, Gand fără Van Eyck, Bruges fără Memling, Bruxelles fără Bruegel.

Străvechile tradiții pe de o parte, hărnicia proverbială a populației și pasiunea pentru tehnicile cele mai noi fac să nu parcurgi cîteva zeci de kilometri fără să te întîmpine un oraș care ți-era dinainte cunoscut fie ca un multisecular izvor de cultură și artă, fie ca un modern centru industrial, fie în această dublă calitate.

Anvers-ul și Gand-ul, de pildă, îți reține atenția nu numai prin impozantele lor instalații portuare. La Anvers se găsește vastul complex al rafinăriilor de petrol (cinci din cele șase pe care le posedă Belgia), tot aici tradiția prelucrării diamantelor se moștenește din tată în fiu, ca și tainele celei mai rafinate arte tipografice. Este locul unde Rubens, începînd de la vîrsta de 10 ani, sub îndrumarea unor dascăli localnici și mai tîrziu italieni, a creat opere de o mare valoare artistică, exprimînd frumusețea umană și bucuria vieții — opere ce uimesc prin geniul celui ce le-a plăsmuit și prin extraordinara fecunditate a artistului. Cît despre Gand, i se spunea, ca metaforă determinată de intensa activitate industrială a orașului, „Manchester-ul Europei". Uzinele metalurgice datînd încă din secolul trecut, apoi extinse și modernizate ; filaturile ; noul complex de fibre sintetice „Fabelta" — toate acestea ocupă astăzi un important loc în economia Belgiei. În același timp, Gand-ul a fost și rămîne un centru de cultură : biblioteca Universității posedă aproape 1 000 000 de cărți, peste 4 000 de manuscrise ; muzeele de arheologie și artă cuprind — în afara celor mai reprezentative opere flamande create de-a lungul mai multor veacuri — opere ale artiștilor din școlile italiene, franceze, spaniole. Este un oraș modern care nu a renegat nimic din trecutul său.

În general este frapantă pe tot pămîntul belgian această împletire a istoriei celei mai vechi cu preocupările cele mai moderne. În imediata vecinătate a catedralelor gotice, a castelelor medievale cu creneluri și turnuri de pază, institute de cercetări și complexe industriale. Astfel, cele mai importante realizări din industria belgiană s-au obținut în domeniul energiei atomice. „Centre de Mol" a construit succesiv trei reactoare (B.R.1, B.R.2, B.R.3) și experimentează un al patrulea, reactorul „Vulcain", de mare importanță economică. Firește, paralel, o atenție deosebită se acordă electronicii și domeniilor adiacente. Este una din necesitățile tehnicii moderne, ținînd seamă mai ales de actuala dezvoltare a energiei nucleare în Belgia.

Cu toată importanța industriei în economia Belgiei, trebuie arătat că rezervele naturale actuale ale țării nu acoperă necesitățile. De unde, considerabile importuri de materii prime.

Ramura cea mai importantă a industriei belgiene este, fără îndoială, siderurgia, stabilită în special în apropierea bazinelor carbonifere din sud, în cele două centre importante : regiunea Liège-ului și cea a Hainaut-ului (Charleroi și La Louvière). Raportată pe cap de locuitor, producția de oțel a Belgiei este de 759 kg (față de Statele Unite — 492 kg, Germania federală — 619 kg, Marea Britanie — 425 kg, Franța — 382 kg). Cu toate greutățile pe care le întîmpină, siderurgia produce anual aproximativ 7 milioane tone de oțel brut, prevăzut fiind să se ajungă în anii următori la 13 milioane tone. În acest scop, se dezvoltă și modernizează actualele instalații : apar noi furnale, convertizoarele devin din ce în ce mai mari, laminoarele se automatizează.

La începutul sec. XIX chimistul Daniël Dony din Liège a semnat certificatul de naștere a procedeului izolării și fabricării zincului. De atunci datează apariția industriei moderne a metalelor neferoase a Belgiei, care ocupă astăzi o poziție de prim rang printre țările exportatoare : locul doi în exportul de zinc, al treilea în exportul de plumb, depășește toate țările în producția de cobalt (80%), din producția mondială, avînd în același timp resurse importante de germaniu, radiu, ca și cantități de loc neglijabile de tantal, niobiu și seleniu.

O impozantă uzină de aluminiu este în curs de construcție în sudul țării. Industria construcțiilor metalice, la rîndul ei destul de dezvoltată, s-a specializat mai ales în producerea de echipament industrial complet, livrabil, după expresia consacrată, „clef sur porte" („la cheie"), adică putînd fi imediat puse în funcțiune o dată ajunse în țările în care sînt exportate. Ceea ce face din patria maeștrilor picturii flamande, a diamantierilor din Anvers, a dantelierelor din Bruges, și unul din cei mai dinamici competitori în domeniul tehnicilor industriale cele mai înaintate.

Dana ALEXANDRU

Tudor Arghezi primind premiul Herder (Viena, 1965)

Eugen IONESCU

Poezia adîncă, simplă şi umană a lui TUDOR ARGHEZI

Arghezi este ultimul din marii poeți români pe care i-am cunoscut îndeaproape.

De el se leagă începuturile mele literare. Un prieten al meu, Horia Roman, a scris o poezie de-a mea pe o carte poștală și a trimis-o lui Arghezi. Arghezi a publicat-o în *Bilete de papagal*, modificînd două versuri. Pe urmă am publicat această poezie împreună cu altele într-o carte de poeme. Și eram sigur că sînt cel puțin două versuri bune.

Arghezi era cam supărat pe mine fiindcă scrisesem o serie de articole împotriva lui. Fusese pur și simplu un joc literar. Voiam să arăt că nu există criterii obiective, că critica nu este decît o chestiune de autoritate. Dacă un critic stimat exprimă o părere, oricare, lumea îl crede. Iar eu voiam să arăt că nu există alte criterii posibile.

Am scris apoi altă serie de articole, arătînd că arta lui e genială.

Atunci eram foarte tînăr. De atunci am aflat multe. Iar acele atacuri erau mai mult decît glume, erau altceva, erau niște exerciții.

Am fost printre cei dintîi care l-au tradus pe Arghezi în Franța. În 1943 am publicat în *Cahiers du Sud* un poem tradus de mine împreună cu poetul francez Jean Tortel, alături de altele, traduse de Ilarie Voronca, dar nesemnate, pentru că în timpul războiului el n-a avut drept de semnătură.

Aș dori să spun multe lucruri despre Arghezi. Și am să le spun. E unul din poeții care m-au surprins cel mai mult. Multă vreme am fost sub impresia poeziilor lui *Duhovnicească* și *De-a v-ați-ascuns*. La *Duhovnicească* și *De-a v-ați-ascuns* mă gîndesc cel mai mult acum, cînd a murit.

Cred că este un poet care merita să aibă Premiul Nobel. Pentru că este unul din marii poeți ai lumii. Dar, din nefericire, tocmai fiindcă este un mare poet, e atît de greu de tradus.

La un moment dat aveam îndoieli asupra poeziei lui Arghezi. Mi se părea că e prea simplă, prea primitivă, prea elementară.

Cînd eram tînăr, mi se părea că prefer pe Mallarmé sau Ion Barbu. Acum îmi dau seama cît de factice apare opera unui poet ca Ion Barbu, cu toate că Ion Barbu are multe calități, pe lîngă poezia adîncă, simplă, umană a lui Tudor Arghezi.

Dar dacă cineva își aduce aminte ce se scria despre poezia lui Arghezi, mintea-i rămîne uluită. Pentru că erau unii critici, ca Bogdan-Duică, pentru care *Cuvintele potrivite* nu erau decît cuvinte potrivite. Îi reproșau lui Arghezi că ar avea exact ce n-are : absență, răceală ; îi reproșau simplitatea.

Acum ne dăm seama că tocmai simplitatea îl caracterizează. Și omenia. Grație acestei sensibilități foarte umane rămîne Arghezi un foarte mare poet.

Fiindcă poezia este umanitate și este viață.

Odată, a vrut să vadă piesa mea *Rinocerii*. Era, cu bastonul, în primul rînd, într-un fotoliu de orchestră.

— Ce credeți, maestre, despre această piesă ? — l-a întrebat regizorul ei, Lucian Giurchescu.

— Tot de drăcii se ține băiatul ăsta, i-a răspuns Arghezi.

Pentru el, am rămas tot băiatul care venea să-l consulte și să-i dea poezii ca să i le publice.

Exprim durerea ce mă apasă la moartea marelui poet.

Ivo ANDRIĆ, Belgrad

Vă sînt aproape, cu inima îndurerată.

Rosa DEL CONTE, Roma

Primind dureroasa știre, aș dori să spun încă o dată cît de prezentă este amintirea scriitorului în memoria mea. Era un om exemplar și unul din marii poeți. Ne vom strădui aici să continuăm a-i sluji opera.

Pierre SEGHERS, Paris

În împrejurarea crudei pierderi a marelui poet Tudor Arghezi împărtășesc sincer durerea poporului român.

Alf LOMBARD, Lund (Suedia)

(din telegramele de condoleanțe primite de familie)

Triplul oraș Gdansk-Sopot-Gdynia

Mi se spusese încă de la Varșovia că, pe litoral și în special la Gdansk, ghidul nostru, al colegului polonez care mă însoțea și al meu, va fi un profesor de la Institutul Pedagogic. Puteam să-mi imaginez — și-mi imaginam — că va fi un geograf, un istoric, eventual un economist, dată fiind zbuciumata și complexa biografie a locurilor. Nu-mi trecea prin cap că ar putea fi un astronom. Cînd, totuși, profesorul Lisicki mi-a declarat că aceasta este specialitatea lui, am făcut o clipă ochi mari. Dar pentru cvadragenarul solid, cu basc și impermeabil, care ne conducea prin vînt și ploaie pe străzile vechiului oraș hanseatic, cunoașterea universului începe cu planeta noastră. Cu materia vie de pe suprafața ei (e de asemenea doctor în biologie) și cu locurile unde trăim. Pasionat al Gdanskului, cunoaște istoria, frumusețile naturale sau artistice, particularitățile fiecărui colț din interiorul sau din preajma orașului și, din cînd în cînd, acceptă solicitările de a le face cunoscute și altora.

Gdansk nu este o „Veneție a nordului", cum se spune uneori despre Dresda sau Bruges. Dar orașul se desfășoară, pe ritmuri inegale — cînd răsfirîndu-și grupările de clădiri potrivit legilor urbanisticii moderne, cînd, în cartierele vechi, adunînd umăr la umăr fermecătoare fațade medievale sau renascentiste — între apele Motlawei care aci se varsă în Vistula, meandrele ultimei părți a fluviului (Vistula Moartă), canalele dintre meandre și mare. Marea către care toate duc, marea care de-a lungul veacurilor și-a pus pecetea pe destinul orașului.

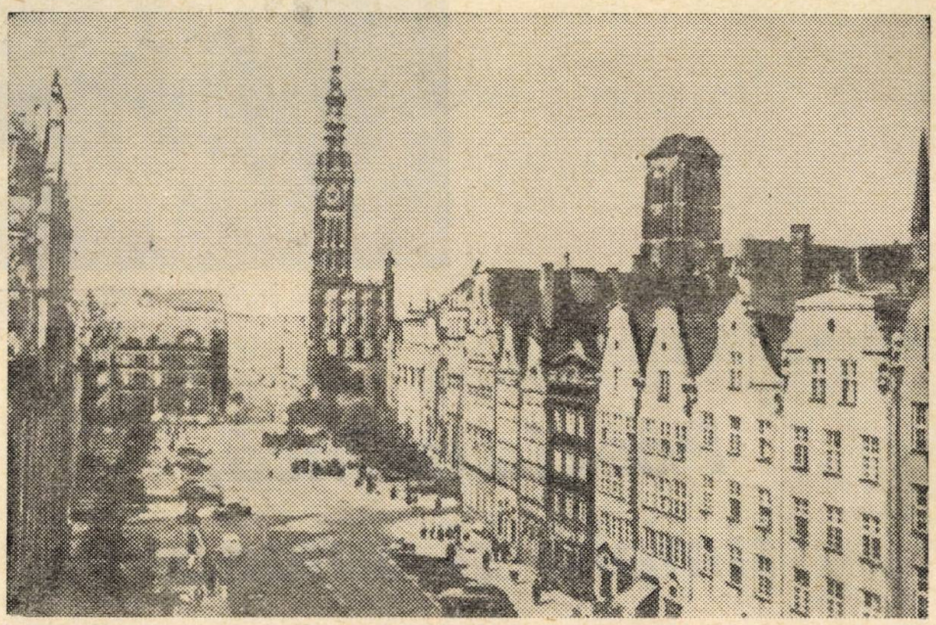

Gdansk, strada Dluga. Reconstruită piatră cu piatră...

Portul hanseatic

Pentru prima dată documente menționează existența Gdanskului spre sfîrșitul anilor 900, ca pe aceea a unei așezări slave, etapă importantă în comerțul maritim al vremii. Însemnătatea sa economică și valoarea poziției sale strategice au făcut însă în secolele următoare din Gdansk, teritoriu polonez, obiectul a nenumărate incursiuni armate și încercări de anexiune din partea Brandenburgului vecin (nucleul viitoarei Prusii) și îndeosebi a cavalerilor teutoni. În 1308, cavalerii ocupă Gdanskul și Pomerania orientală — iar dominația lor va dura un secol și jumătate.

Către 1358 însă Gdanskul se alătură Hansei, asociație a mai multor orașe comerciale din jumătatea de nord a Europei și care în secolul al XV-lea ajunge la apogeul ei : grupează 64 de orașe, are flotă și armată proprii, negociază și încheie tratate. Secolul al XV-lea este și cel al revenirii Gdanskului la Polonia. În veacul următor, autoritatea asociației hanseatice începe să scadă, iar cu unul mai tîrziu nu va mai subzista decît o palidă imagine a gloriei ei de altădată. Dar Gdanskul era cel mai important port la Marea Baltică, unul din cele mai importante ale Europei, pentru Gdansk continuă epoca de somptuoasă înflorire începută cu un veac în urmă. O burghezie bogată, orgolioasă — care nu rareori își apără cu înverșunare împotriva regilor poloni privilegiile dobîndite — își lărgește sfera de activitate, transformînd vechea cetate de comercianți, de armatori, și într-un centru al artizanatului de lux : Gdanskul devine renumit pentru mobilele, pentru ceasurile, pentru obiectele lucrate în aur care ies din mîinile iscusite ale meșterilor lui. În același timp, se schimbă și fața orașului : ca pentru a afirma statutul special al cetății, impozantul edificiu gotic al primăriei este unul dintre primele ridicate (sec. XIV-XV). În același timp, și mai tîrziu, cresc în vechea așezare de pe malul Balticei case ale breslelor, locuințe ale notabililor, dar și fortificații, turnuri de pază, un întreg sistem defensiv.

Catedrale vechi și noi

Toate acestea le evocă pentru noi — și date istorice cunoscute din cărți devin brusc consistente, palpabile — astronomul nostru îndrăgostit de Pămînt și îndeosebi, pe Pămînt, de orașul în care ne aflăm. Stăm sprijiniți de o casă și-l ascultăm, privind peste drum splendida fațadă a vechiului Arsenal, poate cea mai frumoasă construcție din Gdansk în stilul Renașterii. Cînd ne decidem să intrăm, profesorul Lisicki ne previne :

— Știți, în timpul războiului, centrul a fost distrus în proporție de 90 la sută. A fost reconstituit întocmai, piatră cu piatră. În ceea ce privește exteriorul, firește. Interiorul a fost transformat.

Într-adevăr, după ce treci poarta impozantă a Arsenalului, pătrunzi într-un mic univers multicolor, luminat de tuburi fluorescente : e un pasaj interior pe ale cărui ambe laturi se înșiră magazine moderne. Aceeași simbioză caracterizează, de pildă — între Poarta de Aur, prin care intrau cîndva în Gdansk regii Poloniei, și Poarta Înaltă — celebra stradă Dluga, principala arteră istorică a orașului, reconstruită între 1950 și 1953. Totul e ca în vechile stampe — și subsolurile înalte ale caselor (din pricina apelor apropiate), și porțile lor grele, și sculpturile exterioare. Interioarele însă nu mai seamănă cu stampele — ci... cu publicațiile contemporane de arhitectură.

Șantierele navale se înscriu într-altfel în împletirea aceasta a vechiului cu noul. Privite de la ultimele etaje ale construcțiilor recente — sau din vechiul turn al primăriei — liniara înălțime a macaralelor lor se profilează pe cer, într-un surprinzător contrapunct al liniilor și volumelor, cam la același nivel cu ornamentele patinate de pe clopotnițele bisericilor medievale. Iar cînd intri în vastele hale ale șantierelor, dimensiunile lor și ogivele metalice sub care se construiesc vasele îți dau sentimentul că pătrunzi într-un alt fel de catedrală. Comparația se oprește aci. Pentru că în acest alt fel de catedrală — metalică și laică și modernă — gîndurile se îndreaptă nu spre cer, ci spre întinsul mărilor. Cu dorința de a lansa pe apa lor cît mai multe și cît mai variate vase de pescuit — specialitatea casei. Cu satisfacția că, din punct de vedere al tonajului, producția șantierelor poloneze în ansamblul lor ocupă în lume al cincilea loc.

Cînd trecem de la istoria orașului la proiectele privind fizionomia lui viitoare, profesorul Lisicki își declină, modest, competența.

— Eu, știți, sînt cu pietrele vechi ! Veți avea, mi se pare, o întrevedere la Atelierul pentru Urbanistică al voievodatului. Acolo vi se va vorbi despre viitor...

Planul de unificare

Ni s-a vorbit, într-adevăr — cu pasiune, cu entuziasm. Fără a mai pune la socoteală cunoașterea realităților : inginerul arhitect Stanislaw Tomaszek, proiectant general pentru constituirea triplului oraș Gdansk-Sopot-Gdynia, este născut la Gdansk, a absolvit Politehnica din Gdansk și-mi vorbește într-un birou ai cărui pereți sînt acoperiți de hărți : unele înfățișînd etapele dezvoltării celor trei

localități care urmează să se unifice, altele natura solurilor din regiune sau resursele ei economice, altele, în fine, probabila lor configurație viitoare.

— Despre vechiul și actualul Gdansk, nu vă mai spun nimic, zîmbește inginerul Tomaszek. Dacă v-a călăuzit profesorul Lisicki, probabil că știți tot, de la dinastia Piastilor (stirpea primilor regi polonezi) pînă în zilele noastre. Știți, probabil, și că Gdynia este cea mai tînără așezare portuară a țării, că a fost construită începînd din anii 20 pe amplasamentul unui mic sat de pescari, din nevoia de a avea un port propriu după ce, prin tratatul de la Versailles, Gdanskul a căpătat statutul de oraș liber. Cunoașteți Gdynia ?

Cunoșteam, e un fel de a spune. Privisem de pe înălțimea denumită „Muntele de piatră" și folosind o binecuvîntată dimineață însorită, panorama cu adevărat încîntătoare a orașului și a portului, vizitasem Gara Maritimă și parcursesem unul din cele mai noi cartiere de locuințe.

— Ați văzut, deci, e un oraș fără trecut. Prezentul înseamnă mai cu seamă activitatea portuară și a șantierelor navale. Va avea viitor, dar nu fără dificultăți. Terenul — accidentat, pe alocuri mlăștinos — e nefavorabil construcțiilor. În timpul războiului portul a fost distrus în întregime, orașul în proporție de 17 la sută. Cînd am reconstruit, am ținut seamă, firește, de aceasta și ne-am convins că este necesară o concepție de ansamblu nouă pentru toată această porțiune a litoralului și hinterlandul ei imediat. Trei ani după terminarea războiului, s-a stabilit principiul unui plan unic de dezvoltare urbanistică.

— Numai din pricina terenului vitreg ?

— Este una din date. Cealaltă o constituie dezvoltarea generală a regiunii. Gîndiți-vă că Gdanskul are acum 320 000 de locuitori ; Gdynia 200 000, Sopot e principala noastră stațiune balneară și are 45 000 de locuitori permanenți.

Proiectul nostru merge pînă în 1985 și prevede, după cum știți, dispariția despărțirilor între unele orașe, recuperări de terenuri (un aeroport de pildă, un hipodrom), măsuri de dezaglomerare (mutarea spre interior a unor instituții a căror activitate nu implică amplasarea la malul mării), îmbunătățirea cantitativă și calitativă a căilor de comunicație — plus armonizarea economică a întregului ansamblu, coordonarea administrativă. E foarte complicat, dar trebuie. Capacitatea industrială crește, facultățile și institutele de învățămînt superior — de pe acum numeroase — se înmulțesc, mai contăm și pe dezvoltarea turismului. E foarte complicat, repet, dar necesar — și foarte pasionant.

Cînd am părăsit Atelierul de Urbanistică, am hoinărit un pic pe străzi. Am ajuns în dreptul Politehnicii la ora cînd grupuri-grupuri de studenți ieșeau pe porțile școlii. Așa ieșea cîndva pe aceste porți și entuziastul meu interlocutor de adineauri. Fără îndoială că mulți dintre băieții aceștia, dintre fetele acestea, cu mapă și planșetă se vor asocia mîine-poimîine muncii de transformare a regiunii. Acum, se răspîndeau spre case, spre cămine, spre biblioteci.

Florica ȘELMARU

Camera Comunelor. Față în față, băncile guvernului și opoziției

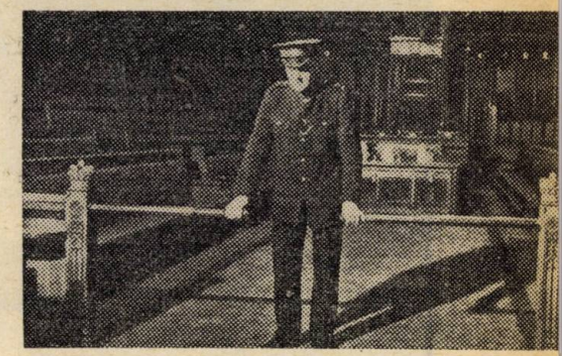

Două ore la Westminster

O vizită de mai puțin de două zile în capitala Angliei impune o triere regretabil de riguroasă a obiectivelor ; un ziarist aflat pentru prima dată la Londra nu poate însă să excludă de pe listă Westminsterul, locul unde se discută, dacă nu se și face întotdeauna, mai toată politica britanică.

Ignoranța face obligatoriu ocolul a cam jumătate din clădire, prezentă în actuala situare încă de pe vremea bătăliei de la Hastings, dar victimă a numeroase incendii (cele mai mari în 1512 și în 1834) care nu au lăsat din arhitectura originală decît St. Stephen's Chapel, aripa în care se reunește Camera Comunelor, deteriorată și aceasta în timpul celui de-al doilea război mondial. St. Stephen's Gate este și poarta pe unde vizitatorii pătrund fără nici o dificultate pînă în „central lobby" — holul unde primesc bilete la galerie sau trimit deputatului cu care doresc să vorbească o „green card", misivă la care onorabilul membru al parlamentului este dator cel puțin să răspundă, dacă nu se deplasează personal pentru a asculta doleanțele. De pe pereți, sfinții George, Andrew, Patrick și David — reprezentînd aici Anglia, Scoția, Irlanda și, respectiv, Țara Galilor — privesc calm un număr apreciabil de teen-agers, ei în tricouri, ele în minijupe, care completează green cards ; bănuiesc că au venit să utilizeze influența lor de alegători în perspectivă în favoarea lui Mick Jagger, membru al formației The Rolling Stones, recent condamnat pentru deținerea a patru pastile categorisite de autorități între droguri.

Apare cel care va fi ghidul meu, deputatul laburist Stanley Orme (solicitat în acest sens de Richard Clements, colaborator al revistei noastre). Dl Orme este o întruchipare a amabilității ; mă informează că ședința nu este prea interesantă, iar marea majoritate a deputaților, epuizați de dezbaterea din ajun care s-a prelungit pînă la 3 noaptea, absentează. Mi se propune alternativa bufetului, opțiune pe care au făcut-o, se pare, și mai mulți deputați. Bufetul se află pe o terasă cu vedere spre Tamisa ; unul dintre privitorii spectacolului cotidian al marelui fluviu îmi e identificat de dl Orme ca fiind fostul ministru conservator Maudling.

Dl Orme l-a invitat și pe dl Frank Allaun (deja cunoscut cititorilor revistei). Se așază la masă, pentru cele cîteva minute care i-au rămas pînă la predarea corespondenței sale zilnice, și dl Atkinson, corespondentul pentru parlament al ziarului „The Guardian". Contrar legendelor despre englezi, nu se discută, nici măcar introductiv, despre vreme, ci despre politică, despre Europa. Cei prezenți sînt unanimi de acord asupra evoluției favorabile a climatului politic pe continentul nostru.

Aici, la Londra, Europa înseamnă, chiar în prea mare măsură, Piața comună. D-nii Orme și Allaun au votat împotriva intrării în C.E.E. Semnalez posibilitatea unor divergențe : „Guardian" s-a pronunțat în favoarea aderării. Dl Atkinson precizează că lucrurile nu mai stau chiar așa : „cam din perioada conferinței de presă a președintelui de Gaulle am început să privim mai rezervat chestiunea aderării". Mi se spune chiar că „Guardian" a început să publice și unele comentarii ostile intrării în Piața comună. „Nu trebuie să uităm — spuse dl Orme — că Piața comună ar putea deveni, în spiritul tratatului de la Roma, o grupare politică ; și ar fi regretabil ca tocmai acum, cînd pe continent apare posibilă depășirea polarizării în blocuri, Occidentul să se regrupeze sub drapelul C.E.E." „Și pentru acest motiv stînga laburistă a votat împotriva intrării în C.E.E." — adaugă dl Allaun.

Ne îndreptăm în cele din urmă spre sala de ședințe. Pe coridoare dl Orme mă prezintă unui mare număr de persoane : secretarul parlamentar al Ministerului transporturilor mă privește ca o dovadă materială a inaugurării legăturilor aeriene București-Londra. Secretarul de presă al premierului Wilson ne spune cîteva cuvinte despre vizita pe care a făcut-o foarte recent la Ierusalim.

Din galeria vizitatorilor îl pot vedea, în față, la vreo 15 metri, pe speaker (perucă cu bucle lungi) ; mai jos, în fața speakerului, unul din grefieri (perucă cu bucle scurte). În sală se discută o lege privind organizarea oficiilor poștale. Speranțele naive de a vedea guvernul aliniat pe prima bancă din stînga și guvernul fantomă, pe prima bancă din dreapta, se năruie. Galeriile vizitatorilor sînt — probabil ca în fiecare zi — pline. Unii par interesați, dar o doamnă în vîrstă a adormit chiar cu urechea lîngă difuzorul montat în spătarul băncii. Un reprezentant al guvernului și unul al opoziției se combat conștiincios, fiecare odihnindu-și picioarele pe masa din mijlocul sălii atunci cînd vorbește celălalt. Ies după un sfert de oră, salutat cu amabilitate de unul din oamenii de serviciu îmbrăcați în negru și cu medalion aurit. Pe „Big Ben" nu l-am auzit decît mult mai tîrziu, în timpul plimbării făcută noaptea prin centrul Londrei ; bătea două fără un sfert.

Mihai MATEI

Londra, iulie

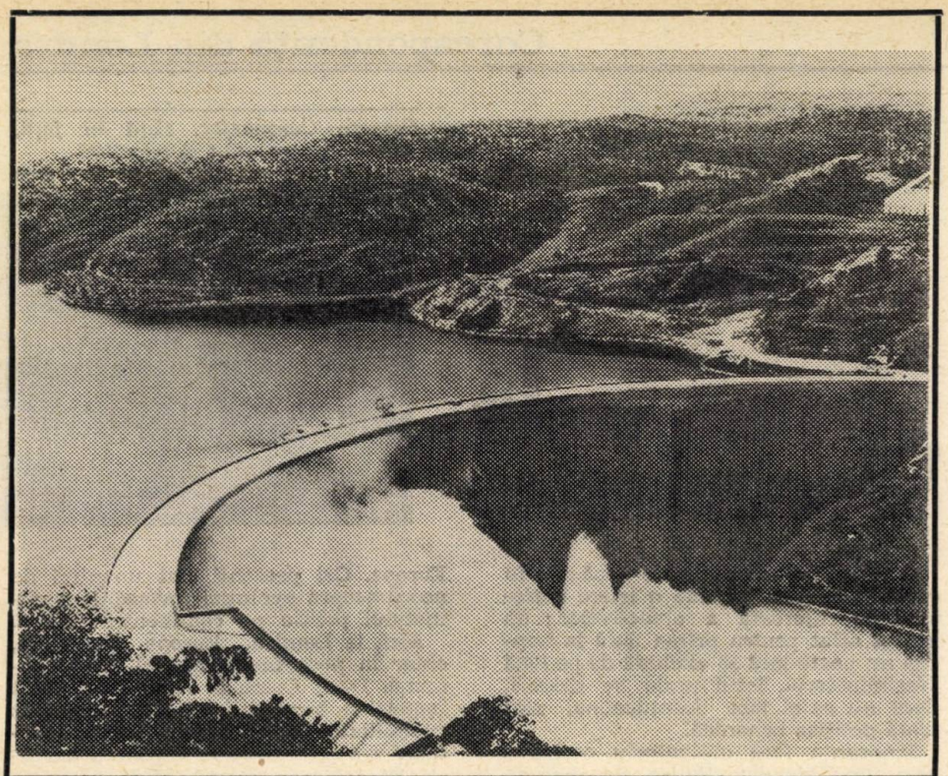

Barajul Kariba și hidrocentrala de pe fluviul Zambezi furnizează energia necesară industriei cuprului din Zambia

Zambia și regimul Smith

Articol scris pentru „Lumea" de
Jack WODDIS

Republica Zambia este independentă de mai puțin de trei ani și, în majoritatea acestei perioade, a fost nevoită să facă față unor mari dificultăți economice și politice generate, mai ales, de vecinătatea cu Rhodesia rasistă.

Deși cu o populație mai mică de 4 milioane de locuitori, Zambia este una din țările cele mai bogate din Africa tropicală. Baza acestei bogății o constituie mineralele subsolului zambian, în special cuprul. În momentul obținerii independenței, tînăra republică era cotată drept a treia producătoare de cupru din lume, după S.U.A. și Chile. În 1966, valoarea totală a producției mineraliere a țării s-a ridicat la 230 milioane lire sterline — cu 26 la sută mai mult decît în anul precedent. Acum ea se situează, pe plan mondial, pe locul al doilea.

Dar cuprul extras din subsolul statului zambian nu aparține poporului său ; el este însușit de marile trusturi britanice, americane și sud-africane, prin intermediul a două firme gigantice — „The Roan Selection Trust" (R.S.T.) și „The Anglo-American Corporation of South Africa". Prima este dominată de societatea „American Metal Climax", care deține 46 la sută din capital. A doua este legată de cuprul sud-african, avînd drept acționari pe Harry Oppenheimer, firma britanică „Tanganyika Concessions" și „The British South Africa Company", și are pe teritoriul zambian două filiale : „Roan Anglo-American" și „The Rhokana Corporation". Cu un an înainte de obținerea independenței Zambiei, profiturile brute ale acestor două filiale totalizau 37 milioane lire sterline, iar 17 milioane reveneau R.S.T. În anul care s-a încheiat la 30 iunie 1966, R.S.T. a obținut, după achitarea obligațiilor în impozite și redevențe către statul zambian, un profit net de 8 700 000 lire sterline.

Guvernul Zambiei a declarat recent că nu intenționează să naționalizeze societățile producătoare de cupru, dar că încearcă să sporească profiturile ce revin statului prin majorarea impozitelor și redevențelor firmelor în cauză, menținînd prețul cuprului pe piața mondială, mărind și rentabilizînd extracția de minereu. Dar pînă și aplicarea acestor măsuri, destul de limitate, devine dificilă în contextul crizei declanșate de „declarația unilaterală a independenței" (U.D.I.) de către regimul Smith din Rhodesia de sud. În trecut, în condițiile regimului colonial, Zambia depindea în mare măsură, din punct de vedere economic, de Rhodesia de sud. O mare parte a importurilor ei de produse industriale proveneau din această regiune. Energia electrică pentru minele de cupru este și astăzi furnizată de centrala barajului Kariba din Rhodesia de sud, iar cărbunele necesar provine de la minele Wankie aparținînd aceluiași stat. În plus, transportul cuprului depindea de mijloacele de transport sud-rhodesiene, prin calea ferată Benguela (aparținînd firmei „The Tanganyika Concessions") care traversează Congo și Angola pînă în portul Lobito de pe coasta Atlanticului.

Republica Zambia a inițiat o serie de măsuri vizînd atît limitarea dependenței sale economice față de statul rasist al lui Smith, cît și sprijinirea poporului Zimbabwe în lupta sa împotriva regimului de agresiune sud-rhodesian. După „declarația unilaterală de independență" făcută de regimul de la Salisbury, importurile Zambiei din Rhodesia de sud au fost reduse cu 75 la sută. Pentru a obține alte surse de energie electrică, Zambia a hotărît să construiască o hidrocentrală pe fluviul Kafue, în valoare de 37 milioane lire sterline. O cerere de ajutor adresată Băncii Mondiale în scopul înfăptuirii acestui proiect a fost respinsă în martie a.c. Un număr de țări occidentale au acceptat totuși să avanseze fondurile necesare, astfel încît se poate spera că noul baraj va putea, la darea sa în funcție, să înlocuiască energia electrică furnizată de Kariba.

Regimul Smith nu a pregetat să saboteze economia Zambiei vecine nici în legătură cu livrările de cărbune, atît prin majorarea prețului de cost la tona exportată, cît și prin amînarea livrărilor comandate. În momentul de față, Zambia depune eforturi pentru dezvoltarea propriei sale producții de cărbune în valea Gwembe. Pînă la sfîrșitul lunii aprilie, mina zambiană de la Nkandabwe a produs 300 mii tone de cărbune, iar în mai producția sa a atins 70 mii tone lunar. În același timp se are în vedere exploatarea zăcămintelor de cărbune situate la Siankangoba, astfel încît pînă în septembrie 1968 să se asigure din resurse proprii necesitățile de cărbune ale producției de cupru.

Transporturile constituie o problemă importantă pentru economia Zambiei în general. În trecut, acesta era efectuat pe calea ferată via Salisbury, pînă în portul Beira, din Mozambicul ocupat de portughezi. În prezent, potrivit acordului încheiat între Zambia și Tanzania, a fost înființată o societate de stat de transporturi — întreprindere mixtă — care a și început lucrările de transformare rapidă a drumului dintre Lusaka (Zambia) și Dar es Salaam (Tanzania) în șosea pentru camioane grele. În plus, la începutul anului, cele două țări au semnat o convenție prevăzînd construirea unei conducte petroliere de 1 000 de mile de la Dar es Salaam la Ndola, în zona „Centurii Cuprului", care va rezolva problema aprovizionării cu combustibil a Zambiei. Conducta va fi construită de societatea italiană de stat E.N.I. și urmează să fie terminată în septembrie 1968. Se proiectează, de asemenea, construirea unei legături feroviare între cele două țări.

Statul zambian a pornit la fabricarea propriilor sale locomotive Diesel pentru

porțiunea națională de cale ferată, care în curînd va fi exploatată independent. Totodată, luna aceasta va fi dat în folosință aeroportul Zambiei, al doilea ca mărime din Africa.

La proclamarea independenței, Zambia poseda un număr extrem de redus de cadre tehnice naționale — doi ingineri și 36 de medici. Astăzi, noua universitate din Lusaka pregătește anual pentru tînăra republică sute de cadre tehnice calificate.

Planul de dezvoltare națională a Zambiei prevede cheltuieli de 400 milioane lire sterline pe perioada 1966—70. Îndeplinirea lui ar fi constituit o sarcină destul de grea și în condiții normale ; cu atît mai dificilă este însă realizarea sa în condițiile sancțiunilor obligatorii împotriva Rhodesiei rasiste. Din motive politice, Zambia ar fi cît se poate de dispusă să-și aducă contribuția deplină la aplicarea sancțiunilor. Dependența economică încă în vigoare față de fosta parteneră din trecuta federație colonială face însă ca Zambia să suporte de fapt întreaga povară a sancțiunilor și în consecință să rămînă în urmă cu aplicarea planului ei de dezvoltare. Este explicabilă deci nemulțumirea sa față de atitudinea guvernului britanic, care a refuzat să ia măsurile energice necesare, inclusiv forța, pentru înlăturarea regimului Smith. O altă problemă o constituie și faptul că în cercul celor 70 000 de europeni din Zambia se manifestă tendința vădită de sprijinire a regimului rasist de la Salisbury și Smith a reușit chiar să folosească pe unii dintre ei în diferite acțiuni provocatoare.

Luînd cuvîntul în fața parlamentului Zambiei, la 3 mai 1967, președintele Kaunda a declarat că sancțiunile hotărîte de O.N.U. nu vor reuși să declanșeze căderea regimului Smith, așa cum nu au reușit nici sancțiunile anterioare inițiate de guvernul britanic. El a declarat că își menține în mod ferm părerea potrivit căreia regimul Smith nu poate fi înlăturat decît prin forță.

Prețul renunțării la relațiile comerciale cu Rhodesia de sud a fost foarte mare și a provocat dificultăți considerabile economiei Zambiei. După cum a arătat în februarie ministrul de finanțe al Zambiei, Wina, pierderile statului zambian s-au ridicat la 30 milioane lire sterline. Zambia a cerut, energic, Marii Britanii să-i acorde despăgubiri pentru pierderile suferite ca urmare a faptului că guvernul britanic nu a reușit să-l înlăture pe Smith. Guvernul britanic a anunțat că a hotărît să acorde Zambiei un ajutor sub forma unor „subvenții" în valoare de 13 850 000 lire sterline, dar a refuzat să accepte ca această sumă să fie numită „despăgubiri".

O nouă înrăutățire a relațiilor dintre Zambia și Marea Britanie a fost generată de hotărîrea guvernului Wilson de a-l trimite în Rhodesia de sud pe lordul Alport pentru a avea noi „convorbiri despre convorbiri". Înaltul comisar al Zambiei în Marea Britanie, A. M. Simbule, a constituit centrul unei controverse diplomatice deoarece în urmă cu 10 săptămîni a declarat că Marea Britanie este „un buldog știrb și umilit", care „dă din coadă în fața lui Ian Smith". Dar Marea Britanie nu este un „buldog știrb" atunci cînd se pune problema înăbușirii mișcării de eliberare națională din Aden. Politica ei de împăciuire față de Smith nu se datorește slăbiciunii ei.

Poporul Zambiei a ajuns însă la capătul răbdării sale. Este neîndoielnic că în curînd Republica Zambia va găsi calea de a arăta clar aceasta cercurilor coloniale și celor ce speră încă în menținerea unei dominații străine în Africa.

De la trimisul nostru Radu Varia

Festivalul Marais

Marais, somptuosul cartier regal și aristocratic al secolului al șaptesprezecelea, inima Parisului pe timpul de glorie al doamnei de Sévigné și unul din puținele locuri care mai păstrează și azi atmosfera și stilul acelei epoci, trăiește o miraculoasă renaștere.

Începînd din 1962, în palatele și grădinile sale se desfășoară în fiecare vară prestigiosul *Festival du Marais*, menit să atragă atenția asupra monumentelor istorice amenințate de uitare și ruină și, cu fondurile obținute, să le restaureze și să le pună în valoare : 35 de spectacole și 10 000 de spectatori în primul an ; 66 de spectacole și 75 000 de spectatori anul trecut ; restaurarea unor minunate portaluri cu frontoane, curți interioare cu portice, fîntîni, bolți și pilaștri — iată un prim bilanț al realizărilor.

Nicăieri, pe aiurea, nu regăsești aceeași certitudine a bunului gust și degajare în crearea capodoperelor, ca în Marais. O sută de palate — „hotels particuliers" —, în ruină sau bine conservate, evocă, într-adevăr, una din epocile de culme ale artei de a construi. Cîteva au devenit muzee, iar cele mai multe s-au văzut abandonate meșteșugurilor și comerțului : firma unui atelier de tîmplărie sau fier forjat, scrisă pe o poartă „Louis XIV" e, în Marais, un lucru obișnuit.

Place des Vosges, cu cele treizeci și opt de pavilioane din cărămidă și piatră cioplită, ridicate pe arcade de-a lungul unui pătrat cu latura de 140 m, păstrează intactă amprenta epocii lui Henric al IV-lea, evocînd umbre ilustre, de la Richelieu și doamna de Sévigné pînă la Alphonse Daudet și Victor Hugo. Ludovic al XIII-lea călare, și pe soclu de marmură, instalat în mijlocul pieței își împrumută umbra ilustră mamelor care-și supraveghează copiii, ce închipuie un galop din alte timpuri.

Dar Marais-ul nu se destăinuie decît pe alocuri atît de ușor. Place des Vosges, bisericile Saint Gervais, Saint-Paul și Temple (ridicată în 1270) sînt pentru iubitorul de artă fericite excepții, pentru că îi stau cu ușurință la îndemînă. Vechile palate și grădinile lor sînt însă mai totdeauna ascunse cu discreție de zidurile înalte ce au văzut odată pelerinaje de trăsuri, ovații populare, dueluri în plină zi, lovituri de pumnal sub clar de lună, iubiri ilustre și asasinate istorice.

Iată Palatul Carnavalet — muzeul de istorie al orașului ; iată Palatul Arhivelor, a cărui curte interioară este unul din cele mai frumoase ansambluri de acest fel din Paris, ridicat pe locul unde în 1407 a fost asasinat ducele de Orléans și unde Beaumarchais ar fi scris „Nunta lui Figaro". Sau faimoasele palate ce găzduiesc în fiecare seară, în saloane sau în curțile interioare Festivalul Marais : Hotel de Bauvais, ridicat de camerista Anei de Austria, în 1655, din fondurile obținute printr-o intrigă, în care era implicat tînărul Ludovic XIV ; Hotel de Rohan, înălțat la începutul secolului al optsprezecelea în apropierea vechiului „Théâtre du Marais" unde, în 1636, ar fi avut loc premiera „Cidului" de Corneille, Hotel de Sully, Hotel d'Aumont...

Pe lîngă frumusețea plină de farmec a vechilor străzi și a capodoperelor de arhitectură, Marais ascunde și o mare frumusețe vie : aceea a grădinilor din curțile interioare ale palatelor. Ca și arhitectura, pe care o prelungește în natură, arta grădinilor a atins aici, în Marais, mai ales în a doua jumătate a veacului al 17-lea, treapta unei arte intelectuale, rațională și logică. Orgolioasă și voluntară, ca și arhitectura princiară, ea încîntă nespus de mult spiritul și ochiul, lăsîndu-ne să înțelegem că artiștii grădinilor cunoșteau pe atunci secretul că natura e întotdeauna mai frumoasă decît arta și că geniul le îngăduia să împrumute din artă numai ce putea să pună mai bine în valoare frumusețea naturii.

Serile, aceste palate, grădini și vechi biserici din Marais, luminate feeric, găzduiesc spectacolele festivalului. Stagiunea actuală cuprinde reprezentații cu *Triumful dragostei* de Marivaux, *Eupalinos sau arhitectul*, *Sufletul dansului* de Valéry, *Ucigaș fără simbrie* de Eugen Ionescu, *Antigona* de Sofocle în adaptarea lui Brecht, *Baletul Operei din Novosibirsk*, un recital Juliette Gréco, recitaluri Bach la orga bisericii St. Gervais, concerte Stravinsky, Monteverdi și Telemann, Stockhausen, Xenakis. Clasicul și modernul se întîlnesc, cu aureola marii arte de creație și interpretare.

Cea mai spirituală reprezentație pare să fi fost în acest an *Triumful dragostei*.

Ingeniozitatea punerii în scenă, pe fundalul alb al palatului, spontaneitatea, marea artă a comediei pe care o au toți interpreții (Maria Casarès în rolul prințesei, Jean Vilar în rolul filozofului), ritmul foarte susținut care nu te lasă să reflectezi la naivitatea unor situații, în fine fantezia costumelor și veselia de cea mai bună speță care contaminează publicul sînt numai cîteva calități ale acestui spectacol.

Un experiment încununat de succes l-a constituit reprezentarea operei *Combattimento* de Monteverdi, de la nașterea căruia se împlinesc tocmai 400 de ani. Interpretarea muzicii a revenit celui mai bun ansamblu monteverdian, *Societa cameristica di Lugano*, dirijată de Edwin Loehrer, iar dansatorii care evoluau pe scenă, în acest balet-cantată, cu farmecul unui concert de madrigale, nu erau alții decît Claire Motte și Jean-Pierre Bonnefous, cei mai buni balerini din Franța.

Paris, iulie

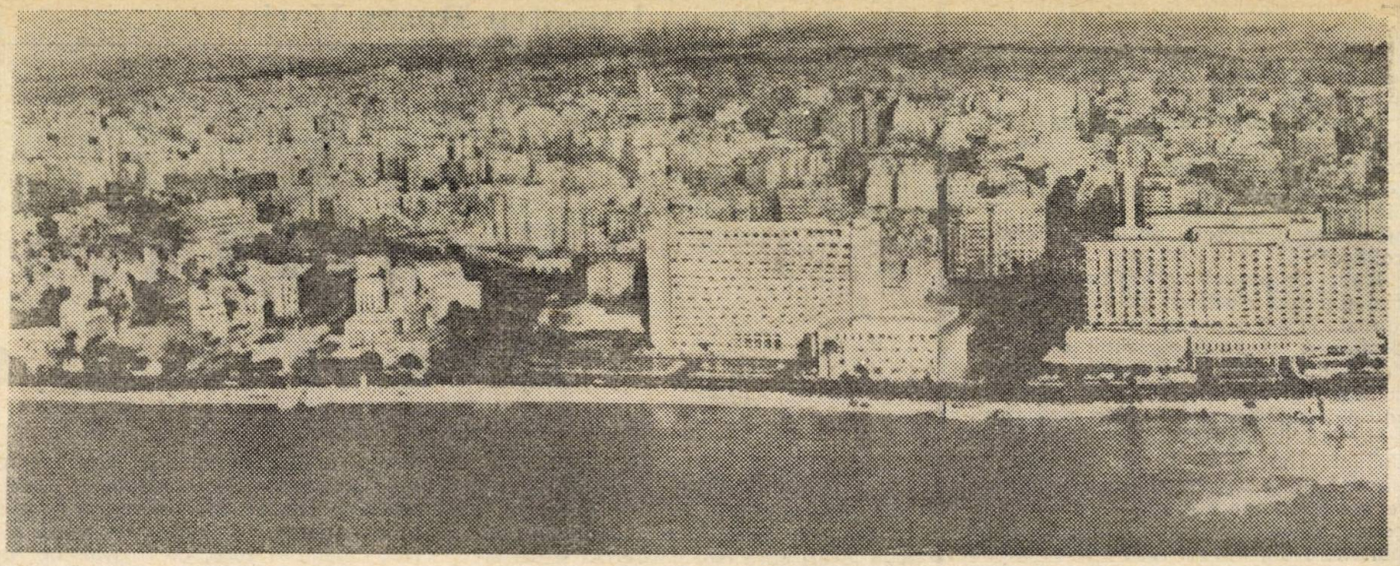

reportaj pe glob

„A PATRA MARE PIRAMIDĂ“

Republica Arabă Unită sărbătorește la 23 iulie 15 ani de la victoria revoluției care a dus la înlăturarea impopularului regim monarhist — act cu profunde rezonanțe, ce a deschis o nouă pagină în istoria multimilenară a Egiptului. În acești 15 ani, poporul țării Nilului a obținut realizări remarcabile în eforturile sale îndreptate spre crearea și consolidarea economiei naționale, spre continua dezvoltare a științei și culturii.

Poporul român urmărește cu profundă simpatie și dă o înaltă apreciere transformărilor structurale petrecute în R.A.U. în anii care s-au scurs de la abolirea monarhiei, luptei poporului egiptean pentru apărarea independenței și suveranității țării sale, pentru afirmarea ființei sale naționale ; poporul nostru prețuiește poziția antiimperialistă și anticolonialistă a R.A.U. care se opune imixtiunii imperialiste — sursă permanentă de încordare în regiunea Orientului Apropiat.

„Poporul român — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R. — sprijină lupta dreaptă a popoarelor arabe pentru apărarea independenței și cuceririlor lor democratice și sociale, pentru realizarea aspirațiilor lor de unitate națională“.

Schimburile de vizite între oamenii politici din Republica Arabă Unită și Republica Socialistă România efectuate în ultimii ani, acordurile care constituie un cadru prielnic pentru schimbul reciproc de valori materiale și spirituale, sînt manifestări care confirmă o dată mai mult caracterul prietenesc și de colaborare al relațiilor — de îndelungată tradiție — dintre cele două țări.

Trei dimensiuni ale civilizației egiptene de azi — modernul, anticul și orientalul — se constituie în întruchipări pe care le descoperi uimit în orice ceas, la fiecare kilometru parcurs. Osmoza lor se realizează pînă la măruntul detaliu cotidian.

Principala gară a capitalei, clădire modernă din beton și sticlă, poartă numele lui Ramses II. Ofrandă a tehnicii moderne, fumul trenurilor care vin și pleacă învăluie statuia colosală din granit roșu a faraonului transportată aici din umbra palmierilor de la Memphis unde, în templul lui Ptah, și-a dormit, de milenii, somnul...

Seara, pe străzile mai liniștite ale orașului, la porți, bărbați învești mîntați în tradiționala îmbrăcăminte a arabilor, lungă și largă, *galabieh*, stau pînă la ore tîrzii în fața narghilelei și ascultă la un tranzistor minuscul programele postului de radio Cairo...

Am aflat că dacă în regiunea Gianaclis, la sud de Alexandria, în plin pustiu, se întind podgorii care dau vinuri mult apreciate (unul din sortimentele cele mai bune se cheamă Omar Khayam), minunea se datorește faptului că egiptologii au descifrat viticultorilor textele hieroglifice cuprinzînd toate explicațiile ce fac posibil ca vinul să țîșnească din deșert.

Cu cei peste 3 milioane de locuitori ai săi, Cairo își asigură supremația în privința numărului populației între orașele continentului african. Capitala R.A.U. este în același timp unul din principalele obiective turistice ale Africii. Dacă, imprudent, înainte de a-ți propune să treci la vizitarea orașului ai consultat ghidul turistic cu credința că el te va ajuta să-ți întocmești mai ușor programul, riști să te alegi doar cu slaba consolare pe care ți-o oferă și anume, că nici pentru un locuitor al capitalei egiptene parcurgerea tuturor obiectivelor demne de luat în seamă ale orașului său natal nu este un lucru ușor.

O cutumă turistică pretinde că rezolvă încurcătura stabilind oarecari „priorități“: sfinxul, piramidele, Muzeul de arheologie, Muzeul agriculturii, turnul orașului, Universitatea și moscheea Al Azhar, bazarul Khan Khalil, insula Zamalek...

Dar, de pildă, la Muzeul de arheologie în cîteva ore ai de parcurs 60 de secole de civilizație. Egiptul contemporan — o bișnuiește să se spună — este mostenitorul atît de bogat al civilizației sale străvechi încît ar putea înzestra toate muzeele lumii. Exponatele, de la buchetul de flori și agrafa de păr a faraonitei de acum patru mii de ani, pînă la statuile gigantice de granit te proiectează în „stringentă“ antichitate, și în aceasta constă probabil cel mai mare cîștig. În colțuri slab luminate și — ai impresia — uitate, încerci satisfacția de a descoperi tu însuți, între zeci și zeci de exponate, piese celebre ca „scribul ghemuit“ sau statuia „primarului“ pe care le știi din manualul de istorie antică.

Numele celuilalt muzeu important al capitalei R.A.U. — „al agriculturii“ — poate induce în eroare. Este consacrat în primul rînd evoluției culturii pămîntului în valea Nilului în ultimii șase mii de ani, dar și pescuitului, vînătorii, artei culinare, botanicii, zoologiei etc. În cîteva săli, de pildă, sînt fixați în ace dăunătorii agriculturii — splendide exemplare de fluturi, clasificate în colecții cuprinzătoare și ale căror aripi par a fi atinse de penelul lui Țuculescu.

Din cele peste 500 de moschei ale capitalei egiptene, ale căror minarete în

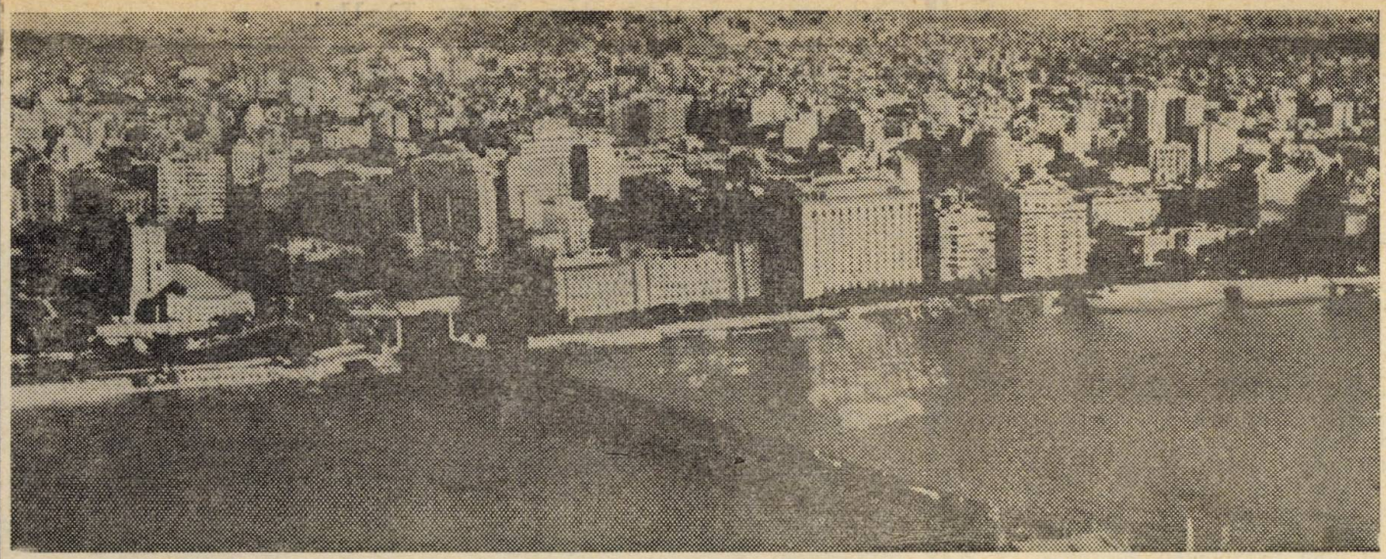

Nilul — axa capitalei egiptene

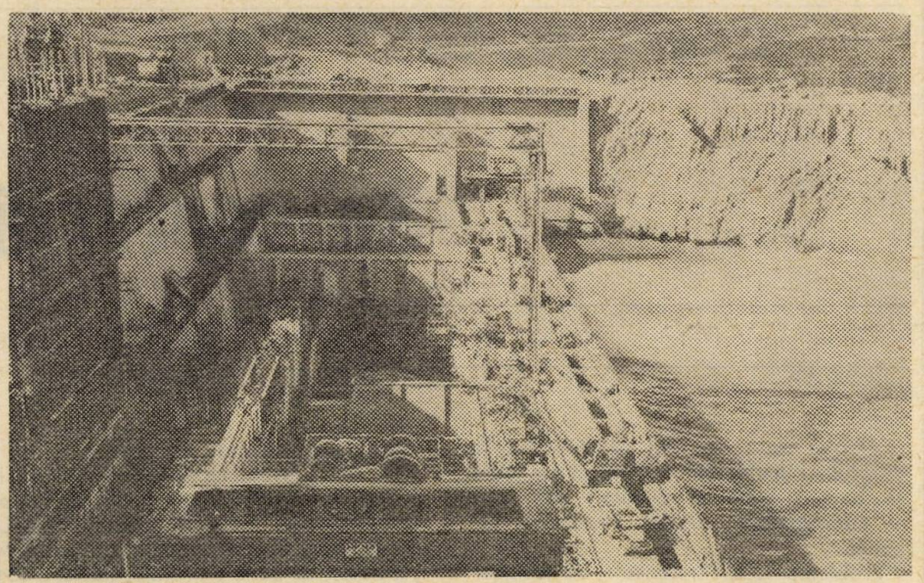

Barajul și hidrocentrala de la Assuan

formă de bulb punctează pretutindeni cerul veșnic senin, încerci să le vezi în primul rînd pe cele construite de califul El Hakim (personajul medieval care își trimitea gărzile să ucidă pe cei ce mîncau blestemata „mouloukia" gătită cu usturoi) sau Mohamed Ali ca și celebrele moschei Ibn Touloun și Al Azhar.

Lîngă moscheea Al Azhar și universitatea cu același nume (tradiționalul locaș de învățătură al lumii musulmane, unde alături de teologie, științele moderne pătrund tot mai mult) se află cel mai pitoresc loc al orașului — bazarul Khan Khalil. Aici, în nenumăratele prăvălioare dispuse într-o rețea complicată de străduțe, pasaje și fundături care par să nu se fi schimbat substanțial de secole, se vinde și se cumpără o gamă apreciabilă de produse : obiecte de aur și argint și ouă de struț, mirodenii și vase de ceramică, papuci și casete de fildeș, animale împăiate și porțelanuri, covoare și narghilele.

Acesta este Cairo-ul tradițional, căutat și poate supralicitat de turiști. Noua capitală a Republicii Arabe Unite, asupra căreia ai o viziune de ansamblu de la terasa turnului orașului, dă măsura concretă a transformărilor înnoitoare întîlnite oriunde în țară (de altfel în limbajul obișnuit „Misr" desemnează în același timp Egiptul și Cairo). În ultimii 15 ani înfățișarea orașului s-a modificat mult. S-au clădit imobile noi, au fost dărîmate cartiere insalubre, s-au tăiat artere de circulație largi, drepte, s-au amenajat zeci de parcuri. Pe drumul care duce spre piramide — autostradă modernă — a apărut de cîțiva ani un cartier complet nou.

Prima confruntare cu piramidele — te sfătuiesc de obicei cei ce le-au văzut — trebuie să se producă seara, în semiobscuritate. Probabil că recomandarea provine, între altele, din convingerea că ziua proporțiile piramidelor (cea mai mare, a lui Keops, are înălțimea de 146 m) nu mai pot impresiona atît de mult ochiul blazat al omului modern, obișnuit cu construcțiile arhitecturale ale secolului 20. Eroare, căci impresia se menține la fel de puternică și ziua, în plin soare ; sentimentul masivității giganților de granit copleșește într-o asemenea măsură, încît, datorită ei, aproape nu poți realiza că este vorba de creații ale omului și înclini să crezi mai curînd, în ciuda formelor geometrice perfecte, că te găsești în fața unor elemente naturale.

Întîmplarea a făcut ca și prima întîlnire cu „cea de a patra mare piramidă", cum este denumit barajul de la Assuan, să aibă loc noaptea. Luminile Assuanului, care împînzesc o zonă vastă, dau o imagine cuprinzătoare asupra proporțiilor ample ale șantierului de la Saad Al Aali. Sînt elocvente, în acest sens, cîteva cifre, adeseori citate, pe bună dreptate, prin raportare la elemente similare ale piramidei lui Keops. Înălțimea barajului — 111 m (a piramidei — 146 m), lărgimea bazei — 1 000 m (a piramidei — 230 m), material de construcție — de 16 ori volumul marii piramide ; mîna de lucru — 26 000 de muncitori, peste 8 000 ingineri (la ridicarea piramidei — 100 mii de lucrători), durata execuției — 12 ani (a piramidei — 20 ani).

În dimineața următoare traversăm, pe autostrada modernă de 17 km care leagă Assuan-ul de șantierul hidrocentralei, un peisaj lunar al cărui unic element îl constituie blocurile imense de granit încremenite în poziții bizare, care sfidează legile cele mai elementare ale echilibrului. Animația șantierului — furnicar de oameni și mașini care se întinde pe zeci de kilometri — nu conține, deși lucrările cele mai spectaculoase legate de devierea temporară a apelor fluviului, iar apoi de înălțarea barajului, sînt pe terminate. Ne interesăm de stadiul lucrărilor.

— Pînă acum, ne informează un inginer, au fost executate cam 85 la sută din lucrările de construcție a barajului. Către sfîrșitul lui 1967 primele turbine vor începe deja să producă energie, iar în 1970 hidrocentrala va funcționa cu întreaga sa capacitate. Cele 12 generatoare ale sale vor furniza anual 10 milioane kWh, adică dublul cantității de energie produse astăzi în țară.

Consecințele ridicării barajului și ale instalării hidrocentralei — de ordin național — se referă în primul rînd la posibilitatea creării unor industrii noi, la creșterea suprafeței arabile a țării (cu o treime), la ameliorarea navigației fluviale, la asigurarea locului de muncă pentru sute de mii de muncitori. Motive suficiente pentru ca astăzi „gigantul de pe Nil" să reprezinte simbolul eforturilor cheltuite de poporul R.A.U. pentru dezvoltarea și înflorirea patriei sale.

În urmă cu șapte ani, cu cîteva minute înainte de a amorsa fitilul primei încărcături de exploziv, inaugurale, care avea să arunce în aer 20 000 mc de granit, președintele Nasser făcea o comparație, reluată de atunci în repetate rînduri : „Vechii egipteni construiau pira-

Corneliu VLAD

→

mide uriașe pentru a-și înmormînta regii. Noi construim azi piramide pretutindeni în țară, pentru ca, prin ele, poporul să trăiască mai bine". Pentru un reporter consultarea colecției pe o perioadă mai îndelungată a cîtorva din ziarele țării vizitate este întotdeauna un lucru profitabil iar dacă, mai ales, călătoria e scurtă, operațiunea se impune ca o obligație.

Ziarele egiptene acordă o atenție deosebită problemelor privind dezvoltarea economică a țării.

— Este poate cea mai tînără „tradiție" a presei noastre, încetățenită în acești 10—15 ani, îmi spune un coleg egiptean căruia îi împărtășesc remarca. În ultima vreme — adaugă el — preocuparea ziarelor noastre pentru problemele economice s-a intensificat, îndeosebi din septembrie 1966, cînd s-au anunțat prevederile planului național de dezvoltare pe următorii 7 ani.

Ziariștii din Cairo m-au informat că, spre deosebire de anii care au urmat revoluției din 1952 cînd în centrul atenției s-a aflat dezvoltarea agriculturii și a industriei ușoare, elementul nou al planului pe 1966—1972 îl constituie tocmai importanța acordată dezvoltării industriei grele, apreciată drept cea mai temeinică bază pentru asigurarea independenței economice a țării.

Ținînd seama de faptul că astăzi cea mai mare parte a populației țării se ocupă cu agricultura, iar lipsa de pămînt a fost întotdeauna o problemă pentru locuitorii văii Nilului, autoritățile egiptene își îndreaptă atenția către dezvoltarea industriei pentru ca, în acest fel, să se poată procura mijloace de existență sutelor de mii de oameni care iau anual drumul orașelor.

Punînd în centrul sarcinilor noului plan accelerarea procesului de industrializare, statul egiptean acordă o atenție deosebită folosirii raționale a resurselor și a cadrelor, creșterii calificării muncitorilor și specialiștilor, introducerii progresului tehnic și realizării de economii maxime în consumul de materiale.

Odinioară țară înapoiată economic și social, cu o monocultură de bumbac și o structură predominant feudală, R.A.U. s-a angajat în ultimii ani pe calea dezvoltării industriale și a planificării economice.

Pentru realizarea obiectivelor politicii economice ale guvernului de o mare importanță este faptul că astăzi sectorul de stat a devenit predominant în economie. Ca rezultat al unor măsuri treptate pe calea naționalizării, inițiate în 1956, statul a limitat serios influența capitalului străin și a preluat principalele mijloace de producție. Astăzi, sectorul economic de stat cuprinde aproape întreaga industrie grea, ramuri importante ale industriei ușoare, transportul și comunicațiile, finanțele, sistemul bancar, o mare parte a comerțului exterior (întregul import și 75 la sută din export), sectoare importante ale comerțului interior.

Din localitatea Helouan, cetatea industriei grele egiptene, renumită în trecut doar ca stațiune balneară, se zăresc la orizont piramidele Dahchour, Abou Sir, Sakoarah. Un fotoreporter care ar descoperi unghiul de unde poate prinde deopotrivă în cadrul obiectivului său silueta modernă a marilor furnale și linia, estompată de depărtare, a piramidelor, ar realiza o imagine definitorie pentru una din trăsăturile specifice ale Egiptului contemporan. Ar fi o expresie sugestivă a eforturilor nobile ale unuia din vechile popoare ale lumii, angajat în lupta pentru recîștigarea timpului pierdut, pentru integrarea sa armonioasă în contextul civilizației secolului 20.

Corespondență din New Delhi

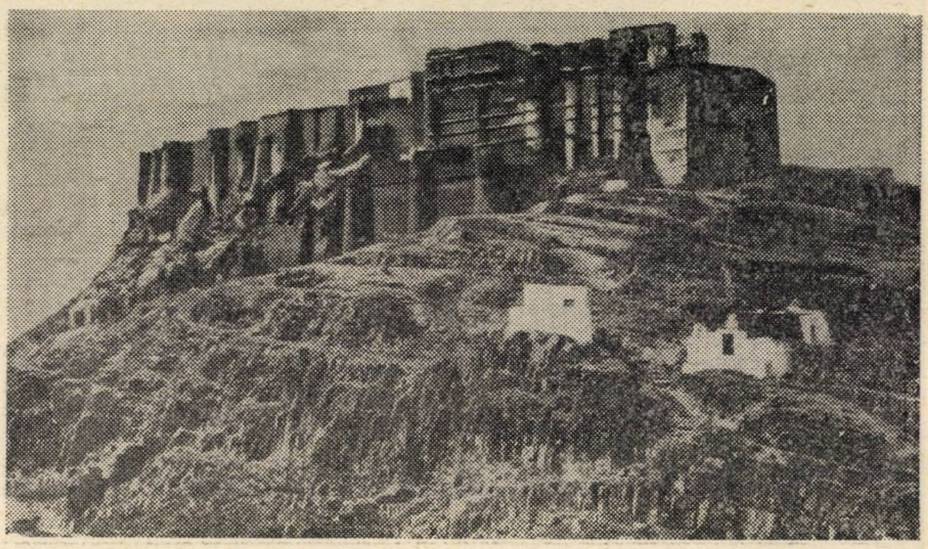

Pe creasta unor munți arizi, tînărul maharadjah din Jodhpur posedă un palat-fortăreață cu 400 de încăperi

Se contestă

H. K. Vyas

Atenția s-a concentrat din nou asupra problemei multiplelor privilegii de care se bucură foștii conducători ai Indiei — maharadjahii, rajahii, nawabii și nizamii.

Problema fusese relansată de Comitetul de lucru al partidului Congresului, în baza unei note pregătite de Shri Atulya Ghosh. În cursul unei întruniri care a avut loc în luna mai anul acesta, Comitetul de lucru hotărîse ca trezoreriile particulare (listele civile ale maharadjahilor) să continue mai departe, dar ca toate celelalte privilegii să fie desființate. Se pare însă că membrii partidului Congresului nu au fost satisfăcuți de această hotărîre. Problema a fost deci din nou ridicată pe calea unui amendament prezentat de liderul partidului Congresului din Maharasthra, Mohan Dharia, la recenta întrunire a organismului partidului Congresului, cunoscut sub denumirea de Comitetul partidului Congresului pentru întreaga Indie, care reprezintă cea mai înaltă autoritate între sesiunile partidului. Amendamentul prevedea încetarea existenței trezoreriilor particulare și ale tuturor celorlalte privilegii de care se bucurau foștii conducători. Amendamentul a fost adoptat. În felul acesta, partidul Congresului își stabilește în mod oficial poziția de a obliga Comitetul să accepte aceste măsuri și, cum este și natural, problema se pune acum cu deosebită acuitate guvernului central.

Problema trezoreriilor particulare și a altor privilegii acordate foștilor conducători datează încă din anii 1947—1948, imediat după proclamarea independenței Indiei. Cînd englezii au părăsit India în 1947, ei au votat în parlamentul britanic o lege cunoscută cu numele de Legea Independenței Indiei. În conformitate cu prevederile ei, toate cele aproximativ șase sute de state din India, teritorii conduse de prinți, au căpătat independență. Fiecăruia din aceste state i s-a dat latitudinea de a se alătura Indiei sau Pakistanului, sau chiar de a rămîne independent. Această inițiativă a avut drept scop să provoace lupte în țară și să dea posibilitate englezilor să „arbitreze". Populația din aceste state se revolta; puternice mișcări populare se dezvoltau în fiecare stat împotriva conducerii autocrate a rajahilor. Dacă liderii partidului Congresului — de guvernămînt — s-ar fi raliat atunci acestor mișcări populare, ei ar fi putut să rezolve poate întru totul și definitiv problema rajahilor și să înlăture acest abces al feudalismului din India. Dar guvernul central al partidului Congresului a aplicat o politică diferită.

Guvernul a început negocieri cu acești conducători. Ei au fost „convinși" să se alăture Indiei și să renunțe de bunăvoie la situația lor de conducători. În schimbul acestor renunțări, li s-au acordat numeroase privilegii. Unul din aceste privilegii îl constituie acordarea unei sume anuale cunoscute sub numele de trezorerie particulară, sume scutite de orice impozite. Li s-a admis să păstreze toate obiectele ornamentale de aur, diamantele, ca fiind proprietate personală; de asemenea, tot ca proprietate personală, ei au putut să-și păstreze automobile, palate, forturi și chiar teritorii. În afară de

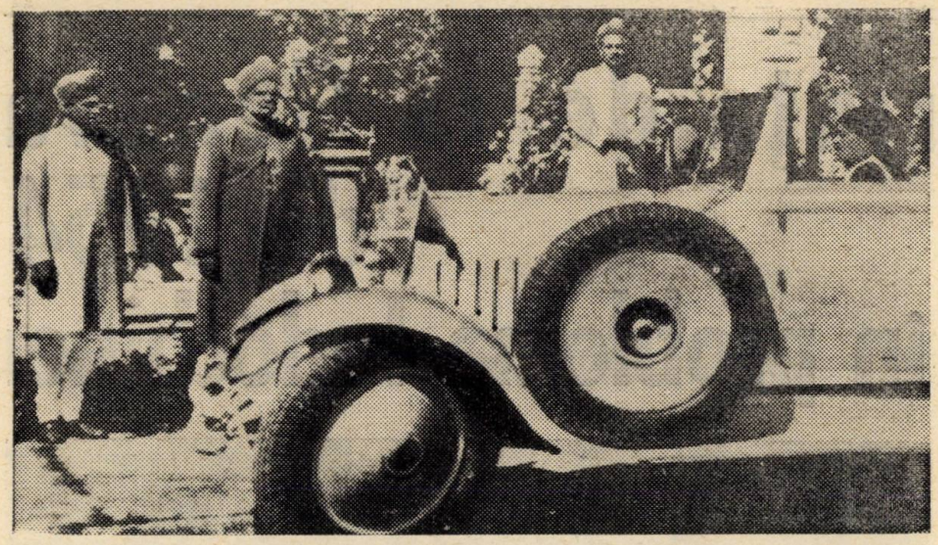

Maharadjahul din Barathpur și-a comandat un automobil în întregime din argint masiv

privilegiile maharadjahilor

toate aceste bunuri și bogății fabuloase, li s-au mai acordat dreptul la asistență medicală gratuită, scutirea de impozitul pe venituri și de impozite locale, întreținerea de gărzi pe cheltuiala statului și, în multe cazuri, aprovizionarea gratuită cu apă și electricitate.

Toate aceste concesii și privilegii, care au însemnat o grea povară pentru slabele resurse ale țării, au dat posibilitate acestor conducători să-și mențină statutul și imensele lor averi ca și influența în viața politică a țării. Privilegiile lor au fost înscrise în Constituția Indiei începînd din 1950.

Pînă în 1956, numeroși dintre foștii conducători au fost făcuți guvernatori ai diferitelor state, fiind „adoptați" de partidul Congresului. Mulți dintre ei au fost miniștri în guvernele statelor și continuă să ocupe încă astfel de posturi. Chiar și în guvernul central, unii dintre ei ocupă posturi de ministru.

Începînd din 1963, unii dintre acești privilegiați s-au îndreptat și spre alte partide, în special spre partidele Swatantra și Jan Sangh.

Actualmente, în întreaga țară există aproximativ 600 de prinți. Dintre aceștia, aproximativ 300 provin din trei state — Rajasthan, Madhya Pradesh și Gujrat. În total, acești 300 de prinți primesc — sub formă de sume datorate trezoreriei lor particulare — aproximativ 2,75 crores de rupii (27,5 milioane) pe an. Pe lîngă aceasta, ei mai obțin și alte privilegii.

Imediat după adoptarea rezoluției menționate de către Comitetul partidului Congresului pentru întreaga Indie, s-au diferențiat două poziții, diametral opuse. Una dintre ele a fost ca, avînd în vedere necesitatea modificării Constituției, partidul Congresului să solicite sprijinul opoziției de stînga (în special al comuniștilor, socialiștilor etc.) pentru a se obține majoritatea necesară. Alta — aparținînd elementelor din sînul Congresului, apropiate de feudali, a afirmat că această lege a fost adoptată de Comitetul partidului Congresului pentru întreaga Indie la sfîrșitul sesiunii, adică atunci cînd erau prezenți un număr redus de membri și că o asemenea măsură este de natură să zdruncine situația partidului Congresului în Gujrat și Madhya Pradesh.

Primul ministru al statului Madhya Pradesh, Shri D. P. Mishra, vorbind cu prilejul unei conferințe a ziariștilor, a sugerat că partidul Congresului ar trebui să acționeze în mod precaut, căci desființarea trezoreriilor particulare ar însemna o încălcare a unor angajamente luate. Liderul de dreapta Shri Morarji Desai a declarat, de asemenea, într-un mod reținut, același lucru, în mod public. Nu este curios faptul că Desai, aparținînd partidului Swatantra, a adoptat și el poziția că desființarea trezoreriilor particulare va însemna o încălcare a angajamentelor ; toți sprijinitorii elementelor feudale, indiferent din ce partid fac parte, duc o campanie fățișă împotriva hotărîrii adoptate de Comitetul partidului Congresului pentru întreaga Indie.

În ce privește partidele de stînga, ele au salutat această hotărîre. Comuniștii și socialiștii au declarat în mod fățiș că vor vota în favoarea unei asemenea modificări a Constituției.

Declarațiile prinților din partidul Congresului și ai unor lideri ai acestui partid, ca, de exemplu, Mishra și Morarji Desai, dovedesc însă că această rezoluție a Comitetului partidului Congresului pentru întreaga Indie are de întîmpinat multe dificultăți pentru a fi tradusă în practică.

reflector

MĂSURILE FINANCIARE ALE GUVERNULUI R.F.G.

Într-o ședință care a avut loc săptămîna trecută la Bonn, miniștrii economiei și ai finanțelor precum și reprezentanții guvernelor de land s-au declarat de acord cu propunerile guvernului privind punerea în aplicare a unui program de investiții în valoare de 5,2 miliarde mărci. În același timp, guvernatorul Băncii Federale, Karl Blessing, a promis sprijinul său pentru finanțarea acestui program. Măsurile preconizate de guvernul federal sînt menite — potrivit ziarului „Neue Zürcher Zeitung" —să „asaneze finanțele țării" și, implicit, să înviroreze activitatea economică.

Cu prilejul ședinței amintite, în urma unor discuții pe care cancelarul federal le-a avut cu reprezentanții landurilor, a fost luată o hotărîre cu privire la stabilirea legislației în legătură cu politica financiară pe termen mijlociu pe care guvernul federal va încerca să o urmeze în următorii ani. Într-o recentă cuvîntare radiotelevizată, cancelarul K. G. Kiesinger, referindu-se la măsurile ce vor fi luate în vederea redresării situației economice a țării, a arătat că pentru prima oară în „istoria finanțelor țării" va fi elaborat un plan financiar eșalonat pe mai mulți ani.

Cancelarul a expus principalele puncte ale programului elaborat de guvern în vederea „însănătoșirii" economiei vest-germane, exprimîndu-și convingerea că măsurile ce vor fi luate în domeniul impozitelor vor pune capăt actualului „haos financiar". După cum remarcă ziarul „Neue Zürcher Zeitung", în discursul său, cancelarul s-a ocupat foarte puțin de cheltuielile pentru apărare, accentuînd chiar că nu se pune problema unei reduceri a efectivelor Bundeswehrului.

O UZINĂ DE CREIERE ELECTRONICE LA „TOULOUSE"

Delegatul guvernului francez pentru informatică, Robert Galley, a anunțat recent că la Toulouse-Le-Mirail va începe construirea unei uzine producătoare de creiere electronice. Intențiile constructorilor uzinei sînt de a desface aceste produse — creiere electronice de proporții mijlocii — nu numai în țările Pieței comune, ci în întreaga Europă.

O STATISTICĂ A CAUZELOR MORTALITĂȚII

Centralizînd datele primite din peste o sută de țări, Organizația Mondială a Sănătății a stabilit următoarea clasificare a cauzelor mortalității în lume :

În țările industrializate : 1) bolile de inimă — 32,5% din totalul deceselor ; 2) cancerul — 18,5% ; 3) accidentele de circulație și de muncă.

În țările nedezvoltate : 1) bolile infecțioase și parazitare ; 2) gripa și pneumonia.

După vîrstă, cele mai multe decese revin astfel :

1—4 ani, cauza numărul unu — accidente (32%) ;

5—14 ani, aceeași cauză (43%) ;

15—44 ani : 1) accidentele (27%) ; 2) cancerul (19%) ;

45—64 ani : 1) cancerul (30%) ; 2) apoplexia și accidentele (13%) ;

peste 65 de ani : 1) bolile de inimă (36%) ; 2) gripa și pneumonia.

Conferința de la Geneva din 1954 în problema Indochinei

La 21 iulie se împlinesc 13 ani de la semnarea acordurilor de la Geneva în problema Indochinei. Timp de peste două luni, în condițiile obstrucțiilor ridicate de unele cercuri conducătoare occidentale, în primul rînd ale Statelor Unite, interesate în continuarea și amplificarea războiului, s-a căutat cu răbdare o soluție reciproc acceptabilă care să garanteze pacea și securitatea în această regiune. În cele din urmă, rațiunea a ieșit victorioasă — Conferința a adoptat documentele corespunzătoare.

Declarația de încheiere a conferinței, ca și celelalte documente, conține prevederi deosebit de importante. Ea menționează, printre altele, faptul că încetarea operațiunilor militare „va da Cambodgiei, Laosului și Vietnamului posibilitatea de a-și îndeplini și pe viitor rolul în comunitatea pașnică a națiunilor, în mod absolut independent și suveran". Ea prevede măsuri ca interzicerea introducerii de trupe străine, de orice fel de arme și muniții. Cele trei țări urmau să nu participe la nici un fel de alianță militară, pe teritoriul lor să nu fie create baze militare ale unor puteri străine ; documentele subliniau respectarea independenței și integrității teritoriale a celor trei state.

Dacă litera și spiritul acestor acorduri ar fi fost respectate, evoluția evenimentelor în sud-estul asiatic s-ar fi înscris pe altă linie. Dar încălcarea acestora și trecerea S.U.A. la o agresiune brutală împotriva poporului vietnamez — din nordul și sudul țării — au readus atmosfera de neliniște și încordare în această regiune, creînd o gravă primejdie pentru cauza păcii.

Lupta poporului vietnamez pentru libertate și independența patriei sale provoacă admirația întregii omeniri. Popoarele sînt solidare cu obiectivele sale juste.

Rezolvarea problemei vietnameze presupune să se țină seama de prevederile fundamentale ale acordurilor de la Geneva — asigurînd neamestecul în treburile interne ale poporului vietnamez și ale celorlalte popoare din Indochina, garantîndu-se dreptul inalienabil al poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta.

În acest număr și în numărul următor al revistei sînt reconstituite, pe baza memoriilor publicate de fostul președinte Eisenhower, de fostul prim ministru Eden, de fostul premier francez Laniel, de generalul Navarre precum și a presei vremii, încercările diplomației americane de a împiedica și apoi sabota Conferința de la Geneva.

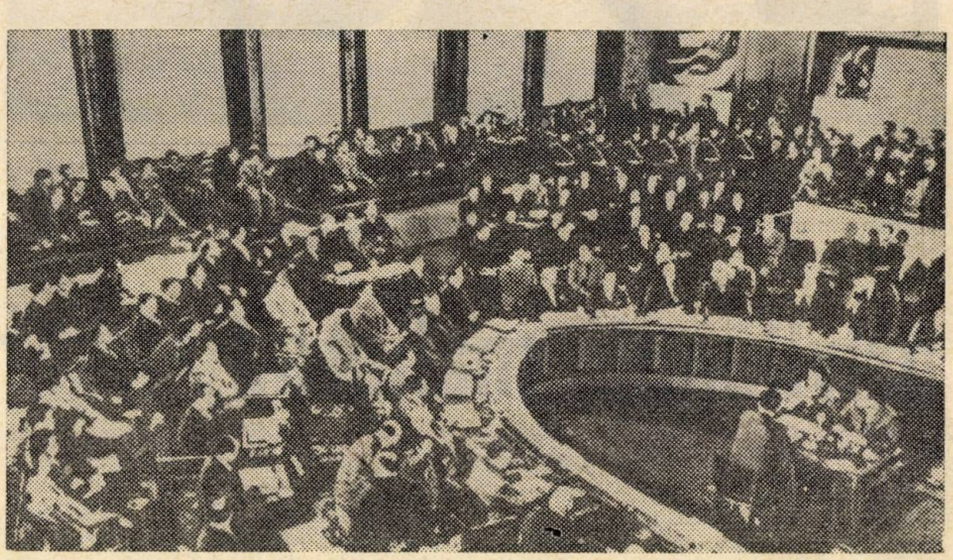

Geneva, 1954. Conferința în problema Indochinei

La mijlocul primăverii reci a anului 1953, în martie, iahtul prezidențial Williamsburg cobora lin pe Potomac. Cursa avea să se termine la Mount Vermon. Aparent era vorba de una din numeroasele croaziere pentru oficialitățile Casei Albe. De fapt, la bordul iahtului prezidențial se desfășura o primă rundă (dintr-o serie îndelungată) de tratative care aveau să-și pună amprenta asupra relațiilor internaționale. În cabinele luxoase se scria un capitol din preistoria actualului război dus de S.U.A. în Vietnam. În întortocheatele culise diplomatice, Casa Albă, Departamentul de Stat și Pentagonul încercau să înțeleagă flăcările care mai mocneau ale războiului Franței în Indochina.

În acea zi de martie, președintele Eisenhower, însoțit de nelipsitul titular al Departamentului de Stat, John Foster Dulles, și de o suită de experți și colaboratori, avea ca oaspeți pe René Mayer, primul ministru francez, și Georges Bidault, ministrul de externe. Ei au fost invitați la Washington pentru ceea ce era numită în mod neoficial „o dublă lovitură de biliard". „Speram — mărturisea președintele Eisenhower — că această reuniune va permite ca Statele Unite să obțină acordul Franței în ce privește Comunitatea Defensivă Europeană și războiul din Indochina". Deci, două din problemele care au dominat scena diplomatică mondială în anii 1953 și 1954. La Washington, calculul era simplu : Parisul celei de a IV-a republici cu instabilitatea, devenită cronică, a guvernelor sale, nu putea fi decît interesat într-o prezență militară americană sau chiar într-o „predare" a ștafetei în Indochina. Dar, bineînțeles, se aștepta oarecum momentul propice, respectiv ca lucrurile să meargă mai prost pentru corpul expediționar francez condus de generalul Navarre...

Secret pentru francezi

La începutul anului 1954, generalul Ely, șeful statului major francez, și generalul Valluy sînt invitați la Washington. Aci ei se întîlnesc cu amiralul Radford și cu secretarul de stat Dulles. Militarii francezi erau purtătorii unui raport cunoscut prea puțin chiar la Paris, prezentarea lui în fața cabinetului fiind refuzată sub motivul că trebuie „ținut secret". În schimb, el urma să fie supus examinării oficialităților americane. Planul Pleven, cum era el numit, mergea în întîmpinarea intențiilor americane de a trimite trupe în Indochina. Dulles elaborează un memorandum special privitor la întrevederile sale cu militarii francezi : „Am gîndit că este oportun să reamintesc prietenilor noștri francezi că, dacă Statele Unite își transferă steagul și propriile lor forțe armate — terestre, navale și aeriene — în războiul din Indochina, prestigiul S.U.A. va fi angajat la un astfel de nivel încît va trebui să obținem victoria. Nu ne putem permite să punem în joc prestigiul Statelor Unite și să suportăm o înfrîngere..."

În același timp Dulles acționa și în cealaltă direcție, a paravanului necesar acțiunilor americane. La 28 martie el ia cuvîntul la Clubul reprezentanților presei străine acreditați în Statele Unite, dis-

cursul fiind radiodifuzat. „Situației din Asia — afirmă secretarul de stat — trebuie să i se facă față în cadrul unei acțiuni comune..." La Londra s-a înțeles ce anume sugerau americanii. Eden dorește însă precizări și îi trimite la 1 aprilie ambasadorului său în Statele Unite — Roger Maykins — o scrisoare în care, printre altele, îi exprimă neliniștea față de intențiile americane.

Eisenhower îi scrie lui Churchill

În acele zile de început de aprilie, la Washington s-a căutat în primul rînd să se obțină o asociere a Londrei la planul acțiunilor unite. La 4 aprilie Eisenhower îi adresează lui Winston Churchill o scrisoare în problema Indochinei. „Înfrîngerea Franței în Indochina — scria Eisenhower — va face ca poziția noastră strategică mondială, ca și a voastră, împreună cu alterarea raportului de forțe în Asia și Pacific, să devină dezastruoasă și, o consider, inacceptabilă, atît pentru dv. cît și pentru mine... Aceasta ne-a determinat să considerăm că situația din Asia de sud-est impune din partea noastră hotărîri urgente, grave și de anvergură". În mod concret, Eisenhower propune elaborarea „unei noi grupări sau coaliții ad-hoc. Mă gîndesc — scria el — la țările noastre, la Franța, statele asociate, Australia, Noua Zeelandă, Tailanda, Filipine..."

Lanțul presiunilor continuă. La 6 aprilie, Aldrige, ambasadorul american la Londra, cere o audiență la Foreign Office pentru a expune din nou punctul de vedere american.

Londra a găsit, în principiu, atrăgător proiectul participării la o grupare militară a cărei arie să fie extinsă din Asia de sud-est pînă în Pacific. Eden, cel puțin, saluta propunerea americană întrucît aceasta, după propria sa expresie, „contribuia la securitatea Malayiei și Hongkong-ului, înlătura anomalia existentă prin neincluderea Angliei în pactul ANZUS". Dar, deși oficialitățile engleze vedeau în planul american un fel de „plan de reparații" pentru influența engleză în această zonă, rezervele erau la fel de mari.

Churchill răspunde la scrisoarea lui Eisenhower arătînd că propunerea americană ar urma să fie discutată la 12 aprilie cînd Dulles anunțase că va sosi la Londra. Churchill nu a spus însă totul. Restul l-a transmis Eden ambasadorului englez la Washington, căruia i s-a pus în vedere să nu-și asume nici un fel de angajament care ar putea constrînge Anglia să ia parte la planul de acțiuni comune. „Eram convins — declara Eden — că nu trebuie să îngăduim să ne lăsăm atrași la măsuri nefaste cu caracter militar".

La 11 aprilie Dulles sosește la Londra. În seara aceleiași zile are loc o primă întrevedere neoficială, după dineul oferit la ambasada americană. Dulles a prezentat ample explicații asupra motivelor care au determinat guvernul american să-și formuleze propunerile asupra Indochinei. „Guvernul Statelor Unite — spunea el interlocutorilor săi — a ajuns la concluzia că francezii cu resursele lor nu mai pot face față singuri situației, nici din punct de vedere politic, nici militar. Prăbușirea pozițiilor franceze în Indochina ar avea urmări deosebit de grele... Aceasta i-a determinat în urmă cu trei săptămîni pe șefii statelor majore ale Statelor Unite să propună ca forțele militare navale și aeriene americane să intervină în conflictul din Indochina". Dulles i-a comunicat lui Eden că o serie de portavioane americane au părăsit Manila, îndreptîndu-se spre litoralul indochinez. Dar — a continuat Dulles — S.U.A. nu trebuie să acționeze singure în această problemă. Dulles propunea în esență constituirea imediată a acelei coaliții ad-hoc care urma să se transforme într-un pact asiatic și la adăpostul căreia armatele americane să fie trimise în Indochina.

Eden a primit cu răceală expunerea pasionată a colegului său american. El a cerut examinarea separată a problemelor și anume constituirea coaliției ad-hoc, „care va trebui studiată minuțios, inclusiv cea a participării la ea", precum și intervenția în Indochina. „Opinia publică engleză, — i-a declarat Eden lui Dulles — ținînd seama de apropiata conferință de la Geneva, va fi hotărît împotriva asumării oricărui angajament care ar duce la atragerea ei într-un război în Indochina". Următoarele două întrevederi n-au adăugat nimic în plus. Protocolul convorbirilor stipula că Eden urma să declare în Camera Comunelor că problema membrilor viitoarei coaliții a rămas încă în studiu.

„Noi nu putem înțelege această poziție"

Atît Dulles, cît și întreaga Administrație erau evident enervate de atitudinea Londrei. „La Washington — spunea președintele Eisenhower — noi nu putem înțelege această poziție". Dulles a fost și mai categoric în manifestarea nemulțumirii sale. El a hotărît convocarea la Washington, pentru 20 aprilie, a unei reuniuni a ambasadorilor Angliei, Australiei, Noii Zeelande, Franței, Filipinelor, Tailandei și celor trei state asociate din Indochina pentru formarea unui grup de lucru neoficial în vederea studierii problemelor „apărării colective în Asia de sud-est", peste capul înțelegerii sale cu Eden. Ministrul de externe englez a aflat cu stupoare această știre într-o relatare urgentă a ambasadorului englez la Washington. Trimițîndu-i acestuia un mesaj de răspuns, Eden îl încheie cu următoarele cuvinte : „Americanii par a crede că a trecut timpul cînd trebuiau să țină seama de sentimentele sau dificultățile aliaților. Conștiința că această tendință devine cu fiecare săptămînă tot mai evidentă sporește dificultățile de care se ciocnesc în țara noastră toți cei ce vor să mențină relații strînse anglo-americane..."

La Paris, următoarea etapă a călătoriei sale, Dulles se întîlnește cu Bidault. Aci scena se repetă. În Adunarea Națională, Laniel declara înainte de sosirea lui Dulles : „Franța dorește să se ducă la Geneva cu mîinile libere pentru a negocia în privința terminării războiului indochinez".

Cîteva zile înaintea conferinței de la Geneva

La 22 aprilie, la Paris are loc sesiunea Consiliului N.A.T.O. Din nou urmează o serie de întrevederi între Dulles, Bidault și Eden. Întrevederile de la Quai d'Orsay erau secrete. Tot ce se știa era înrăutățirea situației militare în Indochina. Bătălia de la Dien Bien Phu era în toi — trupele vietnameze ajunseseră la 1 km de postul de comandă subteran al generalului de Castries.

Firește, Dulles a căutat să se folosească de panica existentă în cercurile oficiale franceze pentru a reedita planul internaționalizării războiului. În seara zilei de 23 aprilie, la Quai d'Orsay, printre oaspeții care așteptau începerea dineului oferit de guvernul francez în onoarea participanților la sesiunea Consiliului N.A.T.O., Dulles s-a apropiat de Eden și i-a comunicat sosirea la Paris a unei telegrame din partea generalului Navarre în care acesta cerea o intervenție americană urgentă în următoarele 72 de ore pentru salvarea eventuală a Dien Bien Phu-ului. Eden i-a replicat că îi vine greu să creadă că în acest stadiu amestecul portavioanelor mai poate avea vreun rol... Dacă intervenția americană nu poate salva Dien Bien Phu, lucrurile se pot complica.

În aceeași noapte Eden i-a trimis un mesaj personal lui Churchill în care îi relatează tot dialogul cu Dulles. „Dacă un asemenea amestec s-ar produce, mi-e greu să spun — afirmă Eden — care ar fi limitele consecințelor sale. Ne putem foarte ușor pomeni atrași într-un război nenecesar împotriva acelora cu care nu trebuia luptat, și acolo unde nu este necesar să lupți". Convorbirea lui Dulles cu Eden nu era o simplă încercare de a primi sfaturi. „Voiam să știm ce au englezii în cap" — declara Eisenhower. Ea avea loc după o discuție prealabilă cu Bidault, de la care secretarul de stat deținea textul trimis de Navarre. Prin Bidault, Dulles înmînează francezilor un plan pus la punct pentru desfășurarea evenimentelor în următoarea perioadă.

O relatare a acestuia a fost publicată de Geneviève Tabouis în *l'Information* : „Conferința de la Geneva ar urma să dureze cel mult două săptămîni. În a 15-a zi, miniștrii puterilor occidentale vor trebui să plece de la conferință dacă reprezentanții sovietici și chinezi nu vor accepta în întregime condițiile americane în ceea ce privește Coreea și Indochina. Pentru ca plecarea miniștrilor occidentali să nu dea ocazie la critici vehemente în Franța și Anglia, la Geneva vor rămîne miniștrii adjuncți de externe și experții. Imediat după plecarea miniștrilor de externe, trebuiau să înceapă tratative preliminare cu privire la semnarea Pactului Pacificului. În conformitate cu angajamentul ferm dat lui Dulles, Franța va proclama independența deplină a Vietnamului, Laosului și Cambodgiei și, imediat după aceasta, Washingtonul, Londra și Parisul vor face schimb de ambasadori cu cele trei țări și vor propune candidatura lor la O.N.U. Îndată după schimbul de ambasadori, la Manila va fi semnat Pactul Pacificului. Curînd după aceea, țările care au semnat Pactul vor trimite trupe în Indochina, iar Consiliul miniștrilor acestui pact asiatic va numi pe generalul Van Fleet în funcția de comandant suprem".

Laniel și Bidault nu s-au putut angaja la planul american. Nici măcar varianta minimală propusă de Dulles — amînarea conferinței de la Geneva — nu a fost acceptată.

Mai rămîneau două zile pînă la deschiderea conferinței. Dar americanii reiau atacul diplomatic. Are loc o întîlnire între Dulles, Bidault și Eden, în cadrul căreia secretarul Departamentului de Stat reafirmă ideea din ajun declarîndu-i lui Bidault că dacă francezii vor da garanții că vor continua lupta și după căderea →

fortăreței Dien Bien Phu, Statele Unite vor trece la organizarea „apărării" întregii regiuni.

Imediat după reuniune, Eden trimite o telegramă la Foreign Office în care subliniază că Anglia va trebui să hotărască dacă-i va urma sau nu pe americani și anunță că seara se va reîntoarce la Londra pentru a prezenta situația în fața Cabinetului. Între timp Laniel și Bidault se răzgîndesc și, prin Maurice Schumann, Eden află că guvernul francez salută plecarea sa la Londra în speranța că guvernul englez se va ralia planului Dulles. Secretarul de stat reușise să facă o breșă în poziția oarecum comună pînă atunci a Londrei și Parisului.

Din acest moment evenimentele importante se precipită. Eden sosit la Chequers îl informează pe Churchill în amănunt despre desfășurarea aproape dramatică a ultimelor 24 de ore, adăugînd că nu împărtășește convingerea americană privitoare la eficiența intervenției proiectate.

— Asta înseamnă — a replicat Churchill — că ni se cere, nici mai mult, nici mai puțin decît să ajutăm la inducerea în eroare a Congresului, pentru a-l determina să aprobe o operație militară care, fără a fi efectivă prin sine însăși, poate aduce omenirea la marginea unui mare război.

Cei doi oameni de stat au conchis că trebuie respins orice proiect care prevede acordarea de ajutor militar Franței în Indochina. Întrunit duminică în două ședințe extraordinare, Cabinetul a hotărît că pînă la conferința de la Geneva guvernul britanic nu va aproba nici o măsură militară.

Deschiderea conferinței

Luni, conferința s-a deschis în pofida amenințărilor directe care planau asupra ei în ultimele 48 de ore. Dar asta nu însemna că piedicile fuseseră depășite. În față era încă un drum greu și obstrucțiile americane se conturau cu precizie la orizont.

Anglia, dîndu-și seama de surprizele cărora ar putea să le facă față, își reafirmă intențiile. A doua zi după deschiderea conferinței de la Geneva, Churchill face în Parlament o declarație, care nu era inițial inclusă în programul dezbaterilor. „Guvernul britanic — anunța primul ministru — nu este dispus să se angajeze, în nici un fel, la o acțiune militară în Indochina înainte de a cunoaște rezultatele conferinței de la Geneva".

În acest timp la masa conferinței conducerea delegației americane este preluată de subsecretarul de stat Bedell Smith, sosit special de la Washington, în locul lui Dulles care părăsește demonstrativ conferința.

În ziua în care Dulles și Bedell Smith se aflau împreună la Geneva are loc, la sediul delegației americane, o întrevedere prelungită și, după cum afirmă Eden, extrem de dificilă cu delegația engleză. Întrevederea a început în timpul unui dineu comun și apoi în continuare seara tîrziu. După opinia englezilor, în acea seară divergențele anglo-americane atinseseră un punct culminant. Dulles i-a atacat deschis și cu duritate pe englezi.

— În trecut — spunea Dulles — am fost totdeauna de acord între noi (Anglia și S.U.A. — S.V.) în ce privește politica de urmat în cadrul conferințelor ; actualmente se manifestă un dezacord total.

— În ce privește Coreea — a replicat Eden — nu există nici un dezacord. Dar noi pur și simplu nu știm ce se dorește de la noi în privința Indochinei. Dacă este vorba de un amestec armat, nu pot decît spune că am explicat întru totul motivele care fac imposibilă o asemenea acțiune și, oricum ar fi, nu sînt în stare să înțeleg ce măsuri ni se cere să luăm și ce rezultat se așteaptă în urma lor.

— De fapt — a continuat Dulles — impresia mea este că în nici un fel de condiții nu sînteți amatori să susțineți acțiunile americane în Indochina. Nu este oare așa ? În fond nu este vorba de un ajutor material, ci doar de un sprijin moral față de o acțiune sau alta care ar urma să fie întreprinsă.

— Acesta este cu totul alt mod de a prezenta lucrurile — a răspuns Eden. Despre ce acțiune ar fi vorba ?

— Deocamdată acest lucru nu s-a hotărît — a declarat Dulles.

În acel moment în discuție a intervenit și Bedell Smith :

— Nu sînt de acord nici cu șefii de stat major americani, nici cu cei englezi. Primii sînt prea optimiști, ceilalți peste măsură de pesimiști.

Subsecretarul de stat Robertson, care gira problemele Extremului Orient și care, după cum spunea Eden, avea față de aceste probleme „o atitudine emoțională încît devine opac față de argumente sau în cel mai rău caz față de fapte", i s-a adresat cu patos ministrului de externe englez :

— În Indochina se află aproximativ 300 000 de oameni (*Robertson avea în vedere unitățile baodaiste — S.V.)* care doresc să lupte împotriva Vietminului și care așteaptă de la noi doar sprijin și aprobare.

— Dacă doresc să lupte — a răspuns cu calmul său proverbial Anthony Eden — nu înțeleg de ce nu procedează în conformitate cu dorința lor... Eu nu cred că vietnamezii doresc chiar atît de mult să lupte pentru Bao Dai.

Rapoartele trimise în aceeași noapte la Washington și Londra aveau ca trăsătură comună îngrijorarea și nemulțumirea exprimată de ambele părți.

Bedell Smith îi scria lui Eisenhower că Eden este gata să garanteze un acord de pace al Franței și că Anglia refuză încheierea unui acord regional înainte de încheierea conferinței de la Geneva. În același timp — îl informa Bedell Smith pe Eisenhower — Australia și Noua Zeelandă încep să urmeze mai curînd linia de conduită engleză dînd înapoi în raport cu poziția lor inițială în favoarea „unității de acțiune".

Cum arăta în schimb raportul trimis de Eden ? El scria că în urma întrevederii cu americanii un singur lucru era sigur și anume că aceștia sînt profund nemulțumiți de refuzul englez de a sprijini acțiunile militare pe care le considerau oportune.

Dien Bien Phu

Discuția asupra problemei indochineze s-a desfășurat în 8 ședințe plenare și 18 ședințe închise. Paralel cu aceasta era examinată și problema coreeană. Ședințele erau conduse alternativ de Eden și Molotov. Americanii se simțeau izolați. După plecarea lui Dulles, valul criticilor a început să crească și peste ocean. Republicanul Benett, membru în Camera Reprezentanților, prezintă în Congres o rezoluție prin care S.U.A. nu pot intra în războiul din Indochina fără consimțămîntul Congresului. Din 96 de senatori, numai 6 au aprobat eventuala intervenție în Indochina.

La 7 mai, Armata Populară Vietnameză cucerește fortăreața Dien Bien Phu. Garnizoana în frunte cu generalul de Castries este luată prizonieră. Faptul provoacă multă emoție la Paris și Geneva. Iar la Washington dă un nou impuls tendințelor expansioniste. Cînd două zile mai tîrziu începe propriu-zis discuțiile în problema indochineză și delegația franceză pare înclinată spre o examinare constructivă a lucrurilor, delegația americană primește din Washington instrucțiuni precise de a nu se asocia nici unei propuneri „indiferent de originea ei" în vederea unei încetări a focului „care ar fi prealabilă unui armistițiu acceptabil, prevăzînd un sistem de organizare internațională pentru aplicarea lui". Punînd căruța înaintea cailor, aceste instrucțiuni însemnau ca Statele Unite să nu se asocieze *la nici un fel de acord* asupra Indochinei.

Devenea din ce în ce mai evident că principalul obstacol în calea reglementării pașnice în Indochina era atitudinea americană. Președintele Ho Și Min, într-un interviu acordat a doua zi după cucerirea fortăreței Dien Bien Phu, atrăgea atenția asupra seriozității situației în urma acțiunilor S.U.A. de a nu permite o soluționare.

„Poziția noastră fundamentală"

La Geneva, după o întrerupere a discuțiilor în problema coreeană, șefii delegațiilor au făcut scurte declarații introductive în problema indochineză. La 10 iunie rostește o amplă cuvîntare Fam Van Dong, conducătorul delegației R.D. Vietnam. Trecînd în revistă istoricul problemei indochineze, el expune principiile generale ale poziției poporului vietnamez. „Poziția fundamentală a poporului și guvernului R. D. Vietnam — arată Fam Van Dong — constă în următoarele : Pace, independență, unitate, democrație. Aceasta constituie năzuința principală, dreptul sfînt pentru înfăptuirea căruia poporul din Vietnam a hotărît să-și consacre toate eforturile și pentru realizarea căruia a hotărît să ducă lupta pînă la capăt". Totodată Fam Van Dong punea în gardă asupra acțiunilor dilatorii puse la cale de Washington. „Începînd amestecul în războiul indochinez, imperialiștii americani urmăresc înlăturarea treptată a francezilor din Indochina, transformarea Indochinei într-o colonie americană, acapararea economiei și bogățiilor naturale ale Indochinei, înăbușirea mișcării de eliberare națională și democratice a popoarelor din Indochina, transformarea Indochinei într-o trambulină pentru acapararea țărilor Asiei de sud-est, transformarea Indochinei într-o bază militară americană".

Vorbind despre calea spre restabilirea păcii, Fam Van Dong sublinia că popoarele din cele trei țări ale Indochinei sînt gata să reglementeze pe calea tratativelor problemele restabilirii păcii în Indochina „pe baza recunoașterii drepturilor naționale ale popoarelor din Indochina : unitatea națională, independența și libertățile democratice, creînd în felul acesta condiții pentru restabilirea relațiilor de prietenie între popoarele Indochinei și Franței pe bază de egalitate și interese reciproce".

Sergiu VERONA

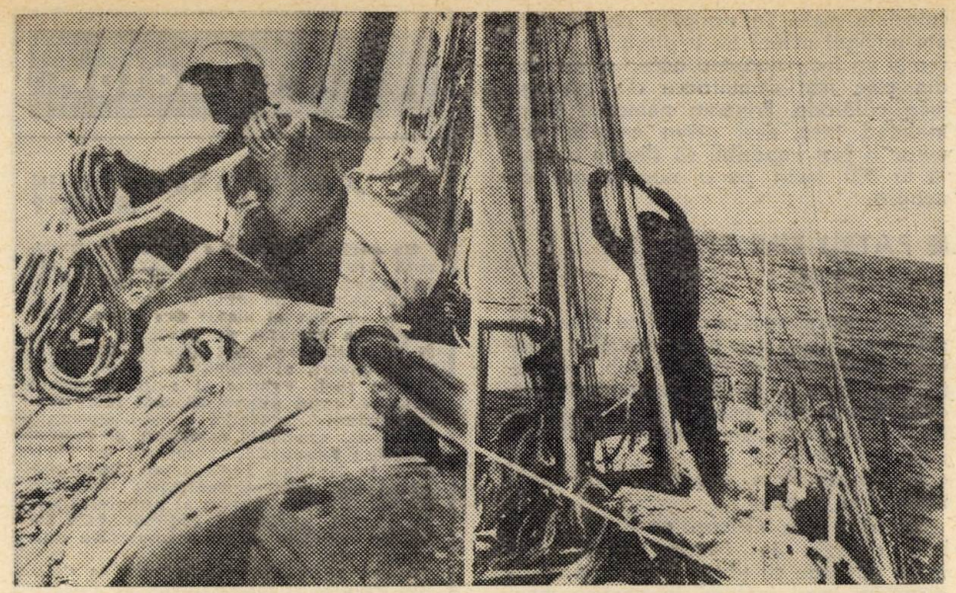

Singur la cîrma iahtului său, singur manevrînd parîmele...

În Francis Chichester, un om de 66 de ani, dar de un curaj neobișnuit, care a făcut singur, pe bordul bărcii sale cu pînze, înconjurul lumii, Anglia secolului XX regăsește vechile sale mîndrii de „regină a mărilor și oceanelor". De acum înainte, după ce a primit acolada reginei Elisabeta, Francis Chichester va fi sir Francis. Redăm, după „Le Figaro", părerile exprimate de sir Francis, după performanța sa.

SIR FRANCIS CHICHESTER, NAVIGATORUL SOLITAR

DE CE AM FĂCUT OCOLUL LUMII

Am întreprins această călătorie tocmai pentru că mă înspăimînta Capul Horn. Citisem atîtea povești îngrozitoare trăite de cei care au trecut Capul, încît această imagine mă obseda. Nu-mi place să mă simt înspăimîntat de ceva, iar cînd sînt prada unui asemenea sentiment trebuie să-l înfrîng.

Am început prin a citi tot ce s-a scris despre vechile corăbii cu pînze, a căror rută trecea pe la Capul Horn. De aci s-a născut hotărîrea mea ; astfel a luat formă proiectul călătoriei mele. Aveam să urmez itinerarul acelor minunate vase cu pînze, din Anglia pînă în Australia, pe la Capul Bunei Speranțe, și mă voi întoarce pe la Capul Horn. Singur la bord, voi încerca să egalez timpul lor mediu de navigație. Pînă la urmă am dat greș. Am comis greșeli. Am procedat ca tînărul lipsit de respect care are pretenția să reușească mai bine decît înaintașii săi. Nu am navigat nici mai repede, nici chiar atît de repede ca ei. Am făcut, totuși, singur înconjurul lumii, cu o singură escală, și acest lucru nu a mai fost realizat de nimeni înaintea mea. Acum, cînd totul s-a terminat, nu știu ce se va întîmpla cu „Gipsy Moth IV". Numai partea din spate a vasului îmi aparține. Principalul proprietar este vărul meu. Aș fi bucuros să pot vinde într-o zi partea mea. Ar fi mai bine dacă „Gipsy Moth" ar putea fi scurtată cu o treime. A fost prea mare pentru mine și de data asta nu mai glumesc. În ochii mei, nu are nici o valoare sentimentală. Este un vas dificil, greu de manevrat și care cere de fapt un echipaj de trei membri : un om pentru navigație, un elefant pentru a ține cîrma și un cimpanzeu de un metru, cu brațe de 2,50 metri, care, în primul rînd, să manevreze pînzele.

Am părăsit Plymouth la 27 august anul trecut și în primele zile mă întrebam ce putea fi romantic în această călătorie : răul de mare este lucrul cel mai puțin poetic din lume.

M-am îndepărtat destul de încet de Anglia, dar la 13 septembrie, după ce am parcurs 2 390 mile și am ajuns aproape de tropice, am dat de bunele vînturi alizee. Atunci am înaintat repede : 548 mile în trei zile. La 17 septembrie mi-am sărbătorit a 65-a aniversare. A fost o mare reușită. Am o vestă verde de interior pe care am luat-o cu mine de șase ori traversînd Atlanticul. M-am îmbrăcat în mare ținută, dar fără cravată-papion : nu aveam una la mine. M-am mulțumit cu o simplă cravată neagră. În „cabină" mi-am organizat o mică sărbătoare cu șampanie.

■ NICI MUZICA...

În octombrie m-am aflat de două ori în acele „Roaring Forties", ținuturi bîntuite de vînturi, care încep în sudul Africii și din care am reușit să ies cu ajutorul unor curenți puternici. În toată această perioadă am fost, din punct de vedere moral, de mai multe ori la capătul puterilor. Cînd lupți împotriva unei mări violente, vuietul apei care lovește chila vasului ajunge să-ți toace nervii. În Atlanticul de sud m-am simțit cu totul rupt de lume, de vii ca și de morți. E un ocean lugubru, fără suflet. Atlanticul de nord are, îmi pare, o anumită atmosferă spirituală. Aici, însă, era vîdul cel mai desăvîrșit. N-am văzut nici un singur pește în apă, cu excepția unui pește zburător și a altuia de cîțiva centimetri lungime, cu aspect jalnic, care a căzut într-o noapte pe punte. Poate că făcea și el o călătorie de unul singur...

Aș fi putut afla știri cu ajutorul postului de radio. Nu știu de ce însă, nu mă puteam hotărî să le ascult. Aveam impresia că nu prezenta pentru mine nici un interes să cunosc evenimentele, căci oricum eram departe de ele ; m-ar fi făcut să-mi simt și mai mult singurătatea și neputința. Nici muzica nu-mi aducea vreo îmbărbătare. Și, totuși, sînt deosebit de sensibil la muzică și, înainte de a pleca, fiul meu, Gilles, a înregistrat pentru mine bucățile mele preferate : suita „Spărgătorul de nuci" de Ceaikovski, Rapsodia Albastră de Gershwin, Simfonia din Lumea Nouă de Dvorak, Concertul Imperial de Beethoven. Într-o noapte înstelată, în largul coastelor Africii, am pus banda. Era ceva atît de pur, de frumos, că m-am simțit îngrozitor de trist, singur și departe de casă. Nu pot explica de ce, dar a fost unul din cele mai rele momente ale călătoriei. Am oprit, deci, această muzică minunată și nu am mai ascultat-o nici o dată pînă nu m-am aflat pe drumul de înapoiere. M-am gîndit mult la toate acestea și cred că atunci cînd un om se lansează într-o aventură ca aceea în care mă aflam eu, el se rupe de toate cele ce fac din el o ființă omenească. El se transformă într-o mașină care trebuie să atingă un țel foarte precis și tot ce este de natură să-i aducă aminte că este un om ca toți ceilalți devine insuportabil de trist. Un atlet ascultă muzică atunci cînd se pregătește să parcurgă o milă în patru minute ?

Mă mai despărțeau aproape 3 000 mile de Sydney cînd am fost obligat să opresc vasul și să cercetez timona automată aflată în partea din spate a vasului și care avea drept scop să dirijeze ambarcațiunea cînd eu nu mă aflam la cîrmă. Se rupsese o armătură de oțel și repararea ei nu părea posibilă. Călătoria mea deci se încheia.

Era imposibil să mai parcug 3 000 mile cu un vas de asemenea mărime, fără ajutorul timonei automate. Eram în 15 noiembrie și mă aflam pe mare de 80 de zile.

→

ÎNTÎLNIRE CU UN CICLON TROPICAL

Cînd m-am deșteptat, eram complet descurajat. Nu aveam decît o singură posibilitate : trebuia să fac o escală la Fremantle, în Australia. Pentru a ajunge acolo, aveam nevoie de nu mai puțin de o lună, avansînd doar în orele în care nu eram ocupat să mănînc sau să dorm și nici prins de rezolvarea problemelor de navigație.

În noaptea aceea, am lăsat vasul să se dirijeze singur cu ajutorul unui sistem pe care îl inventasem eu însumi. Sistemul funcționa. „Gipsy Moth" se conducea singur și ținea direcția cea bună. În tot cursul zilei următoare, am lucrat folosind scripeți, macarale și funii, pentru a-mi îmbunătăți sistemul. L-am perfecționat zi de zi pînă am reușit să parcurg 160 mile pe zi. Cînd am înțeles că totul merge bine, am fost cuprins de un fel de beție.

Totuși, cînd m-am apropiat de coastă, în drum spre Sydney, eram, din punct de vedere fizic și moral, la nivelul cel mai scăzut pe care l-am atins vreodată în întreaga mea viață. Cred că sufeream, în primul rînd, de o proastă nutriție. Cîntăream 63 de kg în loc de 72, greutatea mea normală.

Am rămas 47 de zile la Sydney și în acest timp s-au făcut vasului reparații cu mijloacele pe care le aveam la dispoziție la bord, pentru a-l face să reziste celor mai grele încercări la care putea fi supus. Rezervele de alimente au fost completate cu articole mai ușor de preparat, pentru a mi se da o șansă de a mă hrăni mai bine.

Am plecat din Sydney la 29 ianuarie. După o zi pe mare, m-am trezit în bordura unui ciclon tropical.

Trebuie să fi fost un val enorm, un monstru. M-am trezit exact în momentul în care a început ruliul și mi-am spus : „Acu-i acu ! A început..." Era o noapte neagră, care făcea ca lucrurile să pară și mai îngrozitoare. Mi s-a părut că a trecut foarte multă vreme, deși cred că în realitate nu a durat mai mult de cîteva secunde, poate douăzeci. S-a produs un zgomot înspăimîntător în cabină și „Gipsy Moth" s-a dat peste cap. M-am dezmeticit într-o adevărată harababură, cu vasul deasupra mea. Împrejurul meu, în cabină, obiectele cădeau val-vîrtej. Sticle, cutii de conserve și saci cu fructe se rostogoleau pe cușeta mea. Șapte mari „containere" ermetice, pline de alimente, s-au deschis brusc. Un cuțit s-a înfipt în lemn, la cîțiva centimetri de capul meu.

Am fost tot timpul convins că „Gipsy Moth" se va redresa ; de altfel, fusese construit pentru asemenea eventualități. Se punea însă întrebarea — pe care parte o va face. Eu stăteam întins cît sînt de lung și mă întrebam dacă vasul va face turul complet ca să revină în poziție normală. Fără prea multe nazuri s-a redresat, într-adevăr, iar eu am ieșit cum am putut, ca să-mi dau seama de pagube. Pe punte am constatat că lipseau o pînză, vela mare, ca și saula care o reținea, iar gafa fusese smulsă din încheieturi. Această furtună m-a făcut să pierd o săptămînă, dar mi-a arătat în același timp că mai erau multe lucruri de revizuit dacă voiam să înfrunt Capul Horn cu oarecare șanse.

Pe măsură ce mă apropiam de Capul Horn, vremea se făcea tot mai rea. Nu vedeam nici soarele, nici stelele și eram obligat să navighez numai după apreciere. M-am îndreptat spre strîmtoarea Drake, relativ îngustă și înțesată de insule. Nu mai văzusem pămîntul de la Sydney, cu cincizeci de zile în urmă. Eram urmărit de teama că mă înșelasem în calculele mele. În noaptea de 19 mai, am navigat numai cu o pînză de vreme rea și un foc ; noaptea aceea a fost una din cele mai chinuitoare din întreaga mea călătorie. Priveam neîncetat drept înaintea mea, deși eram conștient că mi-ar fi fost imposibil să disting o insulă la 300 metri pe o noapte atît de neagră.

PATRU ZILE FĂRĂ SĂ MĂNÎNC

Zorile care au urmat mi-au oferit un spectacol minunat și înspăimîntător. Printre valurile care se ridicau, sub norii întunecați care se învălmășeau foarte jos, deasupra capului meu, și în mijlocul rafalelor de ploaie, am observat la 40 mile nord-est pămîntul pe care îl căutam, chiar Capul Horn, exact în locul unde trebuia să se afle.

Valurile erau înfricoșătoare. Își schimbau direcția în fiecare minut, dar toate apăreau ca niște ziduri care se ridicau la mari înălțimi în spatele meu. Cele care îmi provocau cea mai mare spaimă se asemănau cu un enorm val de pămînt verzui, înalt de 15 metri și foarte abrupt.

Vîntul a început să sufle cu putere. Ocolind Capul, înaintam cu viteză, urmărit de o mare tot mai dezlănțuită. Cabina s-a umplut cu apă de cinci ori ; o dată am avut nevoie de peste un sfert de oră pentru a o goli. Am reușit totuși să dorm puțin, dar timp de patru zile nu am mîncat nimic. După ce am depășit Capul, situația s-a înrăutățit încă și am fost cuprins de o mare teamă. Într-o dimineață, eram gata să mă ciocnesc de insula Staten, deși îmi reglasem calea și credeam că mai aveam de parcurs încă 100 de mile înainte de a ajunge în dreptul ei. În ajun, mă culcasem liniștit, dar dimineața, în timp ce-mi pregăteam micul dejun, am observat pe neașteptate, prin hublou, pămîntul la numai două mile distanță. A fost o surpriză totală. „Gipsy Moth" alerga cu 12 noduri și insula a trecut prin fața mea ca un peisaj văzut din tren. Era un curent teribil, care mă făcuse să parcurg 50 mile în cursul nopții. Dacă m-aș fi abătut cu numai zece grade, aș fi atins insula fără măcar să-mi dau seama.

Mi-am continuat drumul fără un program zilnic dinainte stabilit. Cert este, însă, că micul dejun reprezenta singura mea masă. După cîte îmi amintesc, nu am dormit niciodată mai mult de patru ore în șir. De cîte ori aveam posibilitatea, îmi coceam pîinea și stropeam foile de mușțar și salata pe care le cultivam într-un mic careu. Astfel, aveam salată proaspătă la discreție.

Am fost, apoi, îngrijorat văzînd cum îmi scădeau rezervele de băuturi alcoolice. De la escala din Australia, aveam mult alcool pe bord — gin, coniac, rom și un butoiaș cu bere. Americanii cu care am navigat s-au mirat văzîndu-mă că beau pe mare băuturi tari. Le-am răspuns că oricine poate naviga pe un vas cu pînze cînd este nebăut ca o cămilă, dar că trebuie să fie un adevărat marinar pentru a naviga bine cînd a dat pe gît o dușcă bună.

Sosind în Atlanticul de nord, am simțit că mă aflu din nou în ape cunoscute. Am dat din nou drumul benzii de magnetofon pe care Gilles o înregistrase. La 8 mai, însă, atunci cînd am fost strigat de pe „Esso Winchester", primul vapor pe care l-am întîlnit de la Capul Horn, mi-am dat seama cu amărăciune că întîlnirea cu oamenii mă făcea să tremur. Mi-am dat seama de îndată că trei luni de singurătate erau un medicament deosebit de puternic.

reflector

„OARE VIAȚA VA RĂMÎNE UN MISTER" ?

De curînd a avut loc la Paris o pasionată întrunire a unora dintre cei mai de seamă savanți biologi și fizicieni ai lumii. Inițiată de șapte oameni de știință de la „Institutul vieții" din Paris, întîlnirea s-a bucurat de prezența a peste 60 de deținători, unii actuali, alții probabil viitori, ai premiului Nobel, veniți din 14 țări. Printre ei s-au numărat : Sobolev, unul dintre cei mai mari matematicieni sovietici contemporani ; Mulliken, specialist american al codului genetic ; Rosenfeld, succesorul lui Niels Bohr la Nordisk Institut for Theoretisk Atomfysik din Copenhaga ; francezii Jacques Monod, laureat al premiului Nobel în 1965, profesorul Pullman care folosește ecuațiile ca armă împotriva cancerului etc.

André Lichnerowicz, profesor la Colegiul Franței și matematician de celebritate mondială, vorbește despre „patetismul" științei zilelor noastre, atinsă de așa-numitul „rău al viitorului" : este vorba despre necesitatea apropierii între științe ale căror drumuri se desfășurau pînă acum separat. Punîndu-și întrebări și transmițîndu-și cunoștințe, participanții la întrunire au un singur scop : ei vor să pună, de pildă, fizica teoretică în slujba biologiei — științe care, după patru zile de dezbateri, par a nu se mai putea despărți.

Tema expunerilor și a discuțiilor : simpla și totodată atît de complicata întrebare „Ce este viața ?„

Toți cei prezenți erau conștienți de cele două date fundamentale, definitorii ale științelor lor respective : biologia, știință a celulei vii, trebuie să țină seama de un număr tot mai mare de factori ; fizica teoretică împrumută matematicii cele mai mari elanuri ale gîndirii sale pentru a pune materia în ecuație. Discuțiile au fost dificile. Aceleași probleme sînt văzute de fiecare în mod diferit. Un vorbitor reușește să se facă înțeles de doi, trei, cel mult zece ascultători ; următorul, la fel. Și totuși, mici grupuri s-au sudat încetul cu încetul, formînd „detașamente" ale luptei pentru cunoaștere.

Inițiativa celor șapte savanți parizieni este unică, iar reluarea discuțiilor pe care le-au determinat va aduce fără îndoială noi și interesante realizări în domeniul științei.

GABARITE NOI LA SCOTLAND YARD

Față de dificultățile pe care le are în ultima vreme cu recrutarea personalului din brigăzile sale metropolitane, Scotland Yardul a fixat, recent, noi gabarite obligatorii la angajare pentru sergenții de stradă. Este vorba de acceptarea unei reduceri a înălțimii acestora cu... o jumătate de deget. Așadar păzitorii ordinii publice din capitala Angliei vor putea fi, de acum înainte, înalți de minimum 173 de cm, în loc de 174 cît se impunea în trecut.

Dat fiind însă că prea puține sînt cererile de angajare aflate în evidență care să îndeplinească chiar și noua obligativitate, s-ar putea să intervină o nouă reducere în mult apreciata talie a polițiștilor londonezi.

ASALTUL OCEANELOR

La 28 iunie 1939, un hidroavion — — Dixie Clipper — își lua zborul, în fața a 5 000 de spectatori și în cîntecele unei fanfare militare, pentru a realiza prima traversare comercială a Atlanticului, între America și Europa. Aparatul, avînd la bord 22 de pasageri și 12 oameni de echipaj, a făcut traversarea, cu escale, în 30 de ore. De atunci au trecut 28 de ani și numai o singură companie de navigație aeriană — „Pan American Airways" — a efectuat cu avioanele sale 150 000 de traversări, transportînd între cele două continente aproape 7 000 000 de pasageri. Media actuală de zbor : 7 ore.

W. CHURCHILL

memorii

• În vizită la Cartierul general al operațiunilor grupului 11 • Toate rezervele sînt angajate • Victorie importantă • La 17 septembrie, Hitler amînă operațiunea „Leul de mare" • Retrospectivă asupra pierderilor presupuse și a pierderilor reale • Faze succesive ale atacului german • Goering preia conducerea bătăliei aeriene și încearcă să se răfuiască cu Londra • Fanfaronada lui Hitler • 57 nopți de bombardamente (7 septembrie–3 noiembrie) • Barajul generalului Pile

BĂTĂLIA ANGLIEI (III)

Priveam marea masă pe care erau întinse hărțile și în jurul căreia se aflau vreo 20 de tineri și tinere, bine instruiți, asistați de telefoniștii respectivi. În fața noastră, acoperind întreg peretele, în locul unde ar fi trebuit să se găsească cortina, se afla o uriașă tablă neagră împărțită în șase coloane, cu becuri electrice care corespundeau fiecare celor șase sectoare de vînătoare, iar fiecare din escadrilele care făceau parte din aceste sectoare ocupa o subdiviziune specială. Tabloul era împărțit de asemenea de linii laterale. În felul acesta, ultimul rînd de becuri din josul tabloului indica, atunci cînd erau aprinse, escadrilele în stare de „alarmă", și care trebuiau să-și ia zborul în răstimp de două minute de la primirea semnalului de alarmă, rîndul de deasupra indica escadrilele „gata" care dispuneau de un timp de cinci minute, după care urmau escadrilele „disponibile" cu un răgaz de 20 de minute și, în sfîrșit, cele care decolaseră ; rîndul următor indica escadrilele care semnalaseră prezența inamicului, rîndul de deasupra — cu becuri roșii — cele care se aflau în acțiune și, ultimul rînd de sus, escadrilele care reveneau la bază. La stînga, într-un fel de lojă de avanscenă se aflau cei patru sau cinci ofițeri însărcinați să judece și să aprecieze informațiile primite de la Corpul nostru de observatori care includea în acea epocă peste 50 de mii de bărbați, femei și tineri. Radarul se afla încă la începuturile sale și cu ajutorul său ni se semnalau raidurile care se apropiau de coasta noastră, dar observatorii, înarmați cu binocluri și telefoane portabile, reprezentau principala sursă de informații privind raidurile deasupra teritoriului nostru. În cursul unei acțiuni, ne parveneau astfel mii de mesaje. Numeroși alți observatori experimentați, care se găseau în mai multe săli situate în alte părți ale cartierului general subteran, le examinau cu o mare viteză și transmiteau din minut în minut rezultatele direct operatorilor instalați în jurul mesei de la parter și ofițerului care, din loja de avanscenă înconjurată de geamuri, supraveghea operațiunile.

La dreapta se afla o altă lojă de avanscenă înconjurată de geamuri în care stăteau ofițerii armatei terestre care comunicau rezultatele acțiunilor bateriilor noastre antiaeriene, dintre care două sute erau afectate în acea epocă aviației de vînătoare. În timpul nopții, era esențial să se oprească tirul acestor baterii, în anumite sectoare în care vînătorii noștri aveau să intre în contact cu inamicul. Eram într-o măsură destul de mare la curent cu liniile generale ale acestui dispozitiv care îmi fusese explicat cu un an înainte de război de către Dowding, în cursul uneia dintre vizitele făcute la Stanmore. Acest dispozitiv fusese pus la punct și perfecționat ca urmare a unei funcționări neîntrerupte și toate elementele sale erau acum strîns sudate, formînd un instrument de luptă unic în lume.

„Nu știu — mi-a spus Park în momentul în care coboram — dacă se va întîmpla ceva astăzi. Pentru moment, este liniște". Un sfert de oră mai tîrziu însă, avioanele inamice au început să sosească. Un atac de „40 plus" era semnalat venind de la bazele germane din sectorul Dieppe. Becurile din rîndurile inferioare ale tabloului de control s-au aprins în momentul în care mai multe escadrile au transmis semnalul că se află în stare de „alarmă" apoi, la intervale scurte, am primit semnale anunțînd „20 plus" și „40 plus" și după alte zece minute era evident că avea să se angajeze o bătălie grea. Văzduhul s-a umplut de aparatele celor două părți.

Semnalele se succedau anunțînd „40 plus", „60 plus" și chiar, într-un rînd, „80 plus". Pe masa de la parter, sub privirile noastre, se menționa înaintarea tuturor valurilor de asalt, prin deplasarea în fiecare clipă a discurilor de-a lungul diferitelor căi de acces, în timp ce, pe tabla neagră din fața noastră, ascensiunea luminilor arăta că escadrilele noastre de vînătoare erau pe cale să decoleze ; curînd nu au mai rămas decît patru sau cinci escadrile, care au fost semnalate ca fiind „gata". Aceste lupte de care depindeau atît de multe lucruri durau ceva mai mult de o oră de la prima ciocnire. Inamicul dispunea de efective importante, ceea ce îi permitea să lanseze noi valuri de asalt și escadrilele noastre, care decolaseră toate pentru a lua înălțime, erau obligate să-și refacă plinul de combustibil în răstimp de 70—80 de minute, sau să aterizeze pentru a se reaproviziona cu muniții după o luptă de cinci minute. Dacă în momentul în care se efectua reaprovizionarea cu combustibil și muniții inamicul era în măsură să se prezinte cu escadrile proaspete, care nu fuseseră atacate, o parte dintre avioanele noastre de vînătoare →

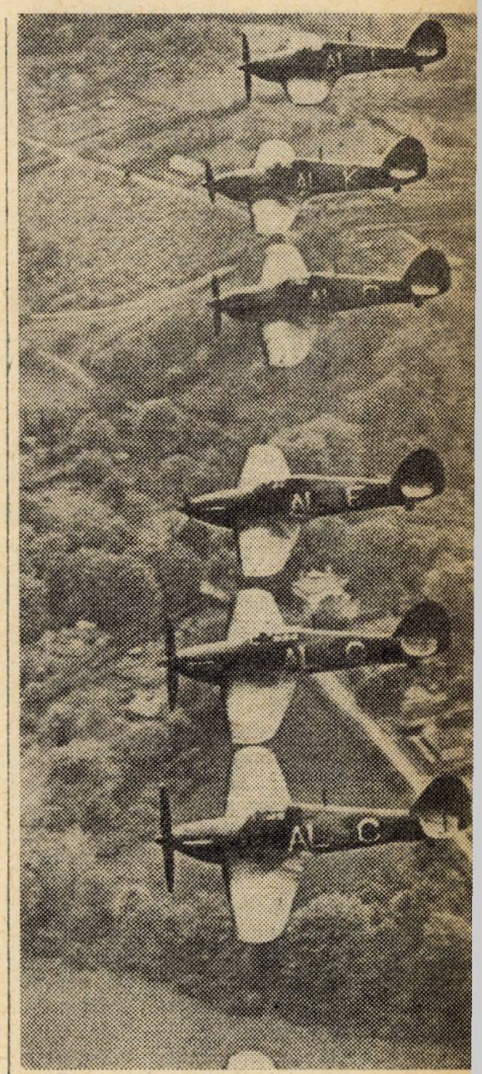

Avioanele britanice pleacă în întîmpinarea bombardierelor germane

puteau fi distruse pe sol. Una din preocupările noastre esențiale consta, așadar, în a angaja escadrilele noastre în așa fel încît să nu se afle, în mod simultan pe sol, un număr prea mare de avioane pe cale de a se reaproviziona cu combustibil și muniții, în timpul luptelor de zi.

Curînd, becurile roșii au indicat că majoritatea escadrilelor noastre erau angajate. De la parter, se auzea un zumzet surd provocat de operatorii ocupați care își deplasau discurile în lung și în lat, în funcție de rapidele fluctuații ale situației. Vicemareșalul aerului, Park, dădea directive generale formațiilor de vînătoare, directive care erau transmise fiecărei stații de luptă, sub formă de ordine detaliate, de către un ofițer cu o înfățișare tinerească, instalat în mijlocul fotoliilor de la balcon, exact alături de mine. Cîțiva ani mai tîrziu i-am aflat numele. Era lordul Willoughby de Broke. (L-am întîlnit ulterior în 1947, în epoca în care Jockey-Clubul — el era unul din comisarii clubului — m-a invitat să asist la un Derby. El a rămas surprins că mi-am amintit de acea întîmplare). În acel moment, după primirea ultimelor informații apărute pe masa cu hărți, el transmitea diferitelor escadrile ordinul de a lua înălțime și de a patrula. În ceea ce îl privește pe vicemareșalul aerului, acesta se plimba în spatele lui, urmărind fiecare mișcare a acestei acțiuni, supraveghind pe tînărul său agent executiv și intervenind doar din timp în timp pentru a da cîte un ordin hotărît, în general pentru a întări un sector amenințat. Peste puțin timp, toate escadrilele noastre erau angajate și unele dintre ele se și întorceau pentru a-și reface plinul de combustibil. Toate se aflau în aer. Rîndul inferior de becuri era complet stins. Nu mai dispuneam de nici o escadrilă de rezervă. În acel moment, Park l-a chemat pe Dowding la Stanmore pentru a-i cere să-i pună la dispoziție trei escadrile din grupul 12, în cazul în care avea să se producă un nou atac de mare amploare în timp ce escadrilele sale se aprovizionau cu muniții și carburanți. Acest lucru a fost făcut. Ele erau deosebit de necesare pentru a apăra Londra și aerodromurile noastre de vînătoare, întrucît grupul 11 era la capătul puterilor.

Tînărul ofițer, pentru care toate operațiile ce le executa păreau să fie o chestiune de rutină, continua să dea ordine, conform directivelor generale ale comandantului său de grup, pe un ton monoton, calm și grav și cele trei escadrile de întărire au fost și ele curînd absorbite. Mi-am dat seama de îngrijorarea comandantului, care stătea acum imobil în spatele scaunului subalternului său. Pînă atunci, urmărisem operațiunile fără a scoate un cuvînt. În momentul acela însă am întrebat : „De ce alte rezerve dispunem ?"

„Nici una", mi-a răspuns vicemareșalul aerului, Park. Într-o relatare pe care a făcut-o ulterior asupra acestui eveniment, el a declarat că, la aceste cuvinte, „am căpătat un aer grav". Era și natural. Cît de mari ar fi fost pierderile noastre dacă avioanele noastre, în curs de aprovizionare, ar fi fost surprinse pe sol de noile raiduri de „40 plus" sau „50 plus" ? Riscurile erau mari, șansele noastre reduse, mizele nesfîrșit de mari.

Au trecut alte cinci minute și majoritatea escadrilelor noastre coborîseră acum pentru a-și reface plinul de carburanți. În multe cazuri, resursele noastre nu erau suficiente pentru a le da o protecție aeriană. În acel moment, s-a constatat că inamicul se reîntorcea la baze. Deplasarea discurilor pe masa de la parter a început să arate o mișcare continuă spre est a bombardierelor și avioanelor de vînătoare germane. Nu s-a mai produs nici un nou atac. Zece minute mai tîrziu, acțiunea luase sfîrșit. Am urcat din nou scările care duceau la suprafață și, aproape în momentul cînd ieșeam, a sunat semnalul de „sfîrșit de alarmă".

„Sîntem foarte fericiți că ați asistat la această operațiune, mi-a spus Park. Desigur, în ultimele 20 de minute am primit o asemenea avalanșă de informații încît am fost în imposibilitate să le exploatăm. Aceasta ne arată limitele resurselor noastre actuale. Astăzi, mijloacele noastre au fost puse la încercare, dincolo de posibilitățile lor". Am întrebat dacă parveniseră unele informații și am făcut observația că, după cît se pare, atacul fusese respins în mod satisfăcător. Park mi-a răspuns că nu era convins că reușisem să interceptăm un număr atît de mare de atacanți pe cît sperase. Era evident că inamicul străpunsese pretutindeni apărarea noastră. Zeci de bombardiere germane, escortate de avioane de luptă, fuseseră semnalate deasupra Londrei. Vreo 12 dintre ele fuseseră doborîte în timp ce mă aflam în adăpost, dar nu ne puteam face nici o idee de rezultatele luptei, nici de pagubele provocate, nici de pierderile suferite.

Cînd am sosit la Chequers era trecut de ora patru jumătate după-amiază și m-am culcat imediat. Drama grupului 11 mă obosise probabil căci nu m-am trezit înainte de orele 20. Cînd am sunat, principalul meu secretar particular, John Martin, a intrat cu recolta știrilor de seară, din întreaga lume. Erau dezamăgitoare. Într-un loc, lucrurile ieșiseră pe dos ; în altul, un proiect fusese amînat. Din cutare și cutare loc, se primiseră răspunsuri puțin satisfăcătoare ; numeroase nave fuseseră scufundate în Atlantic. „În schimb — mi-a spus Martin, terminîndu-și relatarea — știrile privind aviația răscumpără totul ; am doborît 183 de aparate și am pierdut mai puțin de 40".

■

Cu toate că informațiile obținute după război au dovedit că pierderile inamicului din acea zi nu s-au ridicat decît la 56 de aparate, ziua de 15 septembrie a marcat punctul crucial al bătăliei Angliei. În aceeași noapte aviația noastră de bombardament a efectuat atacuri masive asupra navelor aflate în porturile Boulogne și Anvers. În acest din urmă port, inamicul a avut de suferit pierderi deosebit de grele. După cum știm astăzi, führerul a hotărît la 17 septembrie să amîne *sine die* operațiunea „Leul de mare". De-abia la 12 octombrie invazia a fost anulată în mod oficial și amînată pentru primăvara următoare. În luna iulie 1941, ea a fost din nou amînată de Hitler pînă în primăvara anului 1942, „epocă la care — spunea el — campania din Rusia va fi terminată". Era vorba însă de o iluzie zadarnică și greșită. La 13 februarie 1942, amiralul Raeder a avut ultima sa audiență cu privire la operațiunea „Leul de mare" și l-a determinat pe Hitler să accepte „renunțarea" completă la acest proiect. În felul acesta operațiunea „Leul de mare" a fost abandonată și ziua de 15 septembrie poate fi considerată data prezumtivă a decesului său.

■

Statul major al marinei germane aproba cu căldură toate amînările care, de fapt, erau hotărîte la sugestiile sale. Șefii armatei de uscat nu s-au plîns nici ei. La 17 septembrie, am declarat în parlament : „O așteptare care se prelungește zi după zi, într-o atmosferă supraîncordată, este de natură să-și piardă pînă la urmă farmecul noutății. Lupta de duminică a fost cea mai strălucită și cea mai fructuoasă dintre toate cele duse pînă astăzi de vînătorii R.A.F. Putem aștepta deznodămîntul acestei lungi bătălii cu o încredere măsurată, dar crescîndă". Un observator imparțial, generalul de brigadă Strong, director adjunct al secției planurilor militare ale S.U.A. și șeful misiunii militare americane, care fusese trimisă la Londra pentru a urmări efectele atacurilor date de Luftwaffe, s-a înapoiat la New York la 19 septembrie și a declarat că Luftwaffe „nu a redus în mod serios forța R.A.F. și că pagubele provocate obiectivelor militare, ca urmare a bombardamentelor aeriene, fuseseră relativ neînsemnate, iar cifrele prezentate de englezi în privința pierderilor provocate aviației germane nu erau cu nimic exagerate".

Dar bătălia Londrei nu era încă terminată. Cu toate că invazia fusese anulată, de-abia la 27 septembrie Goering a renunțat la speranța de a vedea reușind metoda preconizată de el pentru cîștigarea războiului. În octombrie, efortul german, de zi și de noapte, s-a dispersat în atacuri frecvente de slabă amploare, asupra a numeroase obiective, deși Londra a continuat a-și primi partea sa. Concentrarea eforturilor a făcut loc dispersării ; începea războiul de uzură. Război de uzură ! Dar pentru cine ?

■

Cu mintea limpede, cunoscînd astăzi realitatea situației, putem compara pierderile reale ale aviațiilor britanică și germană, în cursul a ceea ce se poate considera pe drept cuvînt ca fiind una dintre bătăliile hotărîtoare ale lumii.

Este neîndoielnic că am fost întotdeauna deosebit de optimiști în evaluarea pierderilor inamice. În realitate, noi i-am doborît pe atacanții germani în proporție de 2 la 1 în loc de 3 la 1, așa cum am crezut și proclamat. Era însă suficient. Departe de a fi distrus, R.A.F.-ul triumfa. S-a asigurat un puternic aflux de noi piloți. Uzinele aeronautice, de care depindea nu numai satisfacerea necesităților noastre imediate, dar și capacitatea noastră de a susține un război îndelungat, au avut de suferit, dar nu au fost paralizate.

Muncitorii, specializați sau nespecializați, bărbați și femei, au rămas la mașinile lor, sub bombardamente, fără să părăsească atelierele, ca și cînd acestea ar fi fost baterii în acțiune — și ele erau adevărate baterii. La Ministerul Producției, Herbert Morrison îmbărbăta pe toți cei care lucrau în vastul său domeniu. „Nu vă lăsați", proclama el, și ei nu se lăsau. Artileria antiaeriană, sub comandamentul generalului Pile, a adus în lupta aeriană un sprijin îndemînatic și neîncetat. Dar principala sa contribuție a apărut mai tîrziu. Personalul corpului de observatori, devotat și neobosit, era tot timpul la postul său. Organizația aviației de vînătoare, pusă cu grijă la punct și fără de care totul ar fi fost inutil, a rezistat la luni de surmenaj neîncetat. Toată lumea și-a adus contribuția.

În primul rînd, trebuie menționată rezistența și valoarea neînvinșilor noștri piloți de vînătoare, care au rămas neegalați. Iată cum a fost salvată Anglia. Pe bună dreptate, am putut declara în Camera Comunelor : „Niciodată, în istoria războaielor, un număr atît de mare de oameni nu au datorat atît de mult unui număr atît de mic de oameni".

■

Istoria atacului aerian german împotriva Angliei este un amestec de sfaturi divergente, proiecte contradictorii și planuri niciodată pe deplin reali-